



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Gennem et halvt Sekel

1896—1946



RINGSTED ANDELS-SVINESLAGTERI

Ringsted Andelssvineslagteri

Tegninger:
Kommunelærer Sv. Aage Hansen

Da Ledelsen for Ringsted Andels-Svineslagteri anmodede mig om at udarbejde dette Jubilæumsskrift, var det med nogen Betænkelighed, at jeg modtog den betroede Opgave, men jeg indvilgede, da Formand og Direktør lovede at bistaa med Oplysninger ud fra deres indgaaende Kendskab til Slagteriets Historie.

Svineholdet i ældre Tider er omtalt ret udførligt, og mere indgaaende end nødvendigt, hvis man skal holde sig strengt til Emnet Ringsted Andels-Svineslagteri. Men Formaålet har været at søge at give en Baggrund for den Udvikling, som førte til Andelsslagteriernes Oprettelse. Og maaske ogsaa at vise den yngre Generation, at dette med at rejse Andelssagen, som i Dag kan synes en selvfølgelig Ting, ikke er ssaa ligetil, naar Vejen er ubanet, men at det kræver Sammenhold og en Vilje til Samarbejde, som det maaske ofte kunde være gavnligt at holde sig for Øje i den nyere Tid.

Afsnittet om Slagteriets første 25-aarige Periode er ikke ændret, men medtaget som Redaktør I. V. Christensen havde udformet det i Erkendelse af, at en Omarbejdning af det, denne Midtsjællands kyndige Historiker havde skrevet, kun kunde gøre det ringere.

Ved Udarbejdelsen af det sidste Hovedafsnit, Slagteriets anden 25-aarige Periode, er som Kilde benyttet Bestyrelsens velførte Forhandlingsprotokol, Avisreferater fra Generalforsamlinger m. m. Nogle vil maaske indvende, at der undertiden er medtaget uvæsentlige og til andre Tider udeladt væsentlige Ting. Hertil kan bemærkes, at det Maal, der er fulgt ved Udvælgelsen af Stoffet, er at gøre Forsøg paa at trække en Linie op for Svineholdets og Virksomhedens Udvikling i denne Periode, og tillige ved at anføre de mange store som smaa Episoder og Forhandlinger, at fange noget af den særegne Stemning fra det specielle Afsnit af Midtsjællands Historie.

Ved Jubilæumsskriftets Udarbejdelse i det hele taget er som Kildeskrift tillige benyttet Værket »Andelsslagterierne i Danmark 1887—1937« ved A. Axelsen Drejer og tillige en Række ældre Kilder, som er citeret i Teksten.

Harald Kristensen.

SVINEHOLDET I ÆLDRE TIDER

Ved en Omtale af den moderne Tids Forhold for Svinehold, Flæskeproduktion og Afsætning, saadan som det har formet sig i de 50 Aar, Ringsted Andels-Svineslagteri har eksisteret og virket, er det fristende til Indledning at gaa tilbage i Tiden for at undersøge og i Uddrag fremkalde lidt af de Vilkaar, Svineholdet har haft i Fortiden.

Hermed belyses ogsaa paa dette specielle Omraade nogle Enkeltheder af Udviklingens Gang i det danske Bondesamfund.

Svinet har spillet en Rolle for Befolkningens Ernæring lige fra den graa Oldtid og op gennem Tiderne til vore Dage, hvor vi kender den dominerende Betydning, det i saa Henseende indtager. For Oldtidens Vedkommende er der Beviser igennem de talrige Fund af Svineknogler, der findes i Køkkenmøddingerne fra Stenalderen.

Der er dog sikkert gaaet lange Tider, før man har begyndt at holde Svinet som Husdyr. Stenalderfolkene kunde i de udstrakte Skove, som dækkede Landet, nedlægge tilstrækkeligt af Vildsvin, og Fund af store Knogler og Hugtænder i Køkkenmøddingerne viser, at Vildsvinene kunde blive store og kraftige. Knoglefundene tyder dog paa, at de mindre og yngre Dyr har været mest eftertragtede, hvad heller ikke kan undre, da var jo baade lettere at jage og mere lækre end de gamle Dyr.

Hvorledes Overgangen fra Vildsvinet til Tamsvinet er foregaaet, og over hvor lang Tid denne Forvandlingsproces har staaet paa, fortøner sig i det dunkle.

I de ældste Affaldsdynger findes kun Spor af et Tamdyr,



Hunden, mens andre Knogle-rester er af vilde Dyr. Derimod findes i de yngre Affaldsdynger Knogler af flere Tamdyr som Okse, Svin, Faar og Ged, der sandsynligvis paa dette Tidspunkt har været holdt som Husdyr. Om disse Tamdyr saa har været

indført, er indvandret, eller der maaske er sket en gradvis Forædling fra de vilde Stamfrænder igennem de Tusinder af Aar, der ligger imellem disse Perioder, bliver næppe nogensinde opklaret.

De gamle Gudesagn fortæller paa forskellig Vis om Svinets Betydning. Naar Kæmperne faldt i Kamp og kom til Valhal for at leve i Lyksalighed, skulde deres Tid gaa med at kæmpe, drikke Mjød og spise Flæsk. Flæsket kunde aldrig slippe op, thi man havde Galten »Særimner«. Af den kunde man hver Dag skære Flæsk, og straks voksede det ud igen.

Og ligeledes fortæller Sagnene om Julegalten, der var udtaget blandt de største i Kuldet og opdrættet særlig godt. Den var et helligt Dyr, naar den var udvokset, blev den Juleaften ført ind i Gildeshallen, og Mændene lagde nu Hænderne paa Ryggen af Galten og aflagde deres Løfter og Troskabsed og svor om nye og store Bedrifter i det kommende Aar.

Svinenes Ernæring igennem Oldtid og Middelalder bestod af, hvad de kunde finde i Skovene af Bog og Olden. Selv om Tamsvinet nu bredte sig mere og mere, blev Vildsvinet dog ikke udryddet.

Troels Lund skriver herom i »Dagligt Liv i Norden«: Vildsvinet levede i god Forstaaelse med Skovens øvrige Beboere og

var kun farligt for Mennesket, naar det blev tirret. Men i saa Fald, især naar det blev saaret paa Jagten, styrtede det sig i blindt Raseri løs paa sine Angribere og kunde blive en yderst farlig Modstander. Saavidt vi af de sparsomme Efterretninger kan slutte, trivedes Vildsvinet lige saa vel paa Øerne som paa Fastlandet. Det berettes, at Holsten og Slesvig i det 16. Aarhundrede vrिमlede af Vildsvin, at paa Sjælland kunde Kongen endnu 100 Aar senere paa en enkelt Jagt fælde 33 Stkr. Til Jylland, hvor Svinene vistnok paa Grund af de altfor stærke Efterstræbelser synes at have været i Aftagende, lod Frederik II foreskrive fra sin Svigerfader i Mecklenborg en ny Forsyning. Det temmelig betydelige Antal anbragtes i Skovene ved Skanderborg. For at de ikke straks skulde blive skudt, naar de løb ind paa adelig Grund, tog Kongen det Løfte af Adelen, at de foreløbig skulde fredes i 3 Aar.

Omplantningen lykkedes kun altfor vel. Dyrene var blevet indførte i Aarene 1580 og 1581, og allerede i 1589 havde de formæret sig i den Grad, at de nu var en sand Plage for Egnen. Skønt Jagterne saavidt muligt hvilede efter Frederik II's Død (1588), indtil Kristian IV blev voksen, maatte dog Regeringsraadene give efter for Beboernes Klager og sende den kgl. Jagtmester med nogle Hoffolk derover for at ødelægge Vildsvinene. Dette var imidlertid lettere sagt end gjort. Løftet om Udryddelse gaves i August 1589 og skulde indfries samme Vinter, men næste Aar var man ikke videre end, at Jægermesteren og hans Folk atter maatte af Sted, og i Spidsen for Skanderborgegnens Bønder med alle de løsslupne Gaardhunde til Hjælp foretages et nyt Angreb. Med Rette nærede Bønderne Frygt for, at denne Kampmaade skulde blive lige saa farlig for deres egne løsgaaende Svin i Skovene som for de egentlige Vildsvin.

At endnu en god Rest blev tilbage, fremgaar noksom af, at paa den første Jagt, Kristian IV selv foretog tre Aar derefter, fældedes atter en Mængde Vildsvin.

Det sidste Vildsvin i Jylland dræbtes i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede.

Saavidt Troels Lund. Nu findes Vildsvinet kun i indespærret Tilstand her i Landet. Ganske vist enkelte Steder som Ravnholt Dyrehave i meget frie Forhold.

Saalænge Landet var skovfyldt, var Svinet sikkert det vig-

tigste Husdyr, idet det i særlig Grad kunde finde sin Føde der. Skovene blev ikke vurderet efter, hvad de kunde give af Brænde eller Tømmer, men efter hvor mange Svin de kunde oldenfede.



Da der ved Enevoldstidens Begyndelse blev indført mere ordnede Skatteforhold, blev det Svineholdet, der blev lagt til Grund for Skovenes Taksation. 24 Stkr. 3-Aars Svin blev sat til lig 1 Td. Skovskyld, der igen svarede til $\frac{1}{2}$ Td. Ager og Engs Hartkorn.

Kronen ejede store Skovstrækninger. O. H. Larsen nævner saaledes i Landbrugets Historie, at omkring Reformationstiden var ca. 25 pCt. af Skovene paa Kronens Hænder. Adelen havde 25—30 pCt., Kirken godt 30 pCt. og Bønderne 15—20 pCt.

Bønderne havde som Regel Græsnings- og Oldenretten i Kronens Skove. Oldenretten var betinget af, at der svaredes en aarlig Oldenafgift til Skovejeren, den saakaldte Oldengæld, som Regel hvert 10. — senere hvert 8. — af de Svin, der blev oldenfedet i Skoven.

Ud fra denne Oldengæld kan man regne, at Svineholdet i Danmarks skovrige Tid har været stort her i Landet, idet der foreligger Oplysning fra omkring 1570 angaaende hvor mange Svin, der var svaret i Oldengæld til Kronen for Bøndernes Oldenret i disse Aar. Det beløb sig til 10—11.000 Svin aarlig, og da Afgiften som før nævnt maatte regnes til en Gris for hver 10., der gik i Skoven, skulde det svare til 100.000 voksne Svin alene

i Kronens Skove, dertil kommer saa det tilsvarende Antal Ungsvin og Grise.

Kronen ejede som før nævnt i denne Periode ca. $\frac{1}{4}$ af Skovene, og har de resterende $\frac{3}{4}$ været ligesaa godt besat, har det været en ret anseelig Svinebestand, Landet kunde opvise paa den Tid, betydelig større end man finder den paa et senere Tidspunkt.

Paa Herregaarde foreligger der fra samme Tidsrum Oplysninger om et Svinehold af 40—50 Stkr. voksne Svin foruden Opdræt og Smaagrise.

Henimod Enevældetiden foreligger der Oplysninger om at Svinene — i al Fald paa Herregaardene — blev Genstand for større Opmærksomhed end tidligere. Aarsagen er vel den, at Skovarealet formindskedes, og det kunde undertiden knibe med at finde Føden der. Staldfedning blev derfor noget praktiseret, især saadanne Steder, hvor man havde større Kohold og Smørproduktion.

Men kan man sige, at Svineholdet indtil Enevældetiden spillede en ret betydelig Rolle for Landet, saa kom der derefter en lang Periode, hvor det gik anderledes.

Skovene, den naturlige Tumbleplads for Svineopdrættet, forfaldt og forsvandt og med dem Betingelserne for Oldenfedning og et stort Svinehold, og Svinet blev et forhadet og ringeagtet Væsen, som ikke blev indrømmet nogen særlig Eksistensberettigelse, omend man nok satte — endda stor — Pris paa de Produkter, det leverede.

Bestanden blev derfor tydelig nok indskrænket, omend man ikke har Tal derfor. O. H. Larsen nævner saaledes i Landbrugets Historie, at Husdyrbestanden paa en sjællandsk Bondegaard omkring 1688 var: 2 Køer, 2 Ungnød, 12 Faar og 8 Heste. Der er altsaa ikke nævnt noget om Svin. Paa Frøslev Gods, hvor der i 1706 blev oprettet en Del nye Bønderbrug, var den normale Besætning for disse Brug: 2 Rejseheste, 4 Plovheste, 2 Stude, 5 Køer, 5 Faar og 3 Svin.

Der har dog været nok til Hjemmeforsyning med Flæsk og ogsaa til en lille Eksport. Fra omkring 1750 nævner O. H. Larsen saaledes en Udførsel af ca. 20.000 Stkr. Svin aarligt.

SVINENES STILLING I SAMFUNDET I ÆLDRE TIDER.

Da Svineholdets Opgave først og fremmest var at skaffe Sul til eget Behov, selv om Overskud kunde afsættes indenlands og til dels ogsaa ved mindre Eksport, ser man ogsaa, at det ikke alene var paa Landet men ogsaa i Byerne, der blev holdt Svin. Her levede de af Affald fra Brænderier, Bryggerier og Bagerier, ligesom der ogsaa hos Slagtere og de private Husholdninger blev Rester, der kunde udnyttes.

Havde det sine Vanskeligheder med Svineholdet paa Landet, var det naturligvis værre i Byerne, og der foreligger da ogsaa Oplysninger om, hvorledes Svinene undertiden terroriserede Byen ved deres frie Færden paa Gader og Veje.

Særlig galt synes det at være i Helsingør, som i det 15. og 16. Aarhundrede havde en stor Svinebestand. De var her almindeligvis anbragt i Stier, som var indrettet foran Husene paa Fortovene. Men Svinene brød ud og blandede sig i Gadelivet, ja, trængte ind paa Kirkegaarden, hvor man dog fandt deres Røderi noget upassende, og i Følge en kgl. Forordning blev det derfor bestemt, at Svinene skulde holdes inde, og Byens Skarpretter fik Lov til at indfange og faa til Ejendom de løse Svin. Det medførte naturligvis, at han gjorde sig store Anstrengelser for at faa fat i dem, men da denne Person ikke var særlig populær blandt Borgerne, blev Velviljen flyttet over paa Svinene, og i Forfølgelsen af dem tog Borgerne ofte Svinenes Parti, hvilket ikke hjalp til Opretholdelse af Ro og Orden paa Gaderne.

Selv i København var det galt med løsgaaende Svin. 1564 blev udstedt en Forordning om, at Svinene ikke maatte færdes paa Nicolaj Kirkegaard. Frederik II forbød senere, at der maatte holdes Svin i København, men da han selv fortsat blev ved at holde Svin paa Slottet, er det jo ikke sikkert, at Forbudet heller blev effektivt andre Steder i Staden.

For Svinenes Færden i Landsbyerne var der i de gamle Landsbylove indsat Bestemmelser, og vil vi se, hvordan vore Forfædre her paa Egnen har taget paa den Sag, kan man finde derom i de gamle »Vider og Vedtægter«.

Fra »Byelovg udi Snesløef, Anno 1649«, som indledes med den fromme Forskrift: »Fryct Gud, gør Ret oc Skiel, saa gaar dig vel til Lief oc Siel«, nævnes i Par. 13: »Kommer Svin eller an-



det smaat Kveg i Vangen, da bøde første Gang 1 alb., anden Gang 1 sk., tredie Gang 2 sk. for Stycket, och saa blive derved, saa tit det kommer igien«.

I Lyng har det været dyrere at overtræde Lovene. Det hedder herom i »Liungs By's Lov, som er fornyed med Forstanderens Samtycke efter menige Bye Mæns Begiering anno dei 1670 die 28. Novembris: hvilken Mand, som icke driver sine Giæs og Svin af Vangen, naar der skal saais, og Oldermænden udliuser det Kvæg, som icke bruges til Ploug eller Harre, skal bøde strax tov Rixdaler til Byen. — og videre — Hvo, som slaar sine Svin og Giæs udi Vangen, førend aurid er opgived, og alle Bymændene samtycker, skal bøde til Byen en Rixdaler«.

I Forbindelse med de gamle Bylove kan det være naturligt at erindre om Orneholdet, der almindelig var fælles for hele Landsbyen, og Pligten til at holde Orne gik paa Tur blandt Bymændene, som hver skulde anskaffe og holde Byorne for et Aar ad Gangen. De andre Bymænd skulde saa til Ornens Underhold levere hver 1 Skp. (undertiden 2 Skp.) Havre.

Naar Aaret var gaet, holdtes det berømte Ornegilde, hvor der blev spist og drukket bravt, og hvor under Iagttagelse af visse højtidelige Former og traditionelle Taler den gamle Orne

blev lyst ud af Lauget og den nye Orne anerkendt som Byorne for det kommende Aar.

Ornegilderne holdt sig op mod den nyere Tid og i mange Tilfælde ind i dette Aarhundrede; ja, findes vel enkelte Steder endnu i modificeret Form. Aug. F. Schmidt fremdrager i »Bytyr og Byorne« flere Eksempler her fra Midtsjælland paa Afholdelse af Ornegilder (Bringstrup, Valsømagle, Haraldsted, Farendløse, Sneslev m. fl.) og nævner, at om Ceremoniellet efterhaanden er glempt, saa er Madlysten usvækket.

Sikkert er det, at i den sidste Tid for disse Gilder har mere det selskabelige end det faglige Motiv været Drivkraften, men Grundlaget for dem var Fællesskabet om de vigtigste Avlsdyr i Landsbyen, og det at i det gamle Bylav var alle lige, og alle ydede hinanden gensidig Hjælp.

At man ikke ustraffet kunde krænke et saadant lille Samfunds Love, viser et Eksempel fra Omø (Sorø Amtstidende 11.-9. 1925), hvor Orne- og Gildelavet i 1925 anlagde Sag mod et af sine Medlemmer, en Gaardmand, der ikke vilde gøre det ham efter Tur tilkomne Gilde.

Gaardejerer blev dømt til at afholde Gildet eller i dets Sted betale 200 Kr. til Lavet.

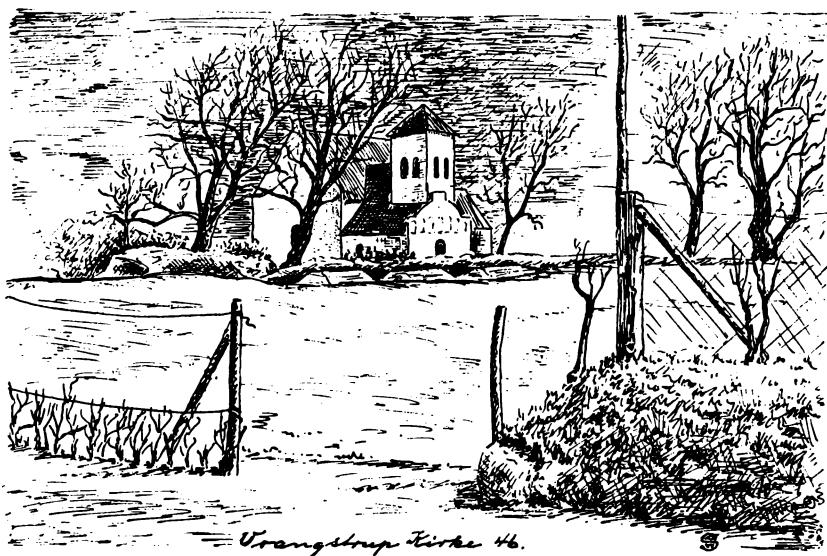
Bladet knytter følgende Kommentar til: Herefter har Omøboerne Udsigt til en stemningsrig Festlighed.

SVINEHOLDET I TIDEN 1800 TIL 1850.

Reformperioden i Slutningen af det 18. Aarhundrede med Bondens Frigørelse og Udskiftningen betød i første Omgang ikke nogen Fremgang for Svineholdet, idet Bestanden sikkert er blevet formindsket paa de udskiftede Bøndergaarde, men til Gengæld maaske nok forøget noget paa Herregaardene, hvor det udvidede Mejeribrug gav bedre Muligheder for større Opdræt af Grise og mere omfattende Svinefedning.

Fra omkring 1800 og fremefter begynder man at faa mere eksakte Oplysninger om Svineholdet, idet landøkonomiske Skribenter omtaler Forholdene paa den Tid.

Saaledes anslaa Professor Begtrup Bestanden omkring 1800 til 150.000 udvoksne Svin og nævner endvidere i en »Beskrivelse over Agerdyrkningens Tilstand i Sjælland og Møn«, som



udkom 1803, at det efter hans Erfaring ikke kan betale sig at holde flere Sviin, end man kan fodre med Affaldet fra Avlingen og Kjøkkenet.

Begtrup karakteriserer Forholdene for Svineholdets Vilkaar og Økonomi paa den Tid saaledes »Den sjællandske Bonde, fornemmelig i Skovegnene, holder alt for mange Sviin. Bøndernes Sviin er det mest ødelæggende, som vel kan tænkes. Det første Aar blive de ej større end een god Kat, hvorfor de ogsaa maa være tre Aar gamle, førend de slagtes. Hidtil har det almindeligste Antal paa en Gaard til 4 Tdr. Hartkorn været 20 Stkr. Det lader nu som et forbedret Agerbrug vil noget formindske Antallet. .

I de andre Egne af Landet er Uvæsenet med de mange Sviin ej saa stort som paa Kronborg og Frederiksborg Amter, og har ved Udskiftningen mærkeligen aftaget, saa at Bonden haver nu sædvanligen kun 2—3, sjælden 4 store Sviin, da han tilforn havde 6—8 til 12 Sviin. Mange Sviin hos Bonden er Tegn paa Fattigdom og daarlig Økonomie, da han ej er i Stand til tilbørligen at opføde dem uden til sin egen Skade. De gaa da og forsulte, forknyttes i Væksten og anrette megen Skade paa Bondens egen og Naboens Marker«.

Denne temmelig mistrøstige Opfattelse af Svinets Betydning

for Landbrugets Økonomi, hvis Hensigt dog sikkert ikke er at underkende Svinet helt, men at raade til mere rationelle Forhold for dette Husdyr, deles ikke af Begtrups samtidige Kollega, Professor Erik Viborg ved Veterinærskolen, som i 1803 udgav den første Lærebog her i Landet i Svineavl og Svinehold med Titlen »Vejledning til Svinets Behandling som Husdyr«.

I Forordet til første Udgave siger E. Viborg her til Læseren »Af alle vore Husdyr har Svinet mindst tildraget sig Kyndiges Opmærksomhed. Dets Behandling har været overdraget vankundige Svinehyrder, og det er selv hos oplyste Nationer blevet holdt for en vanærende Haandtering at befatte sig med de Operationer, Mennesket underkaster dette Dyr«.

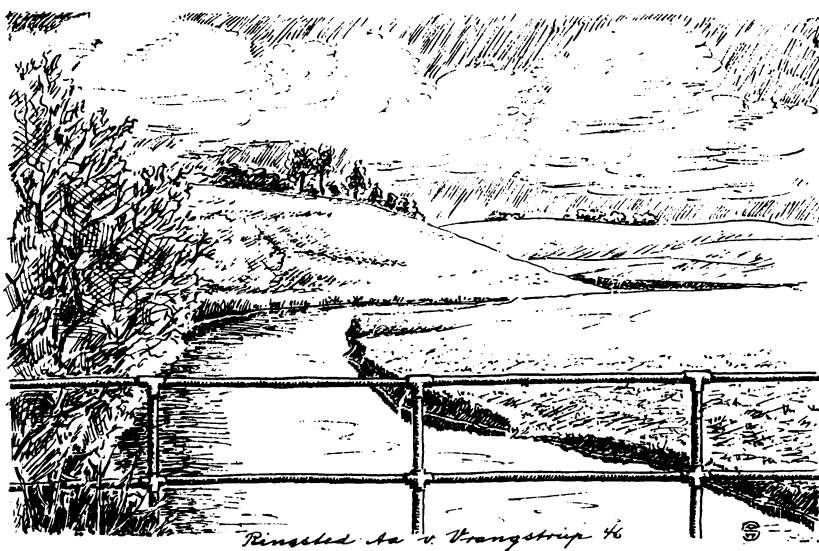
Han fortæller, at som det var i det 17. Aarhundrede, at de som gav sig af med at gilde Orner og udbøde Svin, blev regnet for mindreværdige Mennesker i Samfundet og ikke kunde optages i noget Laug — saadan fandt jeg i Aarene 1787 og 88 samme Fordom paa min udenlandske Rejse. Forgjæves søgte jeg at faa praktisk Undervisning om Svinets Behandling ved Tysklands og Frankrigs berømteste Instituter for Dyrlægefaget. Det var Natmænd, Skarprettere og overtroiske Hyrder, jeg maatte besøge for at høre noget om dette Husdyrs Svagheder.

Viborg kunde omkring 1800 begynde at give Undervisning om Svinet paa Veterinærskolen, og han siger her følgende Sandheder: Svinet, som hos os behandles saa slet og skødesløst, er et ikke mindre vigtigt Husdyr end Hesten, Oksen og Faaret. Dets stærkt nærende Kød er lige saa uundværligt for den arbejdende Menneskeklasse som for Lækkermunden til utallige Retter. Af alle vore Husdyr koster Svinet mindst at opføde og underholde. Alt Affald i Køkkenet, i Haven, i Slagteriet, ved Stivelsefabrikerne, samt Brændevinsbrænderierne tjener det til Føde, og det kan tillige ernære sig selv paa Marken og i Skovene.

Svinet leverer desuden ved en rigtig Behandling Ejeren en betydelig Fordel, naar det slagtes, da dets Kød betales dyrt, og alle Dele af det hele Dyr anvendes til Nytte.

Mere rigtigt kunde de fordelagtige Sider ved Svineholdet vanskeligt udtrykkes i Dag, da vi med vore mange Forsøg og Erfaringer bag os har Beviser for Svinets billige Tilvækst i Forhold til andre Husdyr og for dets alsidige Anvendelse.

For dette Plets kud maa det derfor tilgives ham, at han vel



nok skyder lidt over Maalet, naar han yderligere som Eksempel paa Svinets Intelligens nævner, hvorledes »man har set Svin oplukke Døre for at bemægtige sig velsmagende Føde og trække Tappen ud af Øltønder for at erholde Drikke«.

Svinets Gødning sammen med Urinen anbefaler han til Klædevalkning. Og hvorledes Svinets Affaldsprodukter har været anvendt i Medicinens Tjeneste fortæller han med følgende Ord: »Som Huusmiddel er en varm Svinelort bleven anpriist for at standse Næseblod og Durkløb. I første Tilfælde holdes den varm under Næsen og i sidste Sygdom indgives den quintinvis. Den er ogsaa blevet brugt mod Koldfeber. . Svinemælken anprises som et ypperligt Middel mod Øresusen«.

Om de sidste Anvisninger skal dog retfærdigvis nævnes, at E. Viborg tilføjer, at det er Oldtidens Vankundighed, som har gjort saadanne ubehagelige og lidet virkende Lægemidler navnkundige som Lægedom, og Held for Menneskeheden, at sand Oplysning har givet os bedre Midler mod vore Sygdomme.

Om de danske Svin paa dette Tidspunkt — ca. 1800 — fortæller Erik Viborg: Danmark har i Almindelighed tvende Svinelags, et større, som findes i Jylland, og et mindre paa Sjælland. Det jyske har en noget langtstrækkende Krop, er noget krum-

rygget, tillige højbenet og forsynet med nedhængende Øren. Det giver i andet Aar 12—20 Ldp. Flæsk, og deraf udføres aarlig fra Jylland over 10.000 Stkr. og 4000 Skp. Flæsk.

Det sjællandske Svin er lidet, har opretstaaende Øren, en kort Krop og en stærk børstefuld Ryg. Fedet i andet Aar vejer det 6—9 Ldp., og ældre kan det som Fedesvin give 10—15 Ldp. Flæsk.

I Jylland slagtes Svinet i Almindelighed, naar det er 2 Aar gl. Som aarigt sælges det for 7 til 10 Rdlr., naar det er godt, og fedes det da Sommeren derpaa med Valle, vejer det 13—14 Ldp. Hvor det plejes vel, og hvor man vil have ungt Flæsk til Husholdningen, fedes det ogsaa, naar det er 3 Fjerdingaar gl. og giver da fede Svin ligesaa vægtige, som det sjællandske i andet og tredie Aar.

Der fandtes dog ogsaa Repræsentanter for andre Svinetyper, idet der fra Tid til anden blev indført fremmede Racer, saaledes nævnes at Brændevinsbrænder Rugaard i Slangerup havde fedet et Svin af den store engelske Race, som slagtet i fjerde Aar vejede over 500 Pd., og paa Næsbyholm fandtes en Blanding af samme Race, som da de blev indkøbt kostede 56 Rdlr. for Parret.

En Pjece af Falkenskjold fra 1804 fortæller, at han og Generalmajor Walterstorff har importeret 3 Orner og 9 Søer fra England af forskellige Racer, væsentligt af den gamle Yorkshirerace og Suffolkracen i den Hensigt at forbedre Svineracen, og det oplyses, at de paa hver sin Gaard, Sophienborg og Kokkedal, vil anlægge et »Svinerie«, og de er enige om ikke at kastrere nogen af Foraarstillæget, saa længe nogen vil bruge dem til Avl, og for at enhver kan faa lige Adgang til at erhverve dem, vil der efter nærmere Bekendtgørelse i Aviserne blive afholdt Auktion hver September Fuldmaane, og enhver, som køber en Gris af disse forædlede engelske Racer, vil faa en trykt Anvisning paa, hvorledes de paa den mest sparsommelige Maade kan opføres.

Det kgl. danske Landhusholdningsselskab udsendte i 1820 og 1830'erne Skemaer til forskellige Personer, hvis Besvarelse dannede Grundlag for de kendte Amtsbeskrivelser, der gav Oplysninger om Landbrugets Forhold i de forskellige Egne. I disse Skemaer fandtes ingen Spørgsmaal om Svinene, hvilket viser Omfanget af den Interesse, man fra ledende Side tillagde dem,



men flere omtaler dog alligevel i Besvarelserne Svinet og dets Livsvilkaar paa den Tid.

I Følge disse Oplysninger blev der i den første Trediedel af det 19. Aarhundrede indført en Del Svin af højst forskellig Oprindelse, der fandtes Svin fra Holsten, England, Spanien, Portugal og Kina, ja, selv Vestindien var repræsenteret ved »smaa, stribede, vilde og arrige Svin« paa den fynske Herregaard Kjærsgaard (N. Beck, Svinet).

St. St. Blicher nævner i sin Beskrivelse af Viborg Amt, at nogen særskilt eller bestemt indenlandsk Race findes ikke, men hver Egn har sine ofte næsten umærkelige Afændringer. »Engellændere og Portugisere have ogsaa indtrængt sig i Svinestien, og det er muligt til ingen Skade, vistnok er det, at disse holdes lettere, er triveligere og fedes med mindre, men saa opnaar de paa den anden Side langt fra ej den Størrelse, som vore egne. Ej heller ved jeg, om de levende kunne gaa som courant Handelsvare. Af de jyske udføres mange Syd-paa«.

SVINENES LEVEVILKAAR.

Svinets Røgt og Pleje var efter vor Tids Forhold paa den Tid temmelig tarvelig. Fremgangsmaaden var efter forskellig Opgi-

velse paa de almindelige Bøndergaarde ofte den, at Svinet om Sommeren tøjredes og til Græsset fik noget Surmælk og Valle. Naar Ævred blev opgivet, blev det slaaet løs og maatte sørge for sig selv til hen paa Foraaret ved at rode i Marker og Møddinger og forøvrigt ved at leve af Affald fra Køkken og Loen. De, der skulde slagtes, sattes paa Stald og blev fodret med Korn og i enkelte Tilfælde Kartofler. Dog er der vel paa større Gaarde og saadanne Steder, hvor Mejeribruget var mest fremskredet, givet en noget bedre Forplejning.

FRA 1850 TIL ANDELSSLAGTERIERNES FREMKOMST.

Efter Inflationstiden, der fulgte ovenpaa Napoleonskrigene, og efter Statsbankerotten fulgte en haard Landbrugskrise, der nogenlunde ebbede ud sidst i Tyverne, og heni Trediverne kom en Fremgangsperiode for Landbruget.

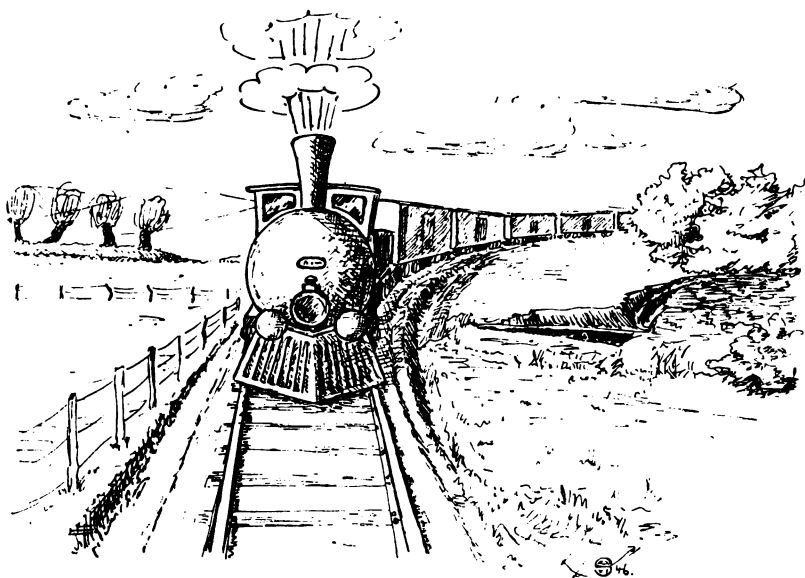
Det var dog ikke i første Omgang Husdyrbruget, der nød godt heraf, men Jorddyrkningen tog stærkt Opsving. Igennem Jordvindinger, omfattende Grundforbedringer som Dræning og Mergling, Svingplovens Indførelse og forbedrede Driftsformer steg Udbyttet af Planteavl, som særlig gik ud paa Kornavl, idet Kornpriserne steg hurtigere efter Landbrugskrisen end Priserne paa dyriske Produkter.

Efterhaanden fulgte Husdyrbruget noget med i Udviklingen, omend langsomt. Man gjorde nemlig den Erfaring, at den mere intensive Jorddyrkning med Kornsalg som Indtægtskilde udpinte Jorden, og at et større Husdyrhold kunde raade Bod herpaa.

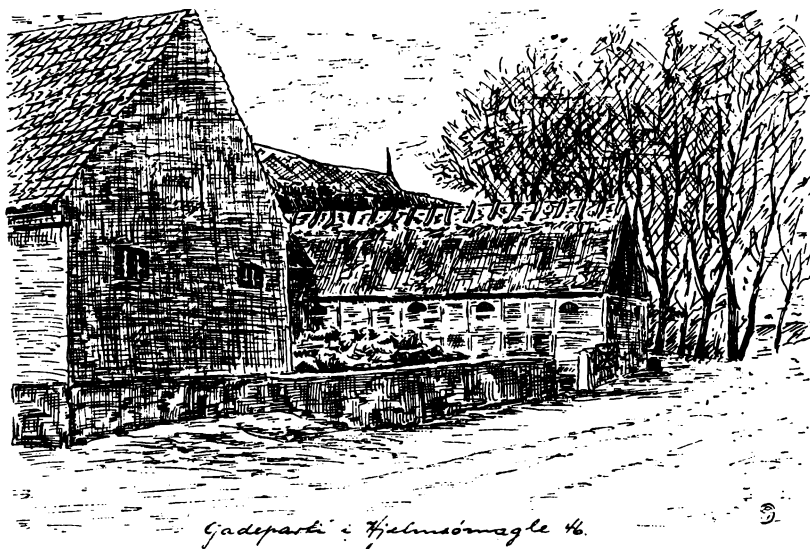
Først blev Kvægholdet forøget, og denne Udvikling drog efterhaanden ogsaa et større Svinehold med sig, for at man kunde faa udnyttet Mejeriaffaldet, Skummetælken og Vallen.

En anden Grund til at denne Omlægning fra Korndyrkning og Kornsalg til Fremstilling af forædlede Husdyrprodukter, Smør og Flæsk, efterhaanden gik stærkere frem i nævnte Periode, var den forøgede Korndyrkning i de oversøiske Lande, som ved Hjælp af de moderne Transportmidler, Dampskibe og Jernbaner, der var taget i Brug efter Dampmaskinens Opfindelse, gav Anledning til at billigt Korn blev væltet ind over de europæiske Lande.

Det danske Landbrug valgte da, sagt i store Træk, i Stedet



for ved Told eller lignende Foranstaltninger at beskytte Kornproduktion og Kornsalg, som man i nogle Lande gjorde det, derimod at tage imod det billige Korn og udnytte det til det førnævnte Formaal at producere Smør og Flæsk. Og hermed kom det danske Landbrug da ind paa den Linje, der skulde blive saa karakteristisk for det, og som har været fulgt siden og forhaabentlig kan følges langt frem i Tiden, idet det er vanskeligt at se, hvorledes det skal kunne føres videre med andre Produktioner som Hovedopgave.



TAL TIL BELYSNING AF OMLÆGNINGEN TIL HUSDYRBRUG.

Svinetællinger og Statistik over Udførsel af Svin og Flæsk kan give Bidrag til Belysning af denne dansk Landbrugs Vej fra Planteavl til Husdyrbrug.

Den første Svinetælling fandt Sted i 1837. Den og de senere Tællinger viser følgende:

1000 Stkr.	1837	1861	1871	1881	1888	1893	1898
Jylland	72	112	189	242	372	373	530
Sjælland	101	117	163	191	255	307	427
Andre Øer	62	72	90	94	144	149	211
Ialt	235	301	442	527	771	829	1168

Tallene viser en ret lille Bestand den første Gang, der taltes Svin, og en ret langsom Stigning til næste Gang.

En Ting medvirker til, at Fremgangen var stærkere, end det fremgaar af de to Tællinger, nemlig at Svinene blev fedet færdig hurtigere, efterhaanden som Fodringen blev bedre og Avlen mere hensigtsmæssig. Ved Tællingen i 1837 var 158.000 overvintrende Svin, mens der af samme Kategori kun var 62.000

Stkr. i 1861. Ved de senere Tællinger, som er anført her, har 89 pCt. af de talte Svin været under 1 Aar.

Sjælland har i denne Periode været førende med Svineholdets Størrelse, naar man tager Landsdelenes Størrelse i Betragtning. Endda i meget høj Grad, idet man her har haft fra 43 til 33 pCt. af hele Bestanden, mens det i Nutiden ligger omkring 20 pCt.

Om Eksporten kan anføres følgende Tal:

	EKSPORT		IMPORT	
	Flæsk 1000 kg	Lev. Svin 1000 Stk.	Flæsk 1000 kg	Lev. Svin 1000 Stk.
1838—1843	1059	—	77	—
1844—1850	850	2	25	—
1851—1855	978	3	—	—
1856—1860	1005	2	—	—
1861—1863	1096	3	—	—
1864—1870	4776	31	117	8
1871—1875	5748	154	637	13
1876—1880	4712	213	2001	11
1881—1885	10438	287	2342	25
1886—1890	28900	135	2500	11
1891—1895	44900	136	3900	2
1896—1900	68200	1	4200	2

I Aarene 1851—63 har der været en ubetydelig Import, som dog ikke er specificeret for Kongeriget men opgivet for hele Monarkiet (Slesvig og Holsten indbefattet) og derfor ikke anført.

De to Oversigter fortæller forskelligt om Udviklingen i Henhold til, hvad der foran er meddelt om Baggrunden for denne Ændring i Produktionen.

Indtil 1863 var der ikke store Ændringer. Der var nok Stigning i Antallet af Svin men ikke i Eksporten. Merproduktionen, som utvivlsomt har været, er afsat herhjemme, hvor Forholdene nu, efter at være kommet Statsbankerot og Landbrugskrise paa Afstand og efter Liberalismens Gennembrud, blev økonomisk bedre.

Men efter 1864, hvor Danmark oplevede det smertelige nationale Tab, sker en Stigning i Eksporten.

Den Rejsning i Tanke og Handling, som fandt Sted i det

danske Folk, ikke mindst blandt Landbefolkningen, og som gav sig Udtryk i det maalbevidste »Hvad udad tabtes skal indad vindes«, viste sig saavel ved Landbrugsproduktionens Stigning som ved, at man efterhaanden søgte andre Maader og Veje for Produktion og Afsætning end de hidtil anvendte.

Samtidig er det ogsaa, at den før omtalte Konkurrence med det billige oversøiske Korn rigtig tager Fart og Omlægningen ligeledes. I 1872 indtraf den Begivenhed, at Værdien af Merudførselen af Dyr og dyriske Produkter for første Gang oversteg Værdien af Merudførselen for Korn og Kornvarer, og dermed indledes saaledes en ny og saare betydningsfuld Periode i dansk Landbrugs Historie. Kun 3 Aar senere, 1875, kunde alene Smør-eksportens Værdi overflyve Værdien af Korneksporten. Og i det stadig øgede Mejeribrugs Køl vand følger et forøget Svinehold.

1882 oprettes det første Andelsmejeri. Hermed ledes Mælkens Oparbejdning ind i mere rationelle Baner, og Landmænd med store og smaa Bedrifter fik lært at samles i fælles Virke for at faa det bedst mulige ud af denne Driftsgren.

Det laa da nær for, at man ogsaa paa Flæskeproduktionens Omraade tænkte paa Indførelse af ændrede Metoder ved Salg og Afsætning af Svin.

SVINEPRODUKTIONENS AFSÆTNING INDEN SLAGTERIERNES TID.

Overskudsproduktionen fandt Afsætning paa forskellig Maa-de. Undertiden skete det ved, at man hjemmeslagtede Svinene og solgte Flæsket direkte til Forbrugere i Byerne eller til Slagtere samme Sted.

Den Fremgangsmaade havde den Fordel, at man beholdt Hoved, Indmad og de mange andre gode Ting og kunde derved hyppigere faa en kærkommen Afveksling i den daglige Kost.

Eller der kunde være specielle Salterier, hvor Landmændene sendte saadant hjemmeslagtet Flæsk til.

En mere rationel Fremgangsmaade, der i al Fald gav Mulighed for en bedre Flæskekvalitet, maa det siges at være, naar Svinene blev opkøbt gennem Handelsmænd og leveret i levende Stand til Slagtere i Byen, som saa slagtede dem og nedsaltede det Flæsk, der ikke kunde afsættes straks. Flæsket kunde da hen-



saltes i mere frisk Tilstand end hjemmeslagt, der maaske var flere Dage gammelt, inden det naaede frem.

Enten Slagtingen nu skete paa den ene eller den anden Maade, blev Overskudet, naar Hjemmemarkedet var forsynet, anvendt til Eksport.

Det fede Flæsk blev fra gammel Tid pakket i Tønder à 200 Pd., det saakaldte »Tøndeflæsk«, og kunde afsættes til Sverrig og Nordafrika samt til den danske og engelske Flaade.

Men ogsaa Fremstilling og Eksport af Bacon til det engelske Marked var kendt og blev praktiseret inden de egentlige Slagteriers Tid.

Særlig den første Tid efter 1864 var der vel en naturlig Tendens til at søge Samhandel med England direkte og at undgaa Vejen over Hamborg, som ellers var den gængse.

Som Oversigten over Udførselen viser, udgjordes Eksporten i Perioden 1864—70 hovedsagelig af Flæsk og i mindre Grad af levende Svin, og 59 pCt. af det eksporterede Flæsk gik til England. Men fra 1870—85, hvor der skete en stærk Fremgang i Eksporten, er det dog særlig de egentlige Fedesvin, der blev lagt an paa og det tyske Markeds Krav, man søgte at tilfredsstille. Som Forholdene var den Gang, var det ogsaa den

Eksport, der laa nærmest for, og som gav bedst økonomisk Resultat.

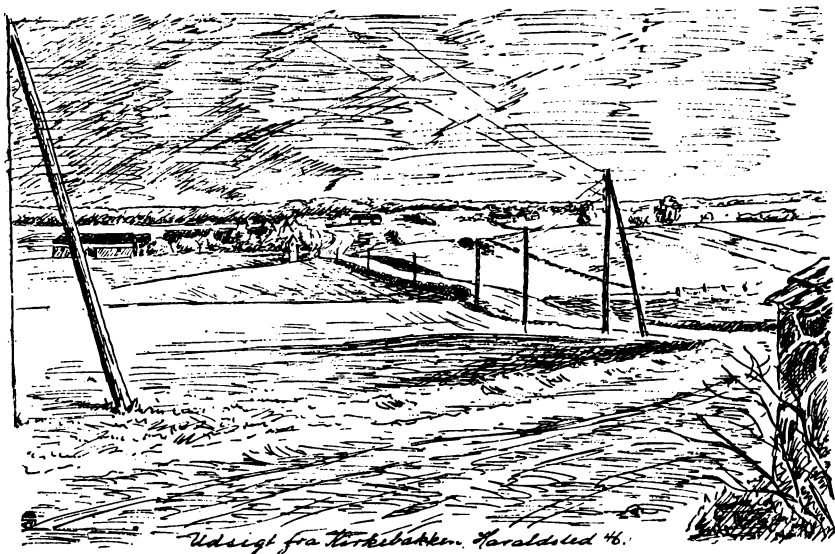
Gennem det Avlsarbejde, der var udført, havde man ogsaa stilet mod denne Type. Da omkring 1840—50erne Kravene til Svin med hurtigere Tilvækst og bedre Trivelighed gjorde sig stærkere gældende, imødekom man dem ved at indføre forædlede Svin fra Slesvig-Holsten. Det var Svin, der var paavirket af de engelske Federacer, mellemstore Yorkshiresvin og Berkshire-svin, senere lærte man at gaa direkte til England og hente Avlsdyr hjem af de to Racer derfra, endvidere blev der dannet Avlsbesætninger af dem her hjemme, og ved Tællingen i 1871 var Paavirkningen af de to engelske Racer blevet saa omfattende, at af et samlet Antal af 2136 Orner var Halvdelen af Landrace og Halvdelen af engelsk Race eller paavirket deraf.

Men en saadan Blanding skulde give forskellige Typer af Svin. Hovedparten af de, der gik levende til Hamborg, var af Fedetypen, der passede til det tyske Marked, men en Del var dog af Kødtypen — Baconsvin — og de blev slagtet i Hamborg og sendt som Baconsvin til England med god Fortjeneste for Eksportørerne i Hamborg.

Fremsynede Mænd saa det forkerte heri. Konsulent Jessen raadede Landmændene til enten at producere de store Fedesvin eller ogsaa Slagterisvin eller, som de ogsaa kaldtes den Gang »Sengsvin« (afledet af det tyske zengen — at svide, idet Baconsvinene, naar de var slagtet, blev svedet i en Svideovn). Hans Motivering herfor var, at Mellemvarer blev betalt med for ringe en Pris.

Og den kloge og dygtige Foregangsmand indenfor Landbruget, Godsejer E. Tesdorpf, Ourupgaard, talte 1864 i Landhus-holdningsselskabet om vore Produkters Afsætning og henviste til England som det fremtidige Marked, idet han ikke mente, at Kontinentets Markeder vilde være tilstrækkelige til at aftage den forøgede Produktion, som vilde komme paa Grund af Omlægningen.

Specielt angaaende Flæskeproduktionen anbefalede han at oprette Slagterier og producere Bacon, hvorved man vilde finde en mere fordelagtig Afsætning for Produktet af dette vigtige Husdyr, idet man altid i England vilde kunne faa en bedre Pris for Bacon end for Flæsk i Tønder, thi Konkurrencen med Bacon



var begrænset, medens Tøndeflæsket kom fra hele Verden.

Allerede Aaret efter, 1865, blev, sandsynligvis under Paa-virkning af Tesdorpf's Udtalelser, et Flæskesalteri paa Christianshavn udvidet og omdannet til Eksportslagteri med det for Øje at producere Bacon. Og Aaret efter igen blev endnu et Slagteri »Kjøbenhavns Svineslagteri« oprettet af Grosserer Philip W. Heyman.

Nogen afgørende Indflydelse paa Produktionens Retning fik de to Slagterier ikke. Svinene paa Sjælland egnede sig vel nærmest for Hjemmeslagtning og for Hamborgmarkedet, men de, der egnede sig som Baconsvin, blev oparbejdet som saadan og de øvrige som Tøndeflæsk, og forøvrigt blev til de to Slagterier indført en Del Slagterisvin fra Sverrig. Men fik de to Slagterier ikke Landmændene til at producere flere Kødsvin, saa bidrog de dog til at holde Spørgsmaalet levende og til at vise det rationelle i en mere samlet Behandling af Slagtesvin.

1879 blev oprettet et Eksportslagteri i Holstebro, som igennem sin dygtige Ejer og Leder, Magnus Kjær, fik en betydelig Indflydelse paa Flæskeproduktionens Udvikling i Danmark.

I Vestjylland var Svinene paa Grund af de primitive Eksportforhold ikke saa forædlede som andre Steder. For at faa en

mere egnet Type frem til Baconproduktion, indførte Magnus Kjær derfor saavel Orner som Søer af den store Yorkshirerace fra England, og med en Del af dem drev han Renavl. Afkommet blev saa solgt til interesserede Landmænd paa Stedet eller til andre Egne, og Orner blev udstationeret omkring i Slagteriets Opland. Og det varede ikke længe, før »Holstebrosvinene« havde et meget godt Renommè som Slagterisvin.

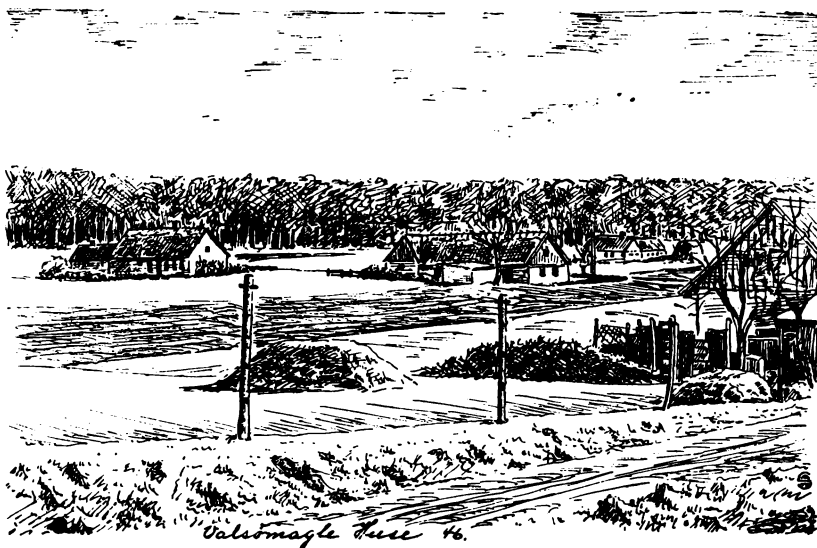
Magnus Kjær fik meget stor Indflydelse paa Forholdenes Udvikling dels ved, at han indførte det store Yorkshiresvin i dansk Svineavl, en Race, som var af Bacontype, og som ved Krydsning med vor mere eller mindre opblandede Landrace gav et godt Produkt til Slagteribrug, og dels ved at han i Tale og Skrift bidrog til den rette Forstaaelse af de Problemer, der knytter sig til Slagterisagen.

Han skriver i »Nogle Bemærkninger om Svineholdet i Danmark«, som blev udsendt 1881, at Danmark som intet Land i Verden havde Betingelser for at oparbejde den rigtige Svine-type og det rigtige Flæskeprodukt, der ved en direkte Eksport til England vilde kunne overgaa Hamborg-Flæsket.

1884 udsendte han en Pjece »Om Svineproduktionens Afsætning«, hvor han kraftigt ironiserer over et Forsøg fra Landmænd i Jylland, der gik ud paa at sende de fede Svin direkte med Skib til Rotterdam i Stedet for at lade dem gaa over Hamborg, og han anbefaler »de gode Jyder« at ihukomme det gamle Ord — Skomager, bliv ved din Læst — og hellere konkurrere med Sjælland om Københavnsmarkedet, da man der faar en større Pris for de fede Svin end i Jylland.

Endvidere kritiserer han, at Landboforeningerne, der gør saa meget for Hesteavlen og Kvægavlen, slet ikke tager sig af Svineavlen. Han skriver: De Fodermidler, vi har, skal give Muligheder for bedre Fodring end i England og Irland, og man burde kunne fabrikere finere Flæsk her . . . , men det kunde vi ikke, fordi vi manglede en bedre Race . . . , af grove Svin kan man ikke lave fint Flæsk.

Magnus Kjær slutter med: Mit Fabrikat af Flæsk staar i saa høj Anseelse i London, at jeg har faaet Ordre for Tillægsgrise af min bekjendte Svinerace, saavel fra Holland som fra Tyskland, hvortil jeg allerede har afsendt og i de nærmeste Dage afsender en Del smukke Eksemplarer. For Øjeblikket har jeg saa mange

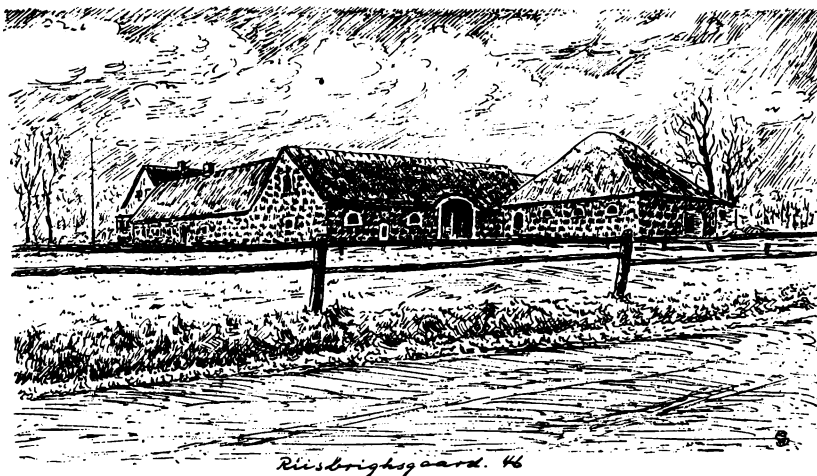


Ordrer paa Tillægsgrise for Danmark, at jeg ikke kan modtage nye Ordre for dette Aar. Faar jeg imidlertid Tillægsgrise at tilbyde, skal jeg bekendtgøre dette i Jyllandsposten.

De sidste Oplysninger tyder ikke paa, at Magnus Kjær har savnet Interesse for sin Opfattelse, og de nyoprettede Privatslagterier, hvoraf der i Aarene efter Holstebro kom en Del, forsynede sig almindeligt med Avlssvin af Holstebro racen til Udstationering i Oplandet.

Selv om der indtil 1887 ialt var blevet oprettet 11 Privatslagterier og Produktionen gaaet en Del i Retning af Slagterisvin, saa var Forholdene dog ikke afklaret om, hvorvidt Landmanden var bedst tjent med at producere Fedesvin eller Slagterisvin, og en Henstilling af Magnus Kjær i sin sidstnævnte Pjece om, at Landboforeningerne burde foretage Forsøg til Belysning af dette Spørgsmaal, var øjensynlig berettiget.

Hvad angik Spørgsmaalet, hvor man fandt den mest retfærdige Afregning til Producenten, var den temmelig ens for begge Produktioner, idet Salget almindeligt skete til en Handelsmand eller Opkøber, hvad enten Svinene gik som Fedesvin til Hamborg eller som Slagterisvin til et Slakteri. Og Prisen blev sat paa Slump eller efter levende Vægt, saa i den Henseende var der



ingen Vejledning. Og Landmændene vidste lige lidt om, hvorvidt de fik de Penge hjem, der var Ret og Rimelighed i.

Der var da ogsaa stadig Gnidninger paa det Punkt. Her paa Sjælland var der igennem de sjællandske Landboforeninger Forhandling med de københavnske Slagterier ved Philip W. Heyman, som tilbød bl. a. at gaa uden om Handelsmændene og at afregne efter levende Vægt, idet der skulde tages et vist Hensyn til Flæskekvaliteten.

Tilbudet blev dog ikke modtaget, idet man, naar det kom til Stykket, mere stolede paa de lokale Handelsmænd end paa de private Slagterier.

Og paa Landboforeningernes Delegeretmøde, hvor Tilbudet var til Diskussion, faldt en Udtalelse om, at man hellere maatte fortsætte paa den gamle Manér, da Landmændene paa Omsættningens Omraade nu en Gang ikke var vant til, at der vistes dem Velvilje.

Som man ser, var Forholdene op i 80erne langt fra afklaret, hvad angaar Produktionsretning og Afsætning.

Svineholdet øgedes stærkt og Eksporten ligeledes, men Landmændene havde ikke rigtig fast Tag paa Tingene. Naar de havde fedet Svinene færdige, maatte de slippe dem uden at være sikre paa, at de fik den Pris for dem, som svarede til det, der kunde gives.

Nogle Steder oprettede man Svinesalgsforeninger for at opnaa mere faste, ensartede og tilfredsstillende Priser ved at sælge i Flok.

Forhold af den Art kan bringe danske Landmænd til Handling, og nu indtræffer da ogsaa den Begivenhed, der viser Vejen frem.

OPRETTELSEN AF DET FØRSTE ANDELSSLAGTERI.

Det skete i Horsens 1887. Der som andre Steder solgte man Svinene til Opkøbere og leverede dem paa Jernbanestationen, hvor de blev vejjet og afregnet efter Opkøberens Skøn og de Regler, han havde at gaa efter.

Vejningen kostede 35 Øre pr. Svin og tog megen Tid. Udgiften og Tidsspildet irriterede. Og Horsensegnens Landbrugsforening ansøgte 25. Januar 1887 Indenrigsministeriet om Tilladelse til at opstille en Vægt, hvilket imidlertid blev afslaet.

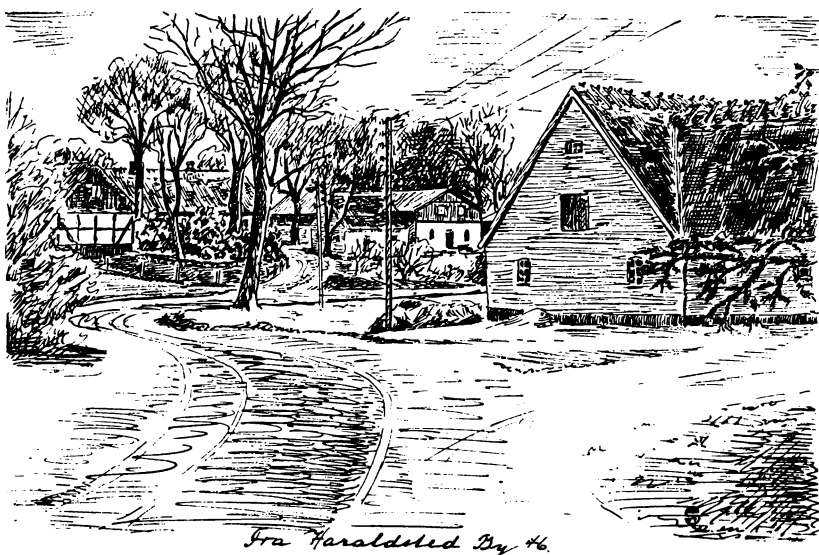
Formanden for Landbrugsforeningen, Forstander P. Boisen, Gedved, stillede nu Forslag om at oprette et Andels-Slagteri for Horsenseggen, og efter at man havde gjort Studierejse til Magnus Kjærs Slagteri i Holstebro, begyndte man Arbejdet, og den stiftende Generalforsamling holdtes den 14. Juli 1887.

Hermed var Begyndelsen gjort. Den Usikkerhed, der hidtil havde været om Produktionens Maal og Afsætning, var nu klaret. Landmændene havde her, som nogle Aar før med Mejerierne, taget Sagen i deres egne Hænder, færdigbehandlede selv Produkterne og sørgede selv for Afsætningen.

Ganske vist blev ikke Landet øjeblikkelig dækket med Andelsslagterier, og ganske vist var der strenge Fødselsveer her og der, inden Andelstanken vandt Fodfæste paa dette nye Omraade. Redaktør I. V. Christensen fortæller i det følgende, at det gik ikke helt let her i Ringsted heller.

Og naar Vanskelighederne mange Steder var store med at faa startet, er der næppe Tvivl om, at de bestaaende Privat-slagterier mere eller mindre aabenlyst har lagt alle de Sten for og stukket alle de Kæppe i Hjulet, som de kunde komme af Sted med, hvad man set fra deres Standpunkt ikke kan undre sig over, da det var deres Eksistens om at gøre.

I Betragtning af alle de Forhindringer, Andelsslagterierne i



Starten var ude for, er det saa meget mere beundringsværdigt, at der indtil 1900 kunde startes ikke mindre end 26 ialt, som at det skete i en Tid, hvor en alvorlig Landbrugskrise eksisterede i Danmark.

Et Forhold, som bidrog til at sætte Vind i Sejlene angaaende Oprettelse af Andelsslagterier, var, at Tyskland lukkede af for Importen af Flæsk herfra 1887.

Tyskland var oprindeligt indstillet paa Frihandel, og vor Eksport gik uhindret dertil. I 1879 blev der imidlertid til Beskyttelse af det tyske Landbrug lagt en Indførselstold af 2 Mark pr. Svin for de, der blev indført til rigstysk Omraade, men da Hamborg ikke indgik i Rigsomraadet, kom det ikke til at berøre hele vor Eksport dertil kun den Del, der gik videre til Riget.

I 1883 blev indført den Bestemmelse, at de Svin, der blev sendt derved, skulde forsynes med Oprindelses-Legitimation. Bestemmelserne gik ud paa at forhindre Indførsel af amerikansk Flæsk til Tyskland, da der var fundet Trikiner i Flæsket derfra, og da der var blevet indført Svin og Flæsk fra Amerika hertil.

Men 1887 blev der den 29. November totalt lukket for Eks-

port til Tyskland af saavel levende Svin som Flæsk og Pølser, fordi der paa Amager og enkelte andre Steder var forefaldet Tilfælde af Svinepest.

Der var da i Hovedsagen kun det engelske Marked at falde tilbage paa. Baconproduktionen blev forøget, og en vis Eksport af levende Svin fandt ogsaa Sted paa England.

Forbudet mod Eksport til Tyskland blev dog ophævet 1890, men de Kredse dernede, som var stemt for en Beskyttelse af det tyske Landbrug, fik udvirket, at der igen blev lukket 1895. og nu blev denne Bestemmelse staaende til Verdenskrigen 1914.

England blev derefter praktisk talt vort eneste Marked for Flæsk, og der maatte derfor saavel avlsmæssigt som slagtermæssigt tages Hensyn hertil.

Saadan, som det her er skildret, var Forholdene, da man her i Ringsted oprettede Aktieslagteriet, som senere blev til Ringsted Andels Svineslagteri.

Om de bevægede Forhold fra dets Start er fortalt i Jubilæumsskriftet for dets første 25 Aar, og vi giver nu Ordet til I. V. Christensen.



Engelsk Svin af »Mellemslags«.

FORHISTORIEN

SLAGTERITANKENS FREMBRUD PAA SJÆLLAND.

V erdensøkonomien er som en Kæde med uendelig mange Led, der griber ind i hinanden. Omkring Midten af 80'erne fuldbyrdedes Virkningerne af Omslaget i det nye tyske Kejserdømmes Politik. Frihandelen veg for Toldbeskyttelsen. Den 1. Juli 1885 forhøjede Tyskland Indførselstolden paa levende Svin fra 2½ til 6 Rigsmark. Hamborg, som var den danske Hovedmarkedsplads, skulde som Rigsstad med Udgangen af 1887 ind under Rigets Toldomraade og undergives de samme Sats, som det øvrige Rige. Udførslen af levende Svin til Tyskland havde i 3-Aaret 1879—82 udgjort 235.000 Stk., i 3-Aaret 1883—86 260.000 gennemsnitlig om Aaret; dertil kom henholdsvis for 5,6 Mill. Kr. og 24,9 Mill. Kr. Flæsk fra Eksportslagterierne. Disse Tal sammenlignet viste Bevægelsens Retning: fra levende til slagtet Export.

Paa Horsensegnen herskede der paa den Tid megen Misfor-
nøjelse med den Behandling, Landboerne fik paa Banegaarden, naar deres Frembringelser skulde afsendes. Vejerpengene var høje, Drikkepenge skulde der til allevegne — og den prægede Mønt var dyr. Da Indenrigsministeriet, under hvilket Samfærdslen paa den Tid sorterede, svarede afslaaende paa et Andragende om at faa ændret de hidtidige uheldige Forhold, rejste den ledende Mand indenfor Horsens Landbrugsforening, P. Bojsen, Gjedved, Spørgsmaalet om Oprettelse af *Svineslagte-
rier*, enten ét Svineslagteri for hele Egnen eller — her skimter

man Mejeritanken i omdannet Skikkelse — *smaa Slagterier*, omtrent et i hvert Sogn!

Landbrugsforeningen vedtog den 5. Maj 1887 at gaa i Spidsen for Oprettelsen af et Andelssvineslagteri — det første i Danmark. I 1888 oprettedes derefter Slagterier i Esbjerg, Faaborg, Kolding og Holbæk.

Til disse Egne af Sjælland naaede Tanken over Vestsjælland. P. Bojsen havde ved Folketingsvalget i 1887 været Kandidat i Slagelse. Om Sommeren var Folk fra Slagelseegnen Gæster paa Horsenseggen, og i Vinteren 1887 (2. Decbr.) holdtes der i Høve ved Dalmoose et stort Slagterimøde, der ogsaa refereredes i Folketidende. Og allerede i samme Maaned foreligger der Meddelelse om, at der i Slagelseegnen er god Stemning for Oprettelsen af et Slagteri i Slagelse.

Ogsaa paa Ringstedegnen spidsede man Øren. Der var Grund nok dertil. Den Notering paa Flæsk, som paa den Tid ugentlig blev sat af de samv. sjæll. Landboforeningers Sekretariat, havde i Juli 1886 været nede paa 26 Øre pr. Pd. lev. Vægt for 300—320 Pd.s Svin. Men i Ugen til 21. Decbr. 1887 gik Noteringen helt ned til 24 Øre (for 260 Pd.s Svin). Svinepesten hærgede over hele Landet. Og den 29. November 1887 havde *Tyskland lukket* for al Indførsel af levende Svin, officielt paa Grund af Svinepest i Danmark, praktisk talt i Virkeligheden af indrepolitiske Grunde.

I Ringstedegnen stod man dog vaklende m. H. t., hvilken Fremgangsmaade man vilde vælge. Man tvivlede om, at Oplandet var stort nok. Holbæk trak fra Nord og var i Gang, Slagelse tog fat mod Vest, og Køge var under Forberedelse i Øst.

RINGSTED ELLER SLAGELSE.

Den 21. November 1888 holdtes der i Fortsættelse af Landboforeningens Generalforsamling et offentligt Møde, hvor Konsulent (senere Landbrugsskoleforstander) *Brinck-Lassen* talte om »Sengsvin«, den da gængse Betegnelse for de Svin, man skulde have. Endvidere var Formanden og Direktøren for Slagelse Andelssvineslagteri, *H. Frandsen*, Gudum, og *Martin Dessau* til Stede.

Det oplystes under Forhandlingen, at det egentlig var P.

Andersen, Jydstrup, der havde givet Stødet til dette Møde, idet han i et Brev havde udløst sin Harme over de elendige Afsætningsforhold for Svin i København, det eneste Sted, hvor der overhovedet kunde være Tale om Afsætning i Øjeblikket.

Diskussionen formede sig iøvrigt om Spørgsmaalet: store eller smaa Slagterier. Anbefalingen lød stærkt for store Slagterier, og de mødte Talere fra Slagelse Slagteri saa gerne Ringstedegnen slutte op i Slagelse. P. Andersen havde regnet ud, at der med en Radius af $1\frac{1}{2}$ —2 Mil var et Opland til Ringsted paa 7000 Tdr. Htk., og der maatte nok kunne produceres 20.000 Svin — kun 3 Svin pr. Td. Htk.

Fra flere Sider fremsattes der Ønske om et Udvalgs Nedsættelse; men det ses af Referatet, at der »ikke var tilstrækkeligt mange Deltagere til Stede« til Valg af Udvalg, hvorfor det vedtoges først at prøve Stemningen i Sognene.

Imidlertid begyndte Slagelse Slagteri sin regelmæssige Virksomhed den 23. Januar 1889. Til den højtidelige Indvielse var der ogsaa indbudt Folk fra Ringstedegnen, for hvem And. Sørensen, Nordrup, gjorde sig til Tolk.

Den 2. Marts 1889 holdtes der efter Indbydelse af Landboforeningen Møde paa »Hjørnet«, og i Modsætning til tidligere var der denne Gang kommet saa mange, som Salen kunde rumme.

Baade Direktør Dessau, Slagelse, og Hans Frandsen, Gudum, talte. Der blev givet Tilbud om, at Andelshavere her kunde indtegnes til Slagelse Slagteri paa de samme Vilkaar som paa Slagelseegnen; Fragten for Svinene herfra til Slagelse skulde betales af Slagteriet. Der opstod nogen Uoverensstemmelse om, hvorvidt det Udvalg, der skulde nedsættes, kun skulde arbejde for Tilslutning til Slagelse, eller om det skulde undersøge hele Slagterisagen. Det sidste var der mest Stemning for. H. Frandsen mente, at Udvalget vilde faa Besvær nok med at tegne 5—6000 Svin paa Ringstedegnen til et Slagteri i Slagelse.

Til Udvalget valgtes: Gdr. A. Sørensen, Nordrup, Chr. Ulr. Hansen, Haugbyrd, Lærer Jensen (Lambert), Tyvelse, Gdr. Hans Frederiksen, Sliminge, Møller H. P. Hansen, Vielsted, Sagfører N. Svendsen, Ringsted, Gdr. N. Henriksen, Tolstrup, Johan Hansen, Hømb, unge Jens Nielsen, Sigersted, Søren Fr. Sørensen, Hjelmømagle, og Jacob Jørgensen, Mortenstrup (A. Sørensen, Nordrup, blev Formand).

Der var dog stadig megen Forbeholdenhed overfor Tanken om at gaa til Slagelse. En Udtalelse af P. Bojsen — »at om 10 Aar havde vi sikkert hele Landet over Andelsslagterier« — talte jo stærkt for, at ingen Egn skulde udstykke sine Interesser og overføre Dele af dem til andre Egne. Samtidig voksede Tanken om et Slagteri i Køge — bl. a. med den Begrundelse, at kom Ringsted først, vilde det vare længe, før Køge kom i Betragtning. I Ringstedspresen livede Forhandlingen op og tog til Tider Luven fra den ellers stærkt politiske Drøftelse.

Da det stadig syntes vanskeligt at faa samlet Interesserne om et Andelsslagteri — »man vilde ikke svinebindes«, var blevet et farligt Slagord mod Leveringspligten — saa rejstes Sagen nu under en anden Form.

Den 14. Marts 1889 slog 14 behjertede Mænd fra Landet sig sammen med 16 behjertede Mænd fra Byen. I en Fællesmeddelelse til Bladene hedder det, at Stemningen var for at *oprette et Slagteri* — man tænkte sig en Kombination af et Aktie- og Andelsslagteri. og der nedsattes en 11 Mands Udvalg til at forhandle med det foranstaaende af Landboforeningen nedsatte Udvalg. Det nye Udvalg kom til at bestaa af følgende: Købm. J. Peetz, Formand, Købm. B. J. Bang, Dampmøller Frandsen, Grosserer Bollhorn, Tømmerhandler Schaldemose, Kaptejn Brygger Mathiesen, Købm. C. A. Meyer, Købm. Dégn, alle af Ringsted, Godsejer P. Bruun de Neergaard, Hellestrup, Forp. Jespersen, Hagelbjerggaard, og Propr. Motzfeldt, Søgaard.

Dagen efter skulde Landboforeningens Udvalg til Slagelse; men allerede samme Dags Eftermiddag vedtog Ringsted Byraad at bortarvefæste det Stykke Jord, paa hvilket Slagteriet senere kom til at ligge, paa de vanlige Betingelser. Bevillingen gaves til Ringsted Handelsforening. Men den var naturligvis til Slagteriet, der skulde komme.

Den 15. Marts om Eftermiddagen mødtes de to Udvalg til »en livlig Diskussion«, der dog endte uden Resultat.

Nyt Møde fastsattes til Lørdag den 23. Marts. I Mellemtiden sattes der saa et Arbejde i Gang, særlig i Byen, for at tegne den fornødne Kapital til Anlæg af et *Aktieslagteri*.

AKTIESLAGTERI I RINGSTED.

Paa Mødet den 23. Marts 1889 blev der givet Meddelelse om, at der var tegnet 32,000 Kr. i Byen og 4000 Kr. paa Landet til et rent Aktieslagteri. Kommunen tilbød — foruden Byggegrund — Kloak, Vand og Gas. Paa Mødet var Vennerne af Andelsforetagendet noget betænkelige, og der forsøgtes forskellige Udveje. Men sluttelig enedes man om at lade den endelige Afgørelse bero til et Møde, der skulde afholdes den følgende Tirsdag.

Paa dette Møde — stopfuldt i Casinos store Sal — brødes de to Opfattelser: enten at gaa til Slagelse eller søge et Slagteri oprettet. And. Sørensen, Nordrup, forfægtede den første Opfattelse, dog kun hvis man ikke naaede et Resultat i Ringsted, P. Andersen, Jystrup, den sidste, dog med det Forbehold, at Sagen ses an lidt endnu. Ordstyreren, Ole Hansen, Bringstrup, stillede sluttelig følgende Forslag til Resolution, der vedtoges:

»Forsamlingen finder det *ønskeligt*, at der oprettes et Slagteri ved Ringsted, men anser det for heldigt, at Spørgsmaalet om et saadant Slagteris Oprettelse udsættes, indtil der foreligger Regnskaber og nærmere Oplysninger fra de bestaaende mindre Slagterier, og anmoder derfor begge de nedsatte Udvalg om at arbejde videre for Sagen.«

Der var ved denne Vedtagelse stadig holdt Muligheder aabne for Ringsted; men man stod stadig og vippede paa Overvejelsens Stadium. Landboforeningens Udvalg indhentede Oplysninger rundt om fra de allerede eksisterende Slagterier. Direktøren for Faaborg (senere Slagelse) Andelsslagteri, L. Kristoffersen, udtalte, at der aldeles ikke i Ringsted vil være Udsigt til foreløbig at drive et Slagteri med Fordel.

At Sagen optog Sindene stærkt, fremgaar af et karakteristisk Udbrud i en Artikel af Folketidendes Landbrugsmeddeler (9. April 1889): Alle Penne kradser om én Ting, og alle Munde baade i Byen og paa Landet taler kun om Svineslagteri — om »Aktie-« eller »Andels-«, om »ingen Mening« eller »synderlig Mening«.

Paa Udkanterne af Midtsjælland trængte de konkurrerende Foretagender frem. Slagelse Slagteri holdt Agitationsmøde i Sorø, det projekterede Køge Slagteri holdt Møde i Haslev, og

fra Roskilde arbejdede et Agitationsudvalg i alle den Egns Kommuner, ogsaa helt ind imod Ringsted.

P. Andersen, Jystrup, og Dampmøller Frandsen var af de samvirkende Udvalg formaaet til at foretage en Rejse til de forskellige Slagterier i Jylland. Og Udvalgene indbød saa til et offentligt Møde, der afholdtes i Ringsted 2. Paaskedag. I Annoncen hed det, at der vilde blive givet Beretning, og at Sagen antagelig kunde bringes til Afslutning.

Dette skete ogsaa.

Men Afslutningen kom paa en anden Maade end vel nok oprindelig ventet. P. Andersen oplæste en af ham og Frandsen affattet meget grundig Beretning om deres Undersøgelser. Denne Beretning er et meget interessant tidshistorisk Aktstykke, der viser den Usikkerhed, der endnu raadede m. H. t. Andelssagen.

Det betones bl. a., at rene Andelsslagterier har man endnu ikke, da Slagterierne stadig maa' købe mange Svin af Ikke-Andelshavere. Saa længe dette var Tilfældet, vilde der være et Misforhold til Stede, idet de, der solgte paa den Maade, ikke løb nogen Risiko, og de kunde benytte Konjunkturerne til at sælge til enhver, der betalte højest Pris.

Et Aktieslagteri forekom lettere at oprette, dels fordi Byfolk kunde være med som Aktionærer uden at levere Svin, og Risikoen for Svineproducenterne blev derved mindre, mens Friheden til at sælge — uden nogen som helst Baand — blev større.

Man slutter med at udtale, diplomatisk, men jo ikke helt rammende,

»at Navnet Andels- eller Aktieslagteri er temmelig betydningsløst, og at det mest kommer an paa, hvilken Stemning der om Sagen i al Almindelighed er til Stede i Befolkningen.«

P. Andersen sluttede med under stærk Tilslutning at anbefale Oprettelsen af et Slagteri.

Efter en kort Forhandling foretoges Afstemning. Kun 5 — fem — stemte for Andelsslagteri.

For et Aktieslagteri stemte Størstedelen af Forsamlingen, ingen stemte imod.

Derefter ophævedes de gamle Udvalg, og der nedsattes et nyt fælles Udvalg, der fik følgende S sammensætning: P. Andersen, Jystrup, Motzfeldt, Søgaard, Chr. U. Hansen, Haugbyrd, Neergaard, Hellestrup, Joh. Hansen, Høm, Dyrlæge Christensen, Ringsted, N. Henriksen, Tolstrup, Ole Hansen, Bringstrup, Schaldemose, Ringsted, J. C. Frandsen, Ringsted, J. Peetz, Ringsted, Søren Jensen, Tvindelstrup, P. Mortensen, Haraldsted, B. J. Bang, Ringsted, N. Svendsen, Ringsted. Udvalget fik Ret til at supplere sig paa Grænserne. Der fremlagdes Lister til Aktietegning. Og Aktiekapitalen var ved Mødets Slutning 40,000 Kr. Tegningen skulde fortsættes. J. C. Frandsen blev Formand for Udvalget, Joh. Hansen Næstformand og Svendsen Sekretær.

»SVINEKRIGEN« BEGYNDER.

Faa Dage efter, at denne Beslutning var fattet, mødte Slagelse Andelssvineslagteri med mægtige Halvsides-Annoncer i baade »Folketidenden« og »Sjællandsposten«. Man tilbød bl. a. i Annoncen: Ugentlig Modtagelsesdag paa Ringsted Station. Bedømmelse, Vejning og Afregning ved Modtagelsen. Betaling af Vejpenge og Fragt. Udsalg i Ringsted af det fulde Kvantum Affald af Egnens Svin. Ingen kontant Indbetaling. Lige Vilkaar med de gamle Andelshavere. Som Andelsforetagende vil hele dets Udbytte udelukkende komme Producenterne til Gode.

Dagen efter — den 1. Maj 1889 — mødte Ringstedbladene for første Gang med en Annonce, overskrevet »Ringsted Svine-slagteri, saalydende, og saaledes udseende:

Ringsted Svineslagteri.

Aktietegningen foregaar hos enhver af Udvalgets Medlemmer og desuden hos en Mand i hver By i Ringsted Opland. Enhver kan blive Aktionær.

Med Hensyn til Betingelserne henvises til følgende Cirkulære, der for nogle Dage siden er sendt til de Mænd, der forestaar Aktietegningen:

»Som De allerede vil have set af Bladene, blev der paa et Møde den 22. ds. enstemmig vedtaget at oprette *et Slagteri i Ringsted* og under tegnede valgt ind i det til Forberedelse af Sagen nedsatte Udvalg. Ringsted Borgere har tilbudt at tage deres Part af Risikoen og i den Anledning allerede tegnet sig for ca. 40.000 Kr., ligesom Byraadet har tilbudt gratis Grund, Kloak-, Gas- og Vandledning, hvad der rimeligvis repræsenterer en Værdi af mindst 10.000 Kr. Stemningen paa Mødet var afgjort for at oprette Slagteriet som et Aktieforetagende, navnlig fordi man ved et saadant *ikke paa Forhaand skal binde sig* til at levere sine Svin dertil saaledes som ved Andels-Slagterierne, men kan sælge, hvor Prisen er højest. Og da Aktionærerne i Byen er villige til, naar som helst at overdrage deres Aktier til Landboerne til Indkøbspris, har Producenterne ganske den samme Fordel af et Aktie-Slagteri som af Andelsforetagende, medens Risikoen er ganske overordentlig ringere.

Det vedtoges derhos snarest at foranstalte en Aktietegning, og De udvalgtes til at forestaa Tegningen for Deres By og nærmeste Kreds deromkring, hvorfor vi beder Dem gøre Deres bedste for at opnaa et godt Resultat.

Selvfølgelig kan Udvalget intet bestemt meddele med Hensyn til Lovene for det paatænkte Aktieselskab. De vil jo blive fastsatte af samtlige Aktionærer, naar Aktietegningen er tilendebragt. Vi kan kun sige, at Udvalget har besluttet *at anbefale Generalforsamlingen* at vedtage som Hovedpunkter:

- 1) Hver Aktionær har 1 Stemme og ingen flere.
- 2) Aktierne sættes for Ejere og Brugere af under 2 Tdr. Hartkorn og ligestillede til mindst 25 Kr., fra 2 til under 4 Tdr. Hartkorn til mindst 50 Kr. og fra 4 Tdr. Hartkorn og derover til mindst 100 Kr. De indbetales i Løbet af Sommeren og Efteraaret efter nærmere Meddelelse.
- 3) Aktionærerne faar et mindre Udbytte (4—5 pCt.), et passende Beløb henlægges til Reservefonden, og Resten fordeles mellem de Producenter, *der er Aktionærer*.
- 4) Skulde Producenterne ønske at overtage de andre Aktier, skal det kunne ske til Indkøbspris.

Tegningen bedes foretaget saa betids, at Listerne kan være under tegnede Dampmøller Frandsen i Hænde senest førstkommende 8de Maj.
p. t. Ringsted, i April 1889«. (Udvalgets Navne).

Sammenligner man disse Vilkaar med hvad der bydes fra andre Slagterier, f. Ex. Slagelse (se Avisen for i Gaar), kan det ikke være tvivlsomt, at det er fordelagtigt for Producenterne at gaa med til Ringsted.

Forretningsudvalget for Oprettelsen af et Svineslagteri i R

Helt over i Jylland sendte »Svinekrigen« paa Sjælland sine Dønninger. »Skanderborg Amtsavis« skrev saaledes:

»Ovre i Ringsted vil man nu have et Svineslagteri. Slagelse store Andelssvineslagteri, der er bygget for dyrt og gerne vil have Leverandører, har gjort alt for »æde« Ringstedegnen; men de ledende Mænd paa Ringstedegnen siger Nej til Forslaget om at spille Annex til Slagelse«.

Denne Udtalelse gribes selvfølgelig af Ringstedpressen og udnyttes i Agitationen for Aktietegningen paa Ringstedegnen.

Lørdag den 11. Maj 1889 afholdtes der hos Carl Nielsen et Møde, hvor Formanden og Direktøren for Slagelse Slagteri averteredes til Stede. Samtidig tog Folketidende en Holmgang med Slagelsepressen. Mødet den 11. Maj formede sig lidt anderledes end oprindelig planlagt. Repræsentanterne fra Slagelse Slagteri var ikke kommet til Stede, og Mødet førte ikke til andet Resultat end, at 7 — syv — af de Tilstedeværende blev tilbage, da de, der ikke var Tilhængere af Tilslutning til Slagelse, anmodedes om at gaa. Til Stede ved Mødet var Formanden for Agitationsudvalget ang. Køge Slagteri, der anbefalede Ringsted at dele sig mellem Køge og Slagelse..

Dagen efter fremsatte Forretningsudvalget for Oprettelse af et Svineslagteri i Ringsted en udførlig Redegørelse overfor forskellig fremkommen Kritik. Der vexledes et Par polemiske Indlæg med Hans Frederiksen, Sliminge, der holdt paa rent Andelsforetagende, og med Direktør Martin Dessau, Slagelse.

Og den 29. Maj afholdtes saa den konstituerende Generalforsamling i Ringsted Svineslagteri. Der var tegnet en Aktiekapital paa 61.500 Kr., deraf 20.000 fra Landet. Aktierne deltes i 2 Serier: A (Leverandører), B (Ikke-Leverandører). Til Forretningsudvalg valgtes Dampmøller *Frandsen*, Formand, *Ole Hansen*, Bringstrup, og Sagfører *Svendsen*. Samme Dag besaas Grunden, og denne blev taget god. Men endnu manglede man Indenrigsministeriets Godkendelse af Grundens Overdragelse. Og det trak ud med denne Godkendelse.

Imens arbejdede Udvalget for Køge Slagteri ivrigt. Ogsaa det mærkede Modstanden mod den fulde Leveringspligt, og det meddeltes derfor den 22. Juni, at man fraveg denne Betingelse og erstattede den med Tegning af et bestemt Areal. Slagelse Andelsslagteri var ligeledes en fast Averterende ang. Indtegning

Serie A, № 13



Carl M. Andersen
AKTIESELSKABET

Ringsted og Omegns Svineslagteri.

Undertegnede Bestyrelse for Aktieselskabet „Ringsted og Omegns Svineslagteri“ erkjender herved, at *Caardkøbyret*

ved Indbetaling af denne Akties Paalydende **100 Kroner**

— **Et Hundrede Kroner** —

er bleven Aktionær i Selskabets Serie A, med alle de Rettigheder, som Selskabets til enhver Tid gjældende Love hjemler, navnlig Andel i Udbyttet.

Bestyrelsen for Aktieselskabet „Ringsted og Omegns Svineslagteri“.

Ringsted i November 1889.

N. C. Frandsen Andersen P. Winick Mogenssen
Adm. Rasmussen O. Hansen M. P. M. H. S. Jensen O. Hansen

For siden af et Aktiebrev i Ringsted Slagteri.

af nye Andelshavere. Mellem Bladenes Notitser lægger vi Mærke til en fra 27. Juni: »Der blev i Dag paa Banegaarden leveret ialt 32 Svin til Slagelse Slagteri. Deraf betaltes de 3 med 1. Kl. Pris. Resten med 2den«.

SLAGTERIET REJSES.

Først den 11. Juli 1889 kom Ministeriets Godkendelse af Grundafstaaelsen. Den var blevet sinket af Henvendelser og Forespørgsler »fra enkelt Side« i Ringsted, tilsigtende at hindre Slagteriets Anlæg paa den paagældende Plads.

Den 28. Juli godkendte Bestyrelsen Tegninger, Planer og Overslag, og Arbejdet udbødes. Tilbudene var indkaldt til den 9. August; men da man fandt de samlede Tilbud for høje, vedtog Bestyrelsen at dele Arbejdet mellem forskellige Haandværkere. Samtidig antoges Direktør for »Ringsted og Omegns Svineslagteri« — *C. Hartvigsen* fra København — med en aarlig Løn af 3500 Kr. samt 100 Kr. for hvert 1000 Svin udover 5000. Til Slagtemester antoges *G. Schrøder*, Assens, med en Aarsløn af 1600 Kroner.

Grunden blev nu afstukket, og den 17. August fordeltes Arbejdet til følgende, der altsaa har opført de ældste Bygninger paa Ringsted Slagteri: Murermester Jul. Johansen, Tømrermester Steffensen, Bødker Iversen, Glarmester Christensen, Blikkenslager Jørgensen, Købm. Hellstrøm (Jærnvarer), Brolægger Jacobsen, alle af Ringsted, Teglblænder Petersen, Benløse, Tømmerhandler Schaldemose, Købmand J. Peetz (Cement etc.), Avlsbruger Jakob Møller (Murgrus) og Jærnstøber Nielsen (Maskininventar), alle af Ringsted. Slagteriets Arkitekt var Poulsen.

Den 20. August nedlagdes Grundstenen af Formanden, Dampmøller *Frandsen*, der udtalte Haabet om, at dette Foretagende maatte blive til Gavn saavel for Ringsted Omegns Beboere som for Byen. Det var Mening, at Slagteriet skulde staa fuldt færdigt i Løbet af 70 Dage.

Arbejdet gik rask fra Haanden. Den 21. September hejstes Kransen. Der blev drukket en Bolle Punsch, og om Aftenen der Fællesspisning med mange Taler. Den 1. Oktober tiltraadte slagtemester *Schrøder* for at være ledende ved Slagteriets Indretning.

Samtidig arbejdedes der paa Forbedring af Svineracen paa Ringstedegnen. Den 20. November holdtes Auktion paa Slagteriet over »25 smukke Exemplarer af den ægte Sengsvin-Race«, indkøbt paa Holstebro- og Horsenseggen. Det var Svin, hvis Indkøb var forestaaet af selve Egnens Politikere, *P. Andersen*, *Jydstrup*, og *Ole Hansen*, *Bringstrup*, der som Slagteriets specielle Udsendinge havde været i Jylland (Holstebro- og Horsenseggen) i den Anledning.

Svinene solgtes kun til Aktionærer. *N. Svendsen* holdt Auktionen. Der var intet Salær at svare og Kredit til 1. Januar 1890. Der var livlig Rift om Svinene. Det bedste Exemplar — en So i Far — solgtes for 200 Kr., Pattegrisene gik for 20 Kr. pr. Stk. At det var en pæn Pris fremgaar alene deraf, at Ringsted Torvepriser den følgende Lørdag kun var 5 à 7 Kr. pr. Stk.

Der var Interesse for den Sag, der var paabegyndt.

DEN ANDEN SVINEKRIG.

Sidst i November 1889 lagde det nye Slagteri ud med Kundgørelser i Ringstedbladene. Modtagelsesdagene er Mandag og Torsdag, og Noteringen 27 Øre for prima Slagterisvin fra 160—200 Pd.

Den 28. November slagtedes der for første Gang paa Slagteriet. Der var kommet 40 Svin. Blandt disse et, som var leveret af Formanden, *Dampmøller Frandsen*, og det nød den Ære at blive det første, der fik Kniven. Befolkningen var meget optaget af Slagteriet; som noget bemærkelsesværdigt anføres i Festtalerne, at der straks er indlagt Telefon! Mange Mennesker var til Stede, og alle mente, at det var en god Begyndelse.

Men Konkurrenterne til det nye Foretagende var ude. Alleerede næste Gang Slagteriet averterede, fandtes der paa samme Side i Bladene en Bekendtgørelse, der siden blev Slagteriannoncernes trofaste — og lokkende — Ledsager.

Export Svin

fra 160—300 Pund modtages fremdeles hver Onsdag Formiddag paa Banen i Ringsted og betales altid med Dagens højeste Pris af

R. Fischer & Jacobsen.

Denne Annonce indeholdt aldrig nogen Priser. Men alle vidste, at den Pris, Fischer og Jacobsen gav altid laa over Slagteriets Pris. Det var de Heymannske Slagteriets virkningsfulde Konkurrence.

Ogsaa andre Opkøbere bød paa Egnens Svin; blandt disse andre Opkøbere stod *Christen Pedersen*, Sigersted, i første Linie. Han købte op til Kiel og Hamborg og var kendt som en dygtig Mand paa sit Omraade.

Skønt Slagelse Slagteri hurtig havde trukket sig tilbage fra den direkte Konkurrence, var der saaledes Konkurrenter nok. Og den ny Bestyrelse maatte strax prøve Vanskelighederne. Bestyrelsen tabte dog ikke af den Grund Modet, men haabede paa bedre Tider.

Og Slagteriets Bestyrelse kom i hvert Fald direkte til at give Stødet til en Tanke, som siden fik den største Betydning for Egnen. Den 12. Februar 1890 afholdtes et privat Møde om Oprettelse af *en Bank* i Ringsted — bl. a. med den Begrundelse, at en saadan Forretning som Slagteriet gjorde en Bank yderligere ønskelig. Da Bankens Oprettelse vedtoges den 1. Marts, fik Slagteribestyrelsen ganske vist revet i Næsen, at Grunden til, at *den* havde sat sig i Bevægelse var »en tom Pung«, men dette blev med Kraft bestridt.

Forøvrigt maa det i Sandhedens Interesse erkendes, at efter at Slagteriet var kommet i Gang, sporede man ikke i Egnens Presse nogen særlig Interesse for Foretagendet. Ud over Meddelelsen om Bestyrelsens Andel i Banksagens Rejsning har vi ikke kunnet opdage noget, der antyder Sagens Betydning.

TYSKLAND AABNER — STREJKE I ENGLAND

Hvad der bidrog til, at Stillingen ikke blev lettere, var, at de der holdt paa Hamborgsvinene, syntes at skulle faa Ret.

Netop paa en Tid, da Slagteriet var i en kritisk Situation som Følge af, at Strejke i England hindrede Afskibningerne, kom der Efterretning om, at Tyskland atter havde aabnet for Indførsel af Svin (1. Juli).

Omtrent samtidig aabnedes der under Tietgens Ledelse Forhandling om at finde en Form for en Sæmmenslutning af Andels- og Privatslagterier.

Heymann, København, og Ankerstjerne, Randers, var imod denne Samvirken; men det lykkedes dog at finde visse Former, som skulde betinge en vis fri Samvirken. Det mildnede imidlertid i hvert Fald ikke Konkurrencen mod det nye Foretagende i Ringsted. Lidet hjalp det, at Martin Dessau advarede mod at basere nogen Fremtid paa Hamborgsvinene. De betåites godt i Øjeblikket. Og da Ringsted Slagteri den 15. September 1890 holdt Generalforsamling, lød der ingen Jubelraab, men blev kun givet et kortfattet officielt Referat, i hvilket det bl. a. hed, at der paa Grund af uheldige Konjunkturer var lidt temmelig betydelige Tab,

at Regnskabet godkendtes med alle Stemmer mod een,

at de fratrædende Bestyrelsesmedlemmer (Ole Olsen, Tjæreby, og Tømmerhandler Schaldemose) genvalgtes, samt

at der førtes en kort Forhandling om Slagteriets fremtidige Drift.

Under denne Slutningspassus skjulte sig i Virkeligheden meget alvorlige Overvejelser, der resulterede i, at der den 30. Oktober holdtes en ekstraordinær, talrigt besøgt Generalforsamling, paa hvilken det meddeltes, at Direktøren havde trukket sig tilbage fra sin Stilling.

I det officielle Referat hed det: »For at Slagteriet vedblivende kunde drives, behøvedes der flere Penge«. Man diskuterede Mulighederne for Slagteriets Fremtid og sluttelig vedtoges følgende Resolution: Bestyrelsen bemyndiges til at sælge eller bortleje Slagteriet under Sanktion af en ny Generalforsamling

AKTIESLAGTERIET STANDSER.

Fra den Tid forsvinder Slagteriets Opkøbsannoncer. Virksomheden er standset, og den 13. December holdes en ny Generalforsamling i Overensstemmelse med den givne Bemyndigelse. Men den var ikke beslutningsdygtig. Den udsattes fra Kl. 3 til Kl. 5. Det hjalp ikke. Man talte om Sagerne. »Noget væsentligt blev Forsamlingen dog ikke enig om«, slutter den korte Meddelelse.

Den 8. Januar 1891 kom Sagen til endelig Afgørelse. Slagteriets Gæld var mellem 28—29.000. En kort Forhandling, der ikke aabnede mindste Udsigt til »Genrejsning«, paafulgte. Og Bestyrelsen bemyndigedes til at sælge ved en Auktion, der afholdtes den 28. Januar. Ved denne blev Slagteriet opdraabt for 50.000 Kr.

Og første Bud var paa — 24.000 Kr. Efterhaanden lykkedes det ved Bud af Bestyrelsen, Partikulier Alfr. Mortensen og Murer-mester Julius Jøhansen at faa Budene op til 31.500. Da Bestyrelsen hæftede for 31.600 Kr., var man nær ved Dækning. Men hele Aktiekapitalen var tabt.

INTERESSENTSKAB.

Den 4. Februar førtes der en ny Række Forhandlinger mellem en Snes af de mest interesserede Aktionærer. Der fremkaldtes et lille Overbud — paa 25 Kr. — hvorefter Slagteriet den 5. Februar overdroges til Alfred Mortensen paa et Interessentskabs Vegne for 31.525 Kr. Interessentskabet havde fordelt 32 Parter (à 1000 Kr.) saaledes imellem sig: Partikulier Alfr. Mortensen 7, Murermester Jul. Jøhansen 4, Boghandler N. P. Hansen, Avlsbruger Jak. Hansen, Gdr. N. Henriksen, Tolstrup, og Dampmøller J. C. Frandsen hver 2, Købm. J. Rørbye, Skrædermester A. C. Grahf, Gæstgiver H. C. Larsen, Cand. pharm. A. Wengell, Sadelmager H. Lønberg, Brygger J. C. Matthiesen, Tømrmester Steffensen, Manufakturhandler C. C. Findsen, Gdr. N. Jørgensen, Egerup, Gdr. Ole Hansen, Egerup, Gdr. Joh. Hansen, Hømb, Gdr. Peder Hansen, Ørslevvester, og Teglblænder Petersen, Benløse, hver 1 Part. (Den 7. September 1893 solgte Jakob Hansen og Tømrer Steffensen deres Andel til Direktør Øckenholdt for 3700 Kr.).

Slagteriets hidtidige Bestyrelsesmedlemmer følte det som en stor Lettelse at være sluppet med — foruden deres Aktiers Paa-lydende — dog at tabe 50 Kr. hver. Der var Tider, hvor de havde staaet inde for meget store Beløb. Saaledes da Strejken i England truede med at lade afsendt Flæsk raadne i Skibene. Det var paa Bestyrelsesmedlemmernes personlige Garanti, at Risikoen løb.

Den Dag, Ole Hansen, Bringstrup, var bleven valgt i Lejre, fulgtes han og Søren Jensen, Hyldegaard, hjem derfra.

— Dette her gik jo godt, sagde Ole Hansen. Bare nu Flæsket bliver losset i England, for ellers gaar det ikke Bestyrelsen godt. Saa kan vi komme af med mere, end vi kan taale!

Saa standsede Ringsted Slagteri Driften. Rundt om holdt Andelsslagterierne i Slagelse, Køge og Holbæk Generalforsamlin-

ger. Og Stillingen var jo ikke allerbedst for Slagterierne. Betegnende er det, at paa Holbæk Andelsslagteris Generalforling stilledes der et Forslag om Nedlæggelse af Slagteriet som Andelsforetagende — fordi der var lukket op for Tyskland. Men det var ligeledes betegnende, at Forslaget mødtes med Harme og kun samlede 5 Stemmer, medens Generalforsamlingen iøvrigt under stærkt Bifald stemte det ned.

Andelssagen stod fast; men i Ringstedegnen stod den paa Slagteriomraadet stille indtil videre — saa stille, at Slagteriets nye Ejere, Interessentskabet, helt standsede Driften, saaledes at Slagteriet ikke arbejdede til hen paa Efteraaret 1892. Der var endog en Tid Tale om at omdanne det til — Dampvaskeri!

ANKERSTJERNE OG BOJE.

I Efteraaret 1892 hærgedes Landet af Mund- og Klovesyge. Vanskeligheder ved Svinenes Afsætning var Følgen. Og »Interessentskabet Svineslagteriet for Ringsted og Omegn« besluttede derfor at tage Skridt til at faa Slagteriet i Gang igen.

Forhandlinger indlededes med Firmaet J. Ankerstjerne og H. Boje i Randers. Og den 28. Oktober 1892 bortlejedes Slagteriet til Ihændehaverne af Privatslagteriet i Randers uopsigeligt fra begge Sider i 5 Aar for en aarlig Leje af 2500 Kr. Lejerne fik samtidig Forkøbsret.

Og nu begynder

»Randers Svineslagteris Filial i Ringsted«,

saaledes lød det officielle Navn — sin Virksomhed. Dette skete den 4. November 1892. Og den 1. Dag slagtedes der 250 Svin.

Blandt de Mænd, der den Dag holdt Indtog paa Slagteriet, var dettes daværende — og nuværende — Mester, *Zacho*, der har udgydt Strømme af Blod i de siden da forløbne 29 Aar.

Den Konkurrence, der i Aktieslagteriets Dage havde været med Privatslagterierne, ophørte selvfølgelig nu. Og Fredstilstanden mærkedes derved, at d'Hrr. Jacobsen & Fischer samt L. Fischer nu modtog Svin til Ringsted Slagteri baade paa Ringsted, Sorø, Viby og Borup Stationer.

Ved Skøde af 1. November 1893 overdrog Interessentskabet Ejendomsretten til Slagteriet med Inventar til J. Ankerstjerne og H. Boje for 41.000 Kr., som var den Sum, til hvilken For-

pagterne havde sikret sig Ejendomsret. Interessentskabet var saaledes sluppet godt fra Forretningen.

Da Ankerstjerne havde underskrevet Købekontrakten, udtalte han til et af Interessentskabets Medlemmer, at da det i sin Tid blev paa Tale, at Firmaet skulde overtage Ringsted Slagteri, havde han taget sit Sjællandskort. Og da han havde taget et Skøn over Ringsteds Beliggenhed, var han klar over, at her var *Fremtid for et stort Slagteri.*

ANDELSSLAGTERI

STILLINGEN 1895.

Lørdag den 14. Decbr. 1895 forbødes al Indførsel af levende Svin og ferske Svineprodukter til Nordtyskland. Indførslen, der var noget præget af den ved tidligere Forbud fremkaldte Usikkerhed, havde i de sidste Uger været ca. 1000 Svin om Ugen. Man mente paa et Møde i Landhusholdningsselskabet, at Produktionen af Svin til Tyskland nu vilde høre op. Man saa sig om efter Markeder andet Steds, saaledes for saltede Varer i Hamborgs og Bremens Frihavne, i Norge, i Nordfrankrig til Skibsproviantering. Men man var klar over, at Afsætningen der ikke vilde være tilstrækkelig; det engelske Marked maatte udvides, og Blikket rettedes derfor mod de midtengelske Markeder, hvis det kunde lykkes at faa Indgang paa disse Pladser, hvad Erfaringer fra den forrige tyske Forbudsperiode (1889—90) tydede paa. Der planlagdes Skibsfart (Dampskib med Køleindretning) fra Esbjerg til Grimsby eller Hull en Gang ugentlig. Og Konsulent Arup i Hamborg fik Ordre til øjeblikkelig at begive sig til England, undersøge Forholdene og indgive Beretning i Løbet af en Uges Tid.

Samtidig førtes i Pressen og Rigsdagen en ret hæftig Forhandling om, hvorvidt D. F. D. S. havde vanrøgtet Esbjerg—Parkeston-Ruten. D. F. D. S. havde hidtil faaet Subvention. Den var oprindelig 150.000 Kr. pr. Aar, men fra 1889—90 var den nedsat til 50.000 Kr. og skulde helt bortfalde, naar den befordrede Godsmængde naaede en Størrelse af 24.000 Tons.

Dette skete i 1891; men i 1892 standsede Kreatureksporten, og man maatte atter betale Subventionen.

Om det svundne Aar hed det i Landbrugsoversigten paa Aaret 1895, sidste Aften, at der for det forløbne Aar ikke har været mange Lyspunkter. Priserne paa Landbrugets Produkter har gennemgaaende været lave. «Aaret har ikke bragt nævneværdig Lettelse i de trykkede Forhold, under hvilke Landbruget nu i en Aarrække har lidt«. Samme Dag noteredes Flæskepriserne paa Københavns Torv med 27—31 Øre pr. Pd. efter Størrelse og Kvalitet. Aaret begynder mistrøstigt. »Smørprisen er tarvelig og Usikkerheden for Salget af Fedekvæg er stor. Mest mistrøstende er dog Salgspriserne for Korn og for Svin« — (»Ugeskrift for Landmænd«). Agrarforeningens Fælleskorrespondance aabner Aarets Betragtninger med følgende: »Mørke Skyer trækker fremdeles op paa Landbrugets Himmel«. Samtidig rejstes der Agitation for at faa hævet et for Nutidsøren besynderligt klingende Forbud mod at indføre Slagteriaffald fra Provinserne til København. Det var Københavns Kommunalbestyrelse, der var Mester for Forbudet, og det var Handelsstandens Repræsentanter, der krævede Forbudet ophævet. Dette skete kort efter.

Gennem Landbrugspressen lød Parolen: *Producer mere, producer billigere!*

ANDELSTANKEN REJSES PAA NY.

Den 7. Januar 1896 var en Tirsdag. Der var Marked i Ringsted. Markedsberetningen fortæller indirekte om Situationen: »Mange Kreaturer, men ingen Købere, gode unge Lødekøer 160—190 Kr. Mange Pattegrise, men ringe Købelyst, 3—6 Kr. pr. Stk. Godt besøgt Hestemarked, gode unge Heste 350—450 Kr.«

Baade Tendens og Priser giver som et Tværsnit af den økonomiske Situation.

Landboforeningens Bestyrelse var samme Dag samlet for at uddele Præmier til Egnens dygtigste Husmænd.

Men om Eftermiddagen holdtes Dagens vigtigste Møde, idet der her nedsattes et af samtlige *Mejeriformænd* fra Egnen bestaaende Udvalg til Overvejelse af Midler til Svineavlens Op-
hjælpning og Opnaaelse af højeste mulige Pris for sine Produk-

ter. Mellem Mulighederne, der nævntes, var Tanken om Oprettelse af en Svinesalgs-Forening eller muligvis Køb af Ringsted Svineslagteri til *et Andelsforetagende*.

Udvalgets Sammensætning er karakteristisk. Det er de eneste paa den Tid bestaaende virkelig betydningsfulde *Andelsforetagender* her paa Egnen, der danner Rammen. Og det blev Andelshaverne i de forskellige Mejerikredse, der yderligere be- myndigedes til at vælge hver 3 Delegerede til et Møde i Ring- sted den 18. Januar. Udvalget fik iøvrigt Ret til at supplere sig.

Og efter alt, hvad der senere skete, tør det nok siges, at dette Møde blev afgørende for det planlagte Arbejde, saaledes at det, der var strandet i 1891, nu, ca. 5 Aar efter, atter skulde blive bragt paa ret Køl. Og samtidig opstaar der en Konkurrence- bevægelse i det østlige Midtsjælland (fra Haslevegns Side). Sagen begynder nu at afspejle sig stærkt i Pressen. Situationen kan resumeres for Midtsjællands Vedkommende: Haslevegns i Gang med Arbejdet for Oprettelse af et Andelsslagteri. Ring- stedegnen vaklende mellem Salgsforening og Køb af det private Slagteri. Sorøegnen passiv. (Sorø-Egnens Landmænd mangler jo ogsaa en særlig Organisation, udbryder et af de lokale Blade). Tanken om en fælles Salgsforening for alle tre Egne udkastes.

I Haslev var man saa vidt, at man den 9. Januar kunde holde Borgermøde om Sagen. Den 7-aarige Periode til Køge Slagteri udløb netop. Jeg har sidste Aar leveret 700 Svin til Køge; jeg tegner mig foruden med disse for yderligere 2000 Kr., sagde Agent Ulrich. Haslev var strax med. Det stod i Ringstedblade- ne, og det bidrog til at sætte Fart i Bevægelsen her.

Konradsminde Mejeri (Formand: S. Mortensen, Sandby) er det første, der gennem Kundgørelse i Pressen indvarsler An- delshavere og Svineproducenter til et Møde om Oprettelse af »en Svinesalgs- eller Exportforening for Ringsted Opland«. *Nordrup* var det første Sted, hvor der blev holdt Møde. 54 Pro- ducenter var kommet til Stede. 4 af de Mødte stemte for at indmelde sig i et Andelsslagteri (Slagelse eller Roskilde), 25 for en Salgsforening; de øvrige forholdt sig afventende. De Dele- gere blev S. Jensen, Tvindelstrup, J. Jensen, Nordrup, og H. Nielsen, Klippede. I *Haraldsted* var der kun mødt 15 Produ- center, hvoraf de $\frac{2}{3}$ stemte for en Salgsforening, medens der ikke var nogen Stemning for Andelsslagteri. De Delegerede var

P. Pedersen, Estrup, og P. Mortensen, Hellebjerg, samt Joh. C. Andersen og Ole Jensen, Haraldsted. Samtidig med, at Meddelelser om disse Møder indgik til Bladene, rejste »flere Landboere« i »Folketidende« Spørgsmaalet om at se bort fra det gamle Slagteri og *rejse et nyt*, tidssvarende, bedre Slagteri nær Jernbanestationen. Indsenderne henviser bl. a. til Roskilde Slagteri, hvis Beliggenhed og Indretning anbefales til Efterligning.

Den 18. Januar samles saa de Delegerede — Mødet talte 30—40 Deltagere. Man ønskede ikke Referat af Forhandlingerne, men det meddeltes dog offentligt, at der var almindelig Stemning for Sammenslutning af Svineproducenter under én eller anden Form. Der nedsattes et Udvalg til at forberede Sagen for et offentligt Møde. Til dette Udvalg valgtes: Søren Jensen, Hyldegaard, H. P. Olsen, Hjlemsømagle, P. Mortensen, Hellebjerg, N. Larsen, Ørsløvunderskov, Ole Hansen, Grønbæksgaard, og Tobias Jørgensen, Allindelille.

Samme Dag holdt Haslevegns Landboere stort Møde i Haslev, hvor Formanden for Køge Slagteri, H. Frederiksen, Sliminge, og Agent Ulrich brød en Lanse. Mødet resulterede i, at der skulde oprettes et Slagteri i Haslev, hvis der kunde tegnes 8000 Svin.

Mens Diskussionen gik livligt i hele Midtsjælland, bragte en interessant Offentliggørelse for Dagen, at der i de tre midtsjællandske Byers Opland — i Sogne, der i lige Linie laa nærmere en af de nævnte Byer end ved nogen anden Købstad eller Handelsplads — fandtes følgende Svinebestand: Sorøegnen 13.878, Ringstedegnen 16.818, Hasleveggen 12.179. Disse Tal maatte forhøjes betydeligt som aarlige Tal, da Produktionen af et Slagterisvin jo kun tager en Del af et Aar.

TIL ROSKILDE? — NEJ!

Lørdag den 25. Januar indeholdt Ringstedbladene følgende tospaltede Annonce:

Undertegnede Medlemmer af det paa Mødet i Ringsted d. 18. d. M. nedsatte Udvalg ang. Svineslagterisagen paa Ringstedegnen tillader os herved at indbyde alle Egnens Svineproducenter til et Møde i Kasinos store Sal i Ringsted Lørdag den 1. Februar Kl. 2 Eftmd., hvor vi da vil fremkomme med Meddelelse om Udvalgets Virksomhed og stille Forslag om Tilslutning til et bestemt Slagteri, og opfordrer vi Egnens Landmænd til ikke at tegne sig i noget andet Slagteri, før dette Møde er afholdt.

Søren Jensen,
Hyldegaard.

H. P. Olsen,
Hjelmsømagle.

P. Mortensen,
Hellebjerggaard.

Niels Larsen,
Ørsløvunderskov.

Ole Hansen,
Grønbæksgaard.

Tobias Jørgensen,
Allindelille.

I Forventningen om dette Møde er der Stilstand i den offentlige Diskussion i de mellemliggende Dage. Fra Haslev kommer der stadig i Bladene Notitser om, hvor godt det gaar med Arbejdet der, og der kommer Meddelelse om Planer om at oprette Slagterier i Kalundborg og Nykøbing S. (muligvis som Filialer af Holbæk Slagteri), i Hillerød, Næstved og Skelskør; Kort sagt: Bevægelsen fra 80'ernes Slutning rejser sig paany med fornyet Styrke.

Og saa kommer det store afgørende Møde den 1. Februar. 3—400 Mennesker var kommet til Stede. Der var stærkt delte Meninger og megen Usikkerhed.

Søren Jensen, Hyldegaarden, bød velkommen og meddelte, at Formanden og Direktøren for Roskilde Slagteri var indbudt og kommet til Stede, at Udvalget havde foretaget Rejser til Slagelse, Køge og Roskilde og var kommet til det Resultat, at det maatte anbefale Tilslutning til Roskilde.

Efter at Søren Jensen var valgt til Ordstyrer, gav *H. P. Olsen*, Hjelmsømagle, den egentlige Oversigt, der ud fra Betragtningen af den Konkurrence, der kunde ventes paaført os fra Amerikas forenede Stater og Kanada, fraraadede at binde store Pengebeløb i nye Foretagender (Man regnede med, at et selvstændigt Slagteri ikke kunde faas under 100.000 Kr.). Et særligt Slagteri i Ringsted vilde rimeligvis faa for lidt Svin, udtalte han. Han omtalte Garantiforholdene i Roskilde og betonedede, at

Ringstedegnen skulde repræsenteres forholdsmeessigt i Bestyrelsen for Roskilde Slagteri.

Forhandlingen vilde ikke ret komme i Gang efter H. P. Olsens Tale. Saa fik Roskilde Slagteris Formand, Folketingsmand Rosleff, Ordet og lovede Velvilje, hvis Ringstedegnens Landmænd vilde slutte op i Roskilde.

Man smagte lidt paa det.

Hans Nielsen, Bransagergaard, var den første, der kastede Tvivl ud: Hvorfor anbefaler Udvalget Roskilde fremfor Slagelse eller Køge?

Ordstyreren: Fordi vi finder det bedst udstyret og bedst beliggende.

Saa fik *Ole Hansen*, Bringstrup, Ordet. Han fandt det vanskeligt efter de forelagte Oplysninger at tage Standpunkt. Bevægelsen her er i Modstrid med Bevægelsen paa andre Egne. Det siges, at det er Købstæderne, der laver Agitationen; men det er jo dog Landboerne, der skal levere Svinene. Der er jo heller ikke noget ondt i, at vi gavner de Folk, som vi ellers paa mange Omraader skal arbejde sammen med. Han krævede nøje Overvejelse af Sagen.

H. P. Olsen mente, at der maatte tages noget Hensyn til Udvalgets Overvejelse.

N. Larsen, Ørslevunderskov, havde oprindelig været stemt for Andelsslagteri i Ringsted, Olsen for Salgsforening, Forslaget var et Kompromis.

H. Nielsen, Bransagergaard, vilde have Oplysning om Noteringen; men det anbefalede at holde dette Spørgsmaal ude (Modsigelse).

Diskussionen bevægede sig ad forskellige Linier. *P. Mortensen* meddelte, at Hensynet til Ringsted By var overvejet; Svinene skulde samles her.

Købmand *A. C. Nielsen* meddelte, at han havde nogen Andel i, at Bevægelsen var rejst. Han har faaet oplyst, at det gamle Aktieslagteri kan sælges. Muligheden for Andelsslagteri bør undersøges. Heller ikke Landboerne er tjent med at faa Oplandet splittet.

H. P. Olsen mente, at andre — ikke Udvalget — skulde arbejde for et Andelsslagteri i Ringsted.

Sagfører Svendsen: Transporten af 25.000 Svin til Roskilde

eller Slagelse vil koste ca. 10.000 Kr. eller Renten af 250.000 Kr.
H. P. Olsen: Slagtningen af de sidste 10.000 Svin i Slagelse var udført uden Forøgelse af Mandskabet. Det opvejer Jernbanefragten.

Forhandlingerne fortsattes.

Ofte faldt Udtalelserne med stærk personlig Tone.

Der blev sagt af et Udvalgsmedlem: — Det er ikke Meningen at agitere for et bestemt Slagteri.

— Hvad sidder de to saa dér for? spurgte Hans Nielsen, Bransagergaard, og pegede paa Rosleff og Direktør Jungersen fra Roskilde Slagteri.

I en anden Forbindelse sagde Hans Nielsen: »Mon ikke der er sat Penge nok til ved Aktieslagteriet?«

— Det kan du jo lade os om, sagde Ole Hansen.

Bevægelsen i Forsamlingen var stor. Man følte, at man stod overfor en Afgørelse, der vilde række langt ud i Fremtiden. Gik man til Roskilde med Produktionen, var Mulighederne for et Slagteri i Ringsted udelukkede. Det var øjensynligt, at Forsamlingen søgte en Udvej fra den af Udvalget foreslaaede Linie. Da der stemtes henholdsvis for Tilslutning til Roskilde eller for et Andelsslagteri i Ringsted, stod Stemmerne næsten lige. Og af en beklagende Udtalelse af Doose, Høm, ses det, at Deltagelsen i Afstemningen kun havde været ringe. Og da der derfor fremsattes et Forslag i Overensstemmelse med de af Ole Hansen, Bringstrup, udtalte Tanker og udformet af N. Larsen, Ørslevunderskov, som et Krav om, at der skulde forsøges Tegning af Svin og først derefter tages endelig Beslutning, vedtoges dette, og dermed var faktisk al Tale om Tilslutning til Roskilde skrinlagt. Slagteriet i Ringsted vilde nu blive til Virkelighed.

— Da jeg, fortæller Hyldegaard, den Dag kørte for Rosleff og Jungersen til Banegaarden, sagde Rosleff: »Der lavede Ole Hansen os en Bet!« — »Ja, en Bét for jer«, svarede Hyldegaard — »men maaske ikke for os«.

Samme Dag, som dette vigtige Møde holdtes, foretog Landboforeningen Bortsalg af 4 Orner af Slagterirace og 10 Søer af Landrace. Priserne paa Ornerne var henholdsvis 99, 82, 81 og 61 Kr.

Mødet i Ringsted bidrog til, at den offentlige Forhandling nu tog stærkt øget Fart. Det er Ængstelsen ved Betragtningen af

det tidligere Aktieselskabs Skæbne, der sidder Befolkningen i Blodet. Sagfører N. Svendsen, Ringsted, rykker nu frem med en Redegørelse: Hovedfejlen ved Aktieslagteriet var, at det ikke havde sikret sig de fornødne Svin. Konkurrenterne ofrede nogle Tusinde Kroner paa at slaa Slagteriet af Marken. Aktieslagteriets Skæbne var intet Varsel for et kommende Andelsforetagende.

Det let gennemskuelige Navneskjul N. L. Ø. appellerer kraftigt til at sætte Fart i Tegningen af Svin, saa der kan blive tilstrækkeligt Grundlag for et Slagteri i Ringsted. Og endelig kritiserer en »Landmand« Udvalget, fordi det havde været for stærkt orienteret i Retning af Roskilde.

I Virkeligheden kommer Sagen i Løbet af de kommende Dage ind i et fast Leje.

HANDELSSTANDEN OG BYRAADET.

Den 3. Februar holder Ringsted Handelsforening en Generalforsamling, paa hvilken det vedtages enstemmigt at rette Henvendelse til Byraadet om at støtte Slagterisagen, hvis der viste sig tilstrækkelig Interesse blandt Landboerne for Oprettelsen af et Andelsslagteri.

Og Dagen efter (den 4. Februar) holdt en Kreds af Mænd, udpegede paa Mødet den 1. Februar, Møde i Ringsted. 27 Sogne var repræsenterede. Og det vedtoges enstemmigt at søge at faa tegnet et tilstrækkeligt Antal Svin til et Andelsslagteri i Ringsted.

Bladene i Ringsted slog dagligt stærkt til Lyd for Sagen. Bl. a. paaviser Folketidende (6. Februar), at der er 6 Slagterier i Københavns og Frederiksborg Amter med 144.000 Svin, medens der til 4 Slagterier i de 3 vestlige Amter er 347.000 Svin — altsaa god Plads for et Slagteri til.

Samtidig offentliggør Søren Jensen, Hyldegaard, i Ringstedbladene en kraftig Appel: Slagterisagen paa Ringstedegnen. Den slutter saaledes: »Hvad det nu gælder om, er, at vi Landboere gør os klar over, at dersom vi ikke tegner omtrent det Antal Svin, vi kan vente at producere, saa faar vi intet Andelslagteri i Ringsted«.

BYENS STILLING.

Fredagen den 7. Februar naaede Slagterisagen frem til Byens officielle Forum, Byraadet, idet Handelsforeningens Henvendelse kom til Behandling. Toldofficiant Andersen og Faktor Christensen anbefalede Nedsættelse af et Udvalg til Forhandling med Landboerne. Evers fandt den sidste Tids Andelsbevægelse »noget umotiveret«. Dyrlæge Christensen anbefalede Udvalg. Købmand Rørbye ligeledes, idet han betonedede, at Byen burde vise Villighed til at kautionere, hvad Evers stillede sig skeptisk overfor. Efter yderligere Forhandling vedtoges et Forslag af Evers om, at man — inden man tog nærmere Stilling til Sagen — maatte udbede sig detaillerede Oplysninger om, hvad der forlanges af Byraadet, om Størrelsen af den pekuniære Støtte, Arten af Garanti etc.

Den 10. Februar holdt de Mænd, der havde sat Indtegningen af Svin i Gang, et Møde i Ringsted, paa hvilket oplystes, at der var indtegnet ialt 9095 Svin fra følgende Sogne:

Allindemagle 10. Bringstrup 690. Benløse 229. Farringløse 422. Fjenneslev 714. Flinterup 104. Gyrstinge 464. Hømb 422. Haraldsted 463. Jydstrup 116. Kværkeby 264. Nordrup 594. St. Bendts Landsogn 350. St. Hans Landsogn 524. Sandby 626. Sigersted 414. Sneslev 399, Tybjerg 267. Tostrup 540. Vigersted 506. Veterslev 237. Vrangstrup 100. Valsølle 392.

SVIN NOK.

Dermed betragtedes det som givet, at det nødvendige Antal Svin kunde tegnes. Der nedsattes et Agitationsudvalg, der fik følgende Sammensætning: Ole Hansen, Grønbæksgaard, P. Hansen, Ørslevvester, P. Hansen, Tybjerg, N. Henriksen, Tolstrup, Søren Jensen, Hyldegaarden, Tobias Jørgensen, Allindelille, Niels Larsen, Ørslevunderskov, Chr. Møller, Tygestrup, A. C. Nielsen, Ringsted, Jak. Pedersen, Fjenneslev, og Møller Petersen (Vejstrup) Merløse.

Den 14. Februar holdt Byraadet lukket Møde og nedsatte et Udvalg (Andersen, Dyrlæge Christensen, Lønberg og Rørbye) til at forhandle med Landboerne; Udvalget fik Bemyndigelse til at tilbyde Vand og Gas til nedsat Betaling. Samme Dag holdt Udvalget Møde med Landboernes Udvalg. Man besaa Slagteriet, men Enighed opnaaedes ikke; der var bl. a. Ønske fra Landbo-

udvalgets Side om at faa hævet den Servitut paa Slagterigrunden (at der aldrig maa være andet end Slagteri paa den). Mens disse Forhandlinger fortsattes, fremkom der fra et Medlem af Landboernes Udvalg (N. Larsen) en Artikel, hvori han satte som Betingelse for Medvirken, at Lovene blev saaledes, at Andelshaverne helt og fuldt stod Last og Brast — »lukke ikke alene Porten, men ogsaa Havelaagen« — d. v. s. fuldkommen bunden Leveringspligt.

Landboernes Udvalg blev imidlertid sammenkaldt til den følgende Lørdag. Men Uenigheden ang. Servituten paa Slagterigrunden synes nu at skulle sprænge Samarbejdet. Byraadet indvarslede til Møde Fredag Eftermiddag Kl. 4. Men nu var Borger-skabet blevet uroligt overfor Byraadets Flertal. Torsdag Aften udkom Byens Blade med en kraftig Annonce af følgende Indhold:

BORGERMØDE.

For at drøfte Slagterispørgsmaalet, der skal *endelig afgøres paa Lørdag*, tillader vi os herved at indbyde til et offentligt Møde, som holdes Fredag den 21. ds. Kl. 2 paa Postgaarden.

Ringsted, den 20. Februar 1896.

J. C. Frandsen. A. C. Nielsen. A. Flensborg. K. Jørgensen & Co.
Carl C. Findsen. W. Dreyer. B. J. Bang. S. A. Christensen.
Carl Knudsen. H. Christensen. Chr. A. Jensen. Carl Christophersen.
H. J. Klint. J. C. Madsen. G. Brüel. H. F. Larsen. A. C. Grafh.

Torsdag Aften holdt Handelsforeningen Møde og vedtog at opfordre Byraadet til ikke at lade Sagen strande paa Servituten. Ved samme Møde blev der af Borgere tegnet en Garanti paa 6000 Kroner.

Borgermødet var besøgt af ca. 100 Menesker. Der var Enighed om at tiltræde Handelsforeningens Standpunkt. Man tilbød et 3¹/₂ pCt. uopsigeligt 1. Prioritetslaan i Slagteribygningen med Inventar og, som af Byraadet tilbuddt, frit Vand og Gas. En Resolution herom vedtoges enstemmigt og overrasktes det umiddelbart efter sammentrædende Byraad, der efter en Forhandling vedtog følgende Forslag med alle Stemmer mod Evers. (Lønborg stemte ikke):

»Ringsted By garanterer eller anbringer et Laan med 1. Prioritet i Ringsted Svineslagteri mod Pant i Bygninger og Inventar stort 30.000

Kr. Laanet forlanges ikke garanteret af Andelshaverne og er uopsigeligt, saalænge Slagteriet drives som Andelsslakteri. I Tilfælde af, at Slagteriet ikke drives mere som Slakteri, skal Ringsted By, om Interessenterne bestemmer det, være pligtig til at overtage Slagteriet for nævnte 1. Prioritet. Kapitalen forrentes med 3½ pCt. p. a.

Lørdag den 22. Februar samledes Slakteriudvalget, i hvilket Søren Jensen gav Meddelelse om Forhandlingerne med Byraadet og Resultatet af disse.

Det oplystes, at der var tegnet 10.000 Svin, at der i Ringsted var tegnet Garanti for 1400 Svin, at Udvalget havde beset Slagteriet og modtaget et Tilbud om at faa det til Købs for 60.000 Kr., samt endelig at N. Larsen, Ørslevunderskov, i Henhold til sin Stilling til Leveringspligten var udtraadt af Udvalget, hvorefter Købmand Dégn indvalgtes i Udvalget.

Der førtes en Forhandling, under hvilken kun Gdr. H. P. Olsen, Hjelmsømagle, nærede Betænkelighed ved et Andelsslakteri i Ringsted, og han vilde først indtræde i et saadant, naar der var tegnet 18.000 Svin.

Det vedtoges *enstemmigt at arbejde videre* for Sagen, og man gik nu til Afholdelse af Møder i Sognene. Nu gjaldt det om at faa Starten saa flot som mulig.

Medens Arbejdet for Slagterisagen nu gik sin Gang, udfægtedes der i Ringstedbladene ret hæftige Skærmydsler ang. de forskellige Med- og Modarbejdendes Stilling. Adskillige Indsendere rykkede frem til Støtte for Arbejdet.

Spørgsmaalet om Lovene havde afstedkommet en Udtrædelse af det forberedende Udvalg. Men Spørgsmaalet om Leveringspligten mentes alligevel løst paa en tilfredsstillende Maade. Thi, som »en Landmand« skrev den 3. Marts, ved at gaa en Middelvej mellem den strænge og den fri Leveringspligt har man aabnet Vej for Salg af meget fede Svin til København og derved hindret Slagteriets Overfyldning med 3. Kl.s Svin.

Helt dramatisk former sig et andet Indlæg undertegnet »T«:

A.: Naa, er Du med paa Svineslagterispørgsmaalet?

B.: Nej, det passer mig ikke den Vej, det nu gaar, jeg vil hellere være til Roskilde, jeg er bange, Driftsomkostningerne vil sluge for meget.

A. er den fremskuende Mand, der fremhæver alle de Fordele et eget Slakteri vil frembyde.

B. er stadig tvivlende; Ringstederne har klappet Udvalget; det har været for godmodigt og for tidligt opgivet Roskilde.

A. hævder, at Udvalget har handlet i Overensstemmelse med, hvad Flertallet af Omegnens Befolkning ønskede. Ringsted har handlet saa smukt, at vi kan slippe billigere til Slagteriet end nogen andre Steder.

Og saa videre.

Denne lille Diskussion gengiver sikkert meget godt, hvorledes Snakken gik.

Gennem Aviserne gik samtidig Forhandlingerne om Forbedring af Esbjergruten og Statens Stilling dertil.

NYE VANSKELIGHEDER, DER OVERVINDES.

Den 5. Marts indeholdt Bladene følgende Kundgørelse:

Alle, der har tegnet eller tegner sig som Andelshavere eller Garanter i det eventuelle Svineslagteri i Ringsted indbydes herved til en konstituerende Generalforsamling i Kasinos store Sal i Ringsted Lørdag den 14. Marts Kl. 10 Formiddag.

D'Hrr., som endnu maatte ønske at tegne sig som Andelshavere eller Garanter eller forhøje deres Tegning, bedes henvende sig til en af de Mænd, der hidtil har foretaget Indtegningen inden førstk. Tirsdag. Listerne bedes derefter indsendte til Gaardejer Søren Jensen, Hyldegaard, senest Torsdag.

For Ringsted Bys Vedkommende bedes D'Hrr., der endnu vil tegne sig som Garanter eller forhøje deres Tegning, at henvende sig inden nævnte Tid til et af Udvalgsmedlemmerne for Byen, Købmændene P. H. Dégn og A. C. Nielsen

Udvalget.

Endnu en Gang rykker Bladene ud med kraftige Opfordringer: »Hvad der ikke naaedes før, kan naas nu. Ringsted Andels-svineslagteri kan endnu blive omend ikke det bedste, saa dog et af de bedste paa Sjælland« (Folketid. den 6. Marts).

Den 14. Marts blev da den store Dag, der løste Slagterispørgsmaalet. Casinos Teatersal var fyldt til sidste Plads, da Søren Jensen bød Velkommen, foreslog Folketingsmand Ole Hansen, Bringstrup, til Ordstyrer og oplyste, at der af 986 Andelshavere var tegnet 12.508 Andelssvin og af 69 Borgere i Ringsted en Garanti svarende til 1855 Svin.

Forhandlingerne om Lovene forløb uden større Vanskeligheder. Der var forskellige Betænkeligheder. Nogle fandt Leve-ringspligten for slap, andre for streng. Kørselsgodtgørelsen for de Andelshavere, der boede over 1½ Mil borte, fastsattes til 50 Øre pr. Svin, for Andelshavere over 2 Mil borte til 75 Øre.



P. Hansen,
Ørslevvester.



A. C. Nielsen,
Ringsted.



P. Hansen,
Tybjerg.



Jac. Petersen,
Fjenneslev.



S. Jensen Hyldegaard.



Ole Hansen,
Grønbæksgaard.



R. P. Veistrup,
Merløse.



N. Henriksen,
Tolstrup.



Chr. Møller,
Thygestrup.



P. H. Døgn,
Ringsted.



T. Jørgensen,
Allindelille.

Andelsslagteriets første Bestyrelse.

Stenmagleegnen ønskede Sikkerhed for, at denne Paragraf ikke ændredes i 7 Aar, og dette vedtoges.

Lovene som Helhed vedtoges med ca. 440 Stemmer.

Andelshaverne fik Ret til at udmelde sig inden 21. Marts. Skete det ikke, var de Andelshavere med alle deraf flydende Rettigheder og Forpligtelser.

Bestyrelsesvalget voldte kun den Vanskelighed, at enkelte af de foreslaaede nægtede at tage mod Valg, saaledes baade Ole Hansen, Bringstrup, og Søren Jensen.

Niels Frederiksen, Hjlemsømagle, overvandt Søren Jensens Betænkeligheder ved at sige: »Naar du har staaet Fadder til dette Barn, maa du ogsaa sørge for dets Opdragelse« (Stærkt Bifald).

Ordstyreren: Den eneste Udvej for os til at komme ud over dette Valg er at vælge det gamle Udvalg. De, der stemmer herfor: En Haand i Vejret! (En Uendelighed af Hænder blev rakt op).

Ordstyreren: Det gamle Udvalg er valgt med 600 St.; paa det kan ingen trække sig tilbage.

Søren Jensen: Forsamlingen har villet det. Men jeg gør det nødig.

Ringsted Slagteris første Bestyrelse kom derefter til at bestaa af: Søren Jensen, Niels Henriksen, Tolstrup, Jakob Pedersen, Fjenneslev, Møller Petersen (Vejstrup), Merløse, Tobias Jørgensen, Allindelille, Peter Hansen, Ørslevvester, Chr. Møller, Tygestrup, Peter Hansen, Tybjerg, Ole Hansen, Grønbæksgaard, og Købmændene A. C. Nielsen og Dégn, Ringsted. Til Formand valgte Bestyrelsen Søren Jensen, til Næstformand A. C. Nielsen.

Generalforsamlingen, der med en Afbrydelse paa tre Kvarter varede fra Kl. 10^{1/2} Formiddag til Kl. 4^{1/2} Eftermiddag, sluttede med Udtalelser af Haab og gode Ønsker for det nye Foretagende, med Tak til de mange Kræfter, der havde samvirket.

Til Medlemmer af det første Forretningsudvalg valgtes N. Henriksen, O. Hansen og Dégn. Paa Generalforsamlingen var det oplyst, at Slagteriet var tilbudt for 55.000 Kr., og at Udvalget havde budt 50.000 Kr. Da Bestyrelsen den 23. Marts samledes til Møde, oplystes det, at kun 25 Andelshavere havde ønsket sig løst. Denne Afgang ændrede intet i Bestyrelsens Opfattelse. Den købte Slagteriet for 50.000 Kr. samt 2500 Kr. for Is, Vogne

etc. Og det vedtoges, at den 1. Maj skulde Slagtingerne paa Andelsslagteriet tage deres Begyndelse.

MINISTERIELLE VANSKELIGHEDER.

Men Besværlighederne var ingenlunde endnu til Ende.

Den 26. Marts indløb der Svar paa Byraadets Andragende til Ministeriet om Tilladelse til at yde Andelsslagteriet visse Begunstigelser.

Ministeriet erklærede, at der intet vilde være til Hinder for, at man Aar efter Aar kunde indsende Andragende til Ministeriet om at eftergive Vand- og Gasafgiften, men Ministeriet kunde ikke for en samlet Aarrække gaa ind paa en saadan Fritagelse. Laanet eller Garantien kunde heller ikke tillades, da det efter Ministeriets Skøn maatte anses for at »ligge uden for de kommunale Øjemed at yde økonomisk Støtte til private industrielle Foretagender«.

Nu 25 Aar efter ser det lidt mærkeligt ud, at et Andelsforetagende, om hvilket Land og By staar enige, betegnes som »et privat industrielt Foretagende«. Men Bemærkningen skulde forøvrigt synes saa meget mærkeligere den Gang, hvor dansk Landbrug under sin vanskelige Stilling nok kunde trænge til al mulig Opmuntring.

Ringstedpressen gav onde Ord af sig. Altid møder Regeringen med Indvendinger og Betænkeligheder, naar det gælder at støtte Landbruget. Flere Byraadsmedlemmer tog straks Initiativ til Afholdelse af et Byraadsmøde den følgende Dags Eftermiddag.

Byraadets Mening kom klart og tydeligt til Orde, om end Menerne var noget delte.

Faktor Christensen, der havde foranlediget Mødets Afholdelse, betegnede Ministeriets Svar som et Slag i Ansigtet paa Byraadet. Overretssagfører Evers mente, at der ikke var Tale om et Slag i Ansigtet, men fandt, at Sagen med den nægtede Approbation var faldet bort.

Der veksledes forskellige Bemærkninger, og sluttelig stillede Dyrslæge Christensen Forslag om at udtale Beklagelse over Ministeriets Svar og Villighed til at søge det ændret. Dette Forslag vedtoges enstemmigt, og der nedsattes et Udvalg, bestaaende af

Faktor Christensen, Toldofficiant Andersen og Købmand Rørbye til at forhandle med Slagteriets Bestyrelse om Garantien.

Onsdag den 1. April holdt Byraadet et nyt — lukket — Møde, hvor det vedtoges at vælge den fungerende Formand, Fuldmægtig *Korup*, og Dyrlæge *Christensen* til sammen med Udsendinge fra Industriforeningen (Skræderm. *Grahf*) og Handelsforeningen (Købm. *Nik. Jørgensen*) at henvende sig til Indenrigsministeren. Dette skete den følgende Paaskelørdag. Ministeren var velvillig, men maatte fastholde sit Svar, idet det dog kunde meddeles, at der var Mulighed for at finde en Form, som gjorde, at man i hvert Fald ikke behøvede at indkalde en ny Generalforsamling i Slagteriet.

Den 6. April antog Bestyrelsen Slagteriets første Direktør *J. Piil* — hidtil Bogholder og Kasserer paa Svendborg Andels-slagteri — kun 21 Aar gammel, hvad der dog ikke stod noget om i Aviserne.

Med stor Utaalmodighed imødesaa man Indenrigsministeriets Svar. Men det lod stadig vente paa sig. Den 20. April kunde Skrivelsen endelig offentliggøres.

Ministeriets Skrivelse er saa betegnende, at vi skal aftrykke Slutningen med de nye Betingelser. Ministeriet henholder sig først til sit oprindelige Afslag. Derefter hedder det:

»Efter de foreliggende Omstændigheder og da det maa antages, at Slagteriet vel kan afgive tilstrækkelig Sikkerhed for en Del af et saadant Laan, vilde Ministeriet derimod kunne indgaa paa en Ordning, hvorefter en Del af den til Laanet forbrugte Del af Kapitalformuen restitueres ved Oplæg af Kommunens aarlige Indtægter indenfor en kortere Aarrække, saaledes at Byrden ved den omhandlede Disposition væsentlig kommer til at paahvile Kommunens nuværende Beboere. Paa nærmere Andragende vil Ministeriet saaledes kunne samtykke i Laanet paa Betingelse af, at Halvdelen, 15.000 Kr., restitueres senest i Løbet af 15 Aar med mindst 1000 Kr. aarlig«.

(sign.) *Hørring*.



Direktør J. Piil.

Saa maatte Byraadet atter til det. Og det blev et Møde med Storm i. Strax Mødet aabnedes, blev der fra et enkelt Medlem protesteret mod Indvarslingstiden. Denne skulde ifølge Forretningsordenen være 24 Timer, og vedkommende Medlem havde kun faaet 22¹/₂ Times Varsel. Andre Medlemmer afviste dette som Formalisme. Endnu en Gang rejste sig de fra enkelt Side fremførte Betæneligheder m. H. t., hvad der vilde ske, hvis Slagteriet ikke gik. Toldofficiant Andersen betonedede, at Byraadet i det Hele ikke havde staaet frit i denne Sag; det havde været under Pres af Borgermødets Beslutninger; han mente Kommunen berettiget til efter den Byrde, der nu blev lagt paa Byens Borgere, at inddrage det frie Vand og Gas ad Aare. Dyr-læge Christensen mente, at Løftet gjaldt for de 7 Aar, selv om der skulde søges hvert Aar.

Forhandlingen viste ret heftige Brydninger og Tvivl hos enkelte om Nyttens af et Slagteri. Men sluttelig vedtoges det dog med 6 St. mod 2 at indgaa til Ministeriet med Andragende om Tilladelse til at yde Laanet paa de af Ministeriet angivne Vilkaar.

Dermed var Forberedelserne til Ende. De havde været vidtløftige og vanskelige, stillet de ledende Mænd Ansigt til Ansigt med Spørgsmaal, som nu, da de ses paa 50 Aars Afstand, ser mærkelige ud, men som den Gang truede med at vælte hele Sagen.

Men Baggrunden for de mange Betæneligheder var den overordentlig lave Notering; den 14. Marts var Noteringen 23 — 25 Øre pr. Pund!

Det lyder jo som et Eventyr — men som et sørgeligt Eventyr — i en Nutids-Andelshavers Øren.

Men nu var Sagen altsaa i Orden.

Den 6. Maj 1896 om Morgenen Kl. 7 vrimlede Bestyrelse, Repræsentanter for Ringstedpressen og andre morgenduelige Interessererede ud paa Slagteriet, hvor Søren Jensen lod en lang Slagtekniv blinke i Luften, og hvor han efter en kort Tale plan-tede den i Halsen paa en intet ondt anende Slagterigris. Første Dag leveredes der 397 Svin paa Ringsted Andelsslagteri.

Og Dagen efter indløb Ministeriets Bekræftelse paa den trufne Ordning ang. Forholdet mellem Kommunen og Slagteriet.

Slagteriets første Notering som Andelssvineslagteri lød (den 2. Maj):

RINGSTED ANDELSSVINESLAGTERI

modtager Svin hver Onsdag og Fredag til Kl. 11 Formiddag.

Første Uge modtages dog kun Andelssvin.

Noteringen for næste Uge er: 33 Øre for 1. Kl. extra fra 120—140 Pd., 31 Øre pr. Pd. for 1. Kl. ordinær fra 120—150 Pd., 29 Øre pr. Pd. for 2. Kl. fra 120—150, 28 Øre for 3. Kl. fra 120—150 Pd. For fede Søer betales indtil 13 Øre pr. Pd. lev. Vægt.

FØRSTE ORDINÆRE GENERALFORSAMLING.

Den 8. Marts 1897 holdt Slagteriet sin første *ordinære* Generalforsamling, der jo imidlertid kun strakte sig over $\frac{3}{4}$ Aar.

De Tal, som her forelagdes Andelshaverne, var tydelige Fingerpeg om Udviklingen, Man var begyndt med 1050 Andelshavere og 13.500 indtegnede Svin. Men paa Slagteriets første Generalforsamling var Andelshavernes Tal steget saa stærkt, at man stod med 22.000 indtegnede Svin. Overvejelserne i det første Aar havde særlig drejet sig om Anskaffelsen af Kølemaskiner, som man imidlertid fandt for dyr, hvorfor man var blevet ved Isen. Mindre Udbygninger var anlagt. Ved Aarets Slutning stod Slagteriet Andelshaverne i 60.680 Kr. Men — sagde Formanden — saa er det ogsaa i Stand til at behandle 50.000 Svin.

Sorteringen af Flæsket kan have Interesse til Sammenligning med senere Tider:

	Paa Slagteriet:	I England:
1. Klasse	8 pCt.	8 $\frac{1}{2}$ pCt.
2. »	23 »	19 »
3. »	66 »	68 $\frac{1}{2}$ »
4. »	3 »	4 »

Formanden omtalte paa Generalforsamlingen en Plan, der havde været fremme paa et Møde i København, og som gik ud paa at prøve at slutte alle Slagterier sammen under ét, slagte paa nogle enkelte og nedlægge de øvrige. Ringsted Slagteri havde ikke deltaget i disse Forhandlinger.

Slagteriets første Regnskab balancerede med 733.732 Kr., dets Status med 183.995 Kr.

Forhandlingen paa Generalforsamlingen drejede sig forøvrigt

om Formandens Løn, der fastsattes til 500 Kr. og Rejsepenge efter Regning, Revisorernes til 250 Kr. Et Forslag om at yde Sogneformændene et Gratiale paa 20 Kr. hver blev afvist af et Par Sogneformænd og enstemmigt stemt ned.

Alle Valg var Genvalg, og Formanden sluttede med en stærk Appel til Andelshaverne om at være med at værne vort Renommé i England og endelig ikke bruge billig Majs, der gav blødt Flæsk.

DRIFSAARET 1897.

Generalforsamlingen den 7. Februar 1898 er den første, der bringer Besked om *et helt Aars Virke*. Tallet paa Svin fra Ikke-Andelshavere er i Aaret gaaet stærkt ned (357). Derimod har Andelshaverne leveret 21.109 Svin. Regnskabsbalancen naar op over den første Million (1.154.000 Kr.).

Regnskabsaaret har bragt forskellige Forbedringer: en ny Svalegang, en ny Stald og et nyt Oplagshus til Salt er blevet opført. Man har indrettet Pølsefabrik. Og den er i god Udvikling. Man er i Færd med at indrette Butik i Sorø.

Aarets Diskussion drejer sig forøvrigt mest om Køleanlægs Indretning paa Slagteriet. Jørg. Christensen, Ørslevunderskov, ønsker ikke for mange Ombygninger. Han ønsker, at man skal tænke paa at bygge et helt nyt Slagteri.

Formanden stiller sig noget skeptisk overfor Kølemaskinerne, da et Køleanlæg vil koste 43.000 Kr. Spørgsmaalet om Slagteriets Stilling overfor Tilgang af nye Andelshavere overlodes til Bestyrelsens Afgørelse. Spørgsmaalet om Køleanlæg ligeledes, idet det dog vedtoges, at Bestyrelsen kun »i yderste Nød« skal anskaffe Kølemaskiner.

Flæskets Kvalitet var i Fremgang, men Formanden var alligevel ikke tilfreds: »Det er en gal Svinerace, vi arbejder med, Flæsket er for tykt, vi maa se at faa en bedre Vare.«

Det var Yorkshireornten, der skulde være med at give Ringstedegnens Svin den rette Form. Hidtil var der afsat 52 Yorkshireornter paa Egnen. Den 7. Februar 1898 solgtes yderligere 10, stammende fra Thorslundegaards Center, som her paa Egnen ansaas for de bedste. Men iøvrigt var de praktiske Svineopdrættere ingenlunde tilfredse med Resultatet. Afsætningen

fra Avlscentrene, særlig Yorkshirecentrene, var ringe. Den 9. November 1899¹ holdtes i den Anledning et Svineavlsmøde (Formænd og Direktører for de sjællandske Svineslagterier) i København. Ole Olsen, Tjæreby, og særlig Søren Jensen-Hyldegaard kritiserede de opnaaede Resultater: Grisene blev svage-lige, og Yorkshiresvinene havde snarest gjort Skade. Hyldegaard anførte, at Ringsted Slagteris Agent havde erklæret, at Produktet af enkelte *Landsvin* var ligefrem ideelt. Heroverfor erklærede *Mørkeberg*, at det netop ogsaa var Hensigten at gøre Landsvinet godt. Forhandlingen, der viste meget stærkt delte Meninger om Sagen, endte forøvrigt med, at man vilde imødesee Resultaterne af det af Forsøgslaboratoriet paabegyndte Arbejde for Belysning af Krydsningsresultaterne. Ordskiftet videreførtes iøvrigt paa Landbodelegeretmødet i 1900, hvor H. Jensen, Vemmelev, som Resultat af de hidtidige Overvejelser kom til det Resultat, at man i de danske Centre havde Muligheder, men at disse endnu ikke var tilstrækkeligt udviklede. I Efteraaret 1900 var der paa Ringstedegnen følgende Avlscentre for Land-svin: Fr. Jensen, Fjællebrogaard, Ole Hansen, Grønbæksgaard, Fr. Vallentin, Sigersted, Joh. Hansen, Høm, og S. Jensen, Hyldegaarden, (alle oprettede i 1897).

NORMAL UDVIKLING.

Ved Generalforsamlingen den 6. Februar 1899 er Slagteriet naaet op paa 1701 Andelshavere med 28.247 indtegnede Svin. Anlægget staar nu i en Værdi af 74.150 Kr., Pølsefabriken indbefattet. Aaret har bragt betydelige Prissvingninger, idet der i 1. Kvartal af 1898 tjentes 1256 Kr., men i 3. Kvartal 26.721 Kr. Gennemsnitsprisen, indbefattet Overskudet, bliver ca. 37 Øre, eller 1 mindre end i 1897—98. Sorteringen viser for 1898—99 følgende Resultat:

	Paa Slagteriet:	I England:
1. Klasse	17,47 pCt.	17,22 pCt.
2. »	19,78 «	17,75 »
3. »	61,40 »	59,25 «
Bløde etc.	1,35 »	5,78 »

Denne Generalforsamling var ogsaa inde paa Drøftelsen af, hvad der kunde gøres for at faa det bedste Flæsk. Formanden

¹ Beretning om de samv. sjæll. Landbof. Virksomhed i 1899.



Andelsslagteriets første Stab.

meddelte, at der havde været en stor Dødelighed blandt Afkommet efter Yorkshireornerne, hvorfor man havde forhandlet med Agenten i London, Mr. Thompson, der havde anbefalet en Svinerace fra Landskabet Shropshire. Gennem et Udvalg havde man tænkt at købe 4 Orner og 12 Søer, idet man dog stadig vilde krydse Yorkshireorner, indtil man saa, hvad der kom ud af Forsøget med den nye Race. Tanken mødte Modstand fra forskellige Sider, bl. a. fra Doose, Høm, og J. Sørensen, Ørslevvester. Men Diskussionen ebbede ud, da Formanden oplyste, at Grisene var købt.¹

Ang. de i disse Aar stedfindende Forhandlinger om Torve-

¹ Paa det foran omtalte Svineavlsmøde havde Statskonsulent Mørkeberg karakteriseret Racen saaledes: Shropshiresvinene er en Landrace, der er under Forædling med Yorkshireracen ligesom vore danske Landsvin. Det er altsaa ikke nogen udpræget Race, der kan ventes at sidde inde med Avlssoliditet saaledes som en gammel Race.... Forøvrigt var det pæne Svin, der var købt til Ringstedegnen.

handelen i København fik Bestyrelsen Generalforsamlingens Sanktion paa sin Holdning.

I Bestyrelsen skete der denne Gang for første Gang Ændringer, idet dav. Folketingsmand Doose, Sognefoged Fr. Jensen, Fredsgaarde, og Folketingsmand Poul Christensen valgtes i Stedet for N. Henriksen, Tolstrup, Jak. Pedersen, Fjenneslev, og Chr. Møller, Tygestrup.

Paa Generalforsamlingen d. 12. Februar 1900 tager Formanden Anledning til i sin Beretning at give Meddelelse om, at der paa Gælden er afdraget 26.000 Kr., saaledes at den samlede Gæld nu kun er 42.000 Kr., hvoraf Ringsted Bys 30.000 er uopsigelige.

Flæskeprisen er atter gaaet ned. Den har med Tillæg af Overskudet været 33,22 Øre eller $4\frac{1}{2}$ Øre lavere end det forfgaaende Aar. Der klages stadig fra England over, at Flæsket er for kort. Shropshiresvinene, som Formand og Direktør havde været ovre at se paa, var man ikke særlig tilfredse med; de lignede nærmest vore grove Landsvin. Man tog dog 3 Orner og 9 Søer og udstationerede dem paa 3 Gaarde, nemlig hos P. Hansen, Tybjerg, L. D. Hansen, Nordrup, og Chr. Møller Tygestrup. Udgiften havde været 1695 Kr.

Diskussionen drejede sig bl. a. om Indretning af Ægpakkeri paa Slagteriet, men Sagen rejste Modstand fra flere Sider. Tanken om at opfordre Slagteriet til Dannelse af Ægsalgsforening forkastedes. Man vilde afvente et Møde i Landboforeningen om Sagen.

Til Bestyrelsen valgtes: Jens Olsen, Allindelille, O. Hansen, Grønbæksgaarden, J. Sørensen, Ørslevvester, og P. Mortensen, Hellebjerggaard.

Af Revisorerne frabad Sagfører Svendsen sig Valg, hvorefter P. Hansen, Ørslevvester, der nu flyttede til Ringsted, valgtes.

Paa Generalforsamlingen den 8. Februar 1901 blev Spørgsmaalet om Kølerum aktuelt i større Omfang end tidligere. Man havde i Forsommeren 1900 undersøgt Kølegangene, der viste sig at være i en Forfatning, saa det hele kunde styrte sammen. Ombygning blev nødvendig, og denne havde kostet ca. 29.300 Kr. Shropshireracen var man stadig alt andet end tilfreds med, man krydsede paa 3 Centre, og Produktet vilde blive solgt til Andels-



Slagteriets Udseende efter Julestormen 1902.

haverne. Shropshiresvinene var for korte, men iøvrigt gode Kødsvin.

STIGNING.

Aaret 1900 havde bragt det Omslag, som skulde til for at bringe dansk Svineopdræt i det rette Sving. Gennemsnitsprisen var gaaet 9 Øre op. Derimod var Sorteringen endnu ikke blevet bedre. Med Stolthed kunde Formanden notere, at Tallet paa leverede Svin nu var steget med 13.000 i Forhold til det første Aar. Og saa mente han da, at Tiden var inde for ham til at træde tilbage. Nu havde han i 3 Aar fulgt »Barnet«. Nu vilde han ikke mere. Men der blev raabt Genvalg. Hele Forsamlingen rejste sig, og Søren Jensen fik 325 St.

Dirigenten — det var Ole Hansen, Bringstrup, som havde dirigeret alle Generalforsamlinger, siden Talen om Slagteriet for Alvor begyndte — mente, at saa tog Søren Jensen imod. Slagteriet var ikke godt tjent med at undvære ham.

Ved dette Valg udgik J. Petersen (Vejstrup), Merløse, af Bestyrelsen, og Hans Nielsen, Orup Nørregaard, valgtes.

1902 mistede Slagterigeneralforsamlingen sin tidligere Dirigent — Ole Hansen var blevet Landbrugsminister i Ministeriet

Deuentzer og derfor forhindret i at være til Stede ved Generalforsamlingen den 3. Februar. Ved Dirigentvalget konkurrerede Sagfører Svendsen og Folketingsmand Poul Christensen. Svendsen valgtes.

1901 karakteriseredes som et roligt og godt Aar. Noteringen var nu naaet 15 Øre over Noteringen i 1899. Iøvrigt genoges Kravet om langt og smækkert Flæsk.

Formanden omtalte bl. a. Forsøgene med Yorkshire- og Shropshiresvin, hvilke sidste ved Blanding med Landsvin gav et rigtig godt Produkt. Paa denne Generalforsamling drøftedes Kørepenge-Spørgsmaalet. Man ønskede højere Kørepenge særlig fra Egnene omkring de nye Baneanlæg (Sorø—Vedde og Høng—Tølløse). Spørgsmaalet skulde endelig afgøres ved en extra Generalforsamling.

Iøvrigt gik ved denne Generalforsamling ikke mindre end 2 Folketingsmænd — nemlig Poul Christensen og Doose — ud af Bestyrelsen; ligeledes udtraadte Fr. Jensen, Fredsgaarde, der havde overtaget Sekretærstillingen ved Andelsslakteriernes Sammenslutning. Valgt i deres Sted blev P. Hansen, Stenmagle, L. Larsen, Naaby, og Steinmann, Tybjerggaard.

DA TAGET FLØJ AF SLAGTERIET.

Julen 1902 bragte en Storm, af hvilken der gik Ry om Lande; ogsaa Ringsted Slagteri hilste den paa, flyttede et Tag og tog en Gavl. Men skønt dette Angreb paa Slagteriet fra højere Magters Side selvfølgelig ikke var velset, lærte man dog noget af det. Man opdagede — som Formanden sagde — at man trængte til mere Lys. I det nye Tag over Ballerummene satte man Lyskasser, saa man kunde arbejde ved Dagslys i Stedet for Gas. Reparationerne og Forbedringerne kostede alt i alt 3000 Kr.

Paa Generalforsamlingen i 1903 blev der givet Beretning om Sagen. Der blev ogsaa meddelt, at man endnu holdt to Shropshirecentre i Gang, de kostede ikke noget videre; men man havde heller ikke stærk Tro til Racen mere.

Anlægget var nu bogført for 107.000 Kr. M. H. t. Sorteringen var der stadig ingen Fremgang. Der blev ogsaa givet Oplysning om, at der i London vor oprettet et Flæskesalg (Danish Bacon Agency); men Slagteriet her vilde blive ved sin gamle Agent,



**Jens Olsen,
Allindelille.**



**Anders Larsen,
Baarup.**



**Jens Sørensen,
Ørsløvester.**



**H. P. Nielsen,
Bringstrup.**



**H. Agersted,
Ringsted.**



**P. Mortensen,
Hellebjerg.**



**Jens Frederiksen,
Assentorp.**



**Hans Nielsen,
Orup Nørregaard.**



**Jens Sørensen,
Baarup fh Ødemark.**



**Fr S. Jensen,
Fredsgaarde.**

Bestyrelsesmedlemmer.

særlig da han havde nedsat Provisionen 1 pCt., hvorved Slagteriet sparede 10.000 Kr. Under Bestyrelsesvalget rejstes Spørgsmaalet om Husmænd i Bestyrelsen. Det var der ingen Modstand imod; men man enedes dog sluttelig om enstemmigt at genvælge de afgaaende Bestyrelsesmedlemmer.

1904 holdtes vistnok Slagteriets korteste Generalforsamling; 1903 havde bragt Oprettelsen af *Kødkontrolstation* (sammen med Byen) og *Fedtraffnaderi* — alt for 10.000 Kr.. Alt i alt stod Slagteriet nu i 124.500 Kr. Men der bebudedes vigtige Udvidelser. *Ny Dampkedel* og *ny Maskine*, Ændringer ved Bygningerne, men ikke ny Dampskorsten, alt ialt anslaaet til ca. 7000 Kr.

Formanden kom ved denne Generalforsamling stærkt ind paa Spørgsmaalet om Svineavlsforeninger. Han troede at den Tid maatte komme, da der var saadanne i hvert Sogn. For første Gang kunde han rose Svinenes *Form*, men de var stadig for fede.

Paa denne Generalforsamling blev der endvidere givet Meddelelse om, at Shropshireornerne var afgaaede ved Døden og Søerne solgte. »De Svin har ikke passet med Englændernes glimrende Løfter«, sagde Formanden.

Et *Slagteriudsalg* var i Løbet af 1903 blevet oprettet i Ringsted By, der hidtil havde været henvist til at forsyne sig paa selve Slagteriet.

I dette som det foregaaende Aar havde der været nogen Forhandling i Anledning af en ny Indkomstskat i England. Generalforsamlingen vedtog, at Slagteriet skal slutte sig til Andels-sanatoriet.

Der var paa denne Generalforsamling slet ingen Diskussion — før efter Generalforsamlingens Slutning, da en Andelshaver fra Merløseegnen (Propr. Rasmussen, Hammershus) rejste en kraftig Protest imod Automobilerne, der sandsynligvis vilde tvinge de længere borte boende Andelshavere til at benytte Banen — og saa var det ikke godt at vide, om Svinene kom til Ringsted mere. Formanden maatte jo resignerende erkende, at det kunde Slagteriets Bestyrelse ikke gøre noget ved. Men Tilfældet er alligevel interessant. Længere er det altsaa ikke siden, at Automobilerne vurderedes saaledes.

Efter Generalforsamlingen afholdtes en selskabelig Sammen-



**Poul Christensen,
Ødemark.**



**Jørgen Christensen,
Ørsløvunderskov.**



**Chr. A. Jensen,
Ringsted.**



**J. P. Andersen,
Jydstrup.**



**Jac. Thomsen,
Stenlille.**



**Ditlev Larsen,
Holløse.**



**Jens Pedersen,
Merløse.**



**Niels Petersen,
Skuerup.**



**Chr. Petersen,
Sigersted.**



**L. Larsen,
Naaby.**

Bestyrelsesmedlemmer.

komst, hvor der holdtes mange muntre Taler om, hvad der bandt Slagteriet, Landet og Byen sammen.

Det var Idyl.

Generalforsamlingen den 14. Februar 1905 begyndte derimod for første Gang i Slagteriets Historie med nogen Uro. Der var opstaaet en ny Situation i dansk Politik. Venstrereformpartiet var sprængt. Den foregaaende Lørdag (den 11. Februar) havde der været stort politisk Møde i Ringsted. Poul Christensen, der ved de tre sidste Generalforsamlinger var blevet valgt til Ordstyrer uden Modkandidat, blev som sædvanlig bragt i Forslag af Bestyrelsen. Fra Forsamlingen blev foreslaaet Lars Eliassen, Allindelille. Der blev raabt Politik. Formanden advarede mod at blande Politik ind i Andelsforetagenderne. Forslagsstilleren Jakob Pedersen, Fjenneslev, mente at have Ret til at foreslaa en Mand af Forsamlingens Midte. Ved Afstemningen valgtes Lars Eliassen med 281 St., medens Poul Christensen fik 267. Lars Eliassen opfattede ikke sit Valg som Udslag af Politik . . . Efter denne lidt bevægede Indledning gik man over til en lang interessant Beretning. Atter strejfede man de ofte nævnte Spørgsmaal: Isafkøling ktr. Kølemaskiner. Forsøg med Karsaltning var paa dette Tidspunkt i Gang. Shropshiresvinene fik en sidste Hilsen. Formanden betonedede, at det var Landsvineracen, der havde betinget Fremgangen. Atter var det galt med Automobilerne, og Formanden lovede at arbejde paa at faa den ene Vejgrøft fyldt.

Paa denne Generalforsamling drøftedes første Gang Spørgsmaalet om Andelssalg af Fedekalve og Kreaturer. Olaf Kristensen, Haraldsted, stillede paa Husmandsforeningernes Vegne Forslag om Valg af to Husmænd (Poul Christensen og Anders Larsen, Baarup). Poul Christensen frabad sig at komme paa Afstemning og anbefalede Jens Sørensen, Ødemark. De to foreslaaede valgtes i Stedet for P. Hansen, Stenmagle, og Kmh. Steinmann, Tybjerggaard, der begge paa Forhaand havde frabedt sig Genvalg.

Dirigentvalget afstedkom en lille Drøftelse i Bladene; men Sagen døde hurtigt hen. Og den rejste ingen Dønninger indenfor Andelshavernes Kreds.



**Ole Hansen,
Bringstrup.**



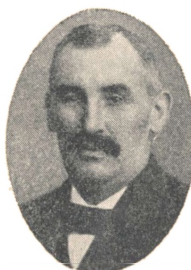
**Gustav Lund,
Bringstrup.**



**Ole Andersen,
Fienneslev.**



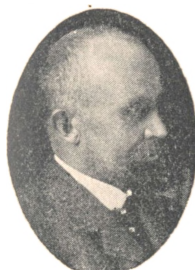
**N. Nielsen,
Farringløse.**



**Chr. Christensen,
Torpøed.**



**Niels Frederiksen,
Hjelsømagle.**



**Niels Svendsen,
Ringsted.**



**H. P. Andersen,
Ringsted.**

Revisorer og Voldgiftsmænd.

KARSALTNING INDFØRES.

Aarene 1905 og 1906 bragte ingen større Spørgsmaal. Slagteriets Iver for stadig at være sine Andelshavere til Nytte, gav sig i Sommeren 1905 til Kende paa den Maade, at der i Juli oprettedes en Kalveexport.

Men paa Generalforsamlingen den 19. Februar 1907 kom et stort Spørgsmaal til Behandling — nemlig Indførelse af *Karsaltning* med dertil hørende *Udvidelse* af Slagteriet.

Spørgsmaalet Karsaltning stod i Forbindelse med Slagteriernes Fællesorganisations Bestræbelser for stadig at imødekomme alle Krav, der rejste sig hos de engelske Kunder. Karsaltningen til Hjemmeforbrug var saa gammel som selve Slagtingen. Hver Husmoder havde sit Sulekar i Spisekammer eller Kælder. Paa Slagterierne var Tørsaltningen almindelig i Aarene indtil Aarhundredskiftet. De samvirkende Andelsslagterier havde, bl. a. som Følge af de stadige Klager over Svindet, foranlediget Forsøgslaboratoriet til at forelægge en Række Undersøgelser, der viste, at Svindet var større jo højere Flæskestablerne var. Odder Andelsslagteri¹, der havde Kummer til Saltning af Hoveder, gik straks over til forsøgsvis Karsaltning, der tilsyneladende straks gav godt Resultat, men siden viste nogle Mangler (uensartet Saltning), som foranledigede Forsøgslaboratoriet til at foretage yderligere Undersøgelser, der sluttelig fastslog Metodens udmærkede Egenskaber (Forsøgene gennemførtes af Forsøgsleder Holm).

I det første Femaar af Hundredaaret gik 14 Slagterier over til Karsaltningsmetoden. Og paa Generalforsamlingen i Ringsted Slagteri den 19. Februar 1907 fremsatte Formanden paa Bestyrelsens Vegne et omfattende Forslag, gaaende ud paa at indføre Karsaltning med Køleanlæg, Maskinhus med Dampmaskine og Dynamoer — alt i alt en Plan til 122.000 Kr. Det betyder 2 Kr. pr. Gris, sagde Formanden; men da vi antagelig kan tjene ca. 1 Kr. pr. Gris paa det mindre Svind, er det dog et Spørgsmaal, om vi kan vente længere og lade et Par smaa Bøndergaarde springe aarligt. Forslaget anbefaledes af Fr. Jensen, Fredsgaarde, P. Mortensen, Hellebjerg, Jens Pedersen, Vrangstrup, og Købm. Dégn, Ringsted, medens det modarbej-

¹ Jubilæumsskrift 1914.



Bestyrelsesmøde ved Dir. Piils Fratræden (Decbr. 1915).

dedes af Jens Sørensen, Ørslevvester, og J. Frederiksen, Assentorp. Jørg. Christiansen, Ørslevunderskov, mente, at Bestyrelsen sammen med et Udvalg fra Generalforsamlingen skulde underkaste Sagen en fornyet Drøftelse, og stillede Forslag i denne Retning. Dette Forslag blev ikke afstemt. Men Bestyrelsens Forslag forkastedes med 255 Stemmer mod 211. Formanden og de to Bestyrelsesmedlemmer fra Byen genvalgte. Og J. Sørensen indvalgte i Bestyrelsen.

Formanden havde udtrykt Haabet om, at Sagen en Gang maatte blive løst. Og allerede den 26. Februar kom der i Pressen et Indlæg fra »En Sogneformand«, hvori det bl. a. hed: »Det er en Skam for Ringstedegnen, at et Fremskridt af en saadan Art bliver slaaget ned, og det slaar en Breche i det Ry, som denne Egn ellers har for at være godt med i de landøkonomiske Fremskridt«. Den 1. Marts begyndte P. Mortensen, Hellebjerggaard, en Artikelrække om Emnet. Denne fremkaldte flere andre Indlæg.

Spørgsmaalet optog Sindene stærkt, og da der fra 135 Andels-havere fremkom Henstilling om Afholdelse af en ekstraordinær

Generalforsamling, besluttede Bestyrelsen at sætte Kraft paa Oplysningsarbejdet, og der indbødes til 9 Møder i Bringstrup, Stenlille, Døjringe, Vетterslev, Glumsø, Merløse, Kværkeby, Fjenneslev og Nordrup med Formand og Direktør som Talere.

Gennem disse Møder og de paa den ekstraordinære Generalforsamling den 23. Maj fremsatte Oplysninger lykkedes det at overbevise et stort Flertal af Andelshavere om, at dette var den rette Vej. Forslaget om Karsaltingens Indførelse og Slagteriets Udvidelse vedtoges med 310 Stemmer mod 98, og samtidig vedtoges det at antage Konsulent Madsen som teknisk Konsulent ved Arbejdets Udførelse. I Henhold til Beslutningen skred Bestyrelsen til den største Fornyelse, som Slagteriet hidtil havde undergaaet. Dette fremgaar af Resultatet af de stedfundne Licitationer: Maskinhus, (Tømrerm. And. Larsen, Ringsted, 10.400 Kr.), Maskin- og Kedelanlæg (Atlas, København, 17.800 Kr.), Dampskorstenen (And. Larsen & Murerm. Mylting, Ringsted, 2950 Kr.). Forskellige Ombygninger (And. Larsen og Mylting, 28.500 Kr.). Elektrisk Anlæg (Thomas B. Thrige, Odense, 4560 + 9575 Kr.). Det gamle Damp- og Kedelanlæg solgtes til Stedstrup Andelsmejeri for 2500 Kr.

Anlægget fuldendtes — efter forskellige Vanskeligheder — i Aarets Løb; Dampskorstenen stod færdig den 26. Novbr. 1907.

Af Beslutninger i de følgende Aar kan nævnes: 21. Juli 1908: Oprettelse af Udsalg i Næstved. 2. Oktober 1908: Anerkendelse af Slagteriets Pøsefabrik. 7. August 1909: Butiken i Sorø, oprettet 25. November 1897 (Bestyrer Vejstrup), ønskes overtaget af Sorø Slagteri; Overtagelse finder Sted 14. Decbr. 1909. 23. Septbr. 1911 anskaffes forskellige nye Maskiner, bl. a. en Tryk-smeltekedel. 9. Oktbr. 1911 vedtages Anskaffelse af Materiel til Konservesfabrikation for 3000 Kr.

26. Marts 1912 drøftes inden for Bestyrelsen en Henvendelse fra Svineproducenter paa *Næstvedegnen*, der ønsker sig optaget i Slagteriet. Bestyrelsen vedtager at sætte som Betingelse, at der tegnes 1000 Svin. 17. Juni 1912 vælges der Sogneformænd for Herlufsholm, Vallensvede og Karrebæk Sogne. 16. Septbr. s. A. er der i Bestyrelsen Tale om at anskaffe en Lastautomobil til Svinetransport fra Næstvedegnen, men Sagen henlægges indtil videre.

15. April 1912 vedtages det at tegne Aktier for 5000 Kroner i Ringsted—Køge Banen. Dette viste sig dog senere uforlødent. Slagteriet har ingen Aktier i nævnte Bane.

21. Oktbr. 1912 forespørger et Firma i London, om Slagteriet vil give sig af med Ægekspport. Slagteriet svarer Nej.

21. April 1913 vedtages det at anskaffe en Skrabemaskine, og 25. Februar 1914 vedtages det at anskaffe forskelligt Maskinmateriel som Glidestang, Elevatorspil o. s. v.

Endelig antages den 16. Marts 1914 Revisionsinstituttet som Hjælperevisor.

KRIGSTIDEN OG KRIGENS EFTERTID

Aar efter Aar var Udviklingen gaaet i den samme Retning — efter en stigende Linie. Paa Slagteriets store Modtagelsesdage rullede Svinevogne — med Kuskene højt paa de gyngende Lad og de grytende »Basser« inde i Kaleschen — over Gadernes Stenbro.

Dampskorstenens sorte Røghale svingede som en Vimpel over en stadig mangfoldigere Virksomhed, der arbejdede med stedse fuldkomnere tekniske Hjælpemidler. Lastvognene rullede fra Slagteriet med det emballerede Flæsk. Den Travlhed, der udfoldede sig, kunde aldrig mindskes, tænkte man indtil 1914.

»SVINEPANIKEN«.

Men i de straalende Sommerdage sidst i Juli og i Begyndelsen af August 1914 antog dette Billede Feberfarve. Svinevognene myldrede i tættere Rækker end nogensinde ind mod Byen. Slagteriet magtede ikke at modtage den Strøm af hylende Medskabninger, der ønskedes bragt under Kniven. Ikke alene Slagteriets Folde, men Købmandsgaardene og andre disponible Rum fyldtes med Svin.

Verdenskrigens lange Slagskygge rakte ud til hver eneste Gren af det økonomiske Liv. Her var det Frygten for Englands-eksportens Afbrydelse, der paavirkede Stemningen.

Slagteriets Forhandlingsprotokol fortæller — nøgternt og kort — om Bestyrelsens Overvejelser under den nye Tingenes Tilstand:

2. Aug. 1914. »Formanden aabnede Mødet, som var indkaldt i Anledning af Krigen og den kritiske Situation. For at standse Tilførslen af umodne Svin vedtoges ikke at modtage saadanne og at afregne

efter en lavere Pris. I Tilfælde af, at Krigen tager et saadant Omfang, at Formand og Direktør anser det for ueheldigt at sende Flæsk til England, bemyndiges disse til at standse Slagteriet. Hvis et saadant Tilfælde skulde indtræffe, og man mener, at Slagteriet har fornøden Plads, kan der gives Tilladelse til, at Mejeriernes Smør indsættes i Kølerummene.

For Lederne af vore store Andelsforetagender var disse bevægede Tider travle Dage. Den 3. og 4. August modtog Slagteriet 1600 Svin. Svinepaniken vedblev. Der stod Masser af færdige eller tildels færdige Svin, som Høstravlheden havde hindret Andelshaverne i at faa afleveret. Nu strømede de ind, de umodne med. 5. August maatte man afvise al Tilførsel, da 300 Svin endnu hengik uslagtede og fyldte Luften med Hyl. Slagteriet laa da inde med 2500 Svin.

Efter Slagtingen maatte de alle saltes ned for at vente paa bedre Tider. Yderligere Tilførsler maatte afvises gennem Meddelelser til Bladene. Eksporten ansaas foreløbig for umuliggjort af Krigen. Men Samvirksomheden arbejdede. 7. August lysnede det. Før Aften saa det dog atter sort ud, og den planlagte Aabning for Modtagelse af Svin maatte atter stryges. Efterhaanden kom Tingene dog i saa normal Gænge, som Krigstilstanden tillod. Eksportskibene fandt nye Veje over Nordsøen.

SVINGNINGER I KRIGSAARENE.

Økonomisk set havde 1914 i hele sin Længde været et bevæget Aar. Store Slagtinger i Aarets Løb havde trykket Priserne; men Begæret havde dog holdt Trit med de voksende Tilførsler. I hele Aarets første Halvdel gyngede Prisen mellem 64 og 75 sh. I sidste Uge af Juli var Prisen løbet op i 88 sh, og efter Krigens Udbrud naaede Prisen 100 sh. Dette var dog en Panikpris, der ikke holdt sig ret længe. Priserne faldt noget, men gik mod Aarets Slutning op til 80 sh.

Andre Spørgsmaal trængte sig paa. Slagteriet maatte gribe ind i Spørgsmaalet om Foderstofforsyningen, om Egnens tilstrækkelige Forsyning med Fedt og Slagteriaffald o. s. v. Løsetnet lød fra Slagteriledelsens Side: *Hold saa vidt muligt Produktionen oppe.* Og samtidig satte man sig som Maal, at Eksporten skulde ske til de krigsførende Lande *i samme Omfang som før Krigen.* Andelsslagteriernes Beslutning i saa Hen-

sende blev truffet allerede den 14. Oktober 1914. Det er utvivlsomt en af de vigtigste Beslutninger, de danske Andelsforetagender nogensinde har været med at træffe; af vidt omfattende *politisk* og *økonomisk* Karakter. Og det er Andelslagteriernes Ære, at de foretog dette Skridt paa eget Initiativ.

Men nogen let Situation var det ikke for Andelsslagterierne. Thi straks efter Krigens Udbrud, da Økonomien omlagdes under Hensyn til det, der forestod, blev Tyskland en meget stærk Aftager til stærkt stigende Priser. Og da de private Eksportører betalte efter den *tyske*, Notering alene, medens Andelsslagterierne betalte i Henhold *baade* til tysk og engelsk Notering, men sendte Størsteparten til England, maatte Andelsslagteriernes Notering blive for lav.

Den 12. Marts 1915 gik der igennem Pressen en Meddelelse, som vakte ikke ringe Opmærksomhed, skønt den efter Presse-reglerne for Krigstiden fremsattes under den stilfærdige Overskrift »Svineavl«. Det var den planløse Nedslagtning af Søer og undervægtige Svin, der hist og her havde fremkaldt Kravet om, at al Slagtning af Svin skulde henlægges til Slagterierne. I Slagterikredse, hvor man kendte noget mere til Aarsagerne til det stærke Svind i Svinebesætningerne, var man dog klar over, at det ikke var Hjemmeslagtingen *til eget Forbrug*, der hæmmede en fornuftig Udvikling. Nej, det var den »vilde« Eksport i denne Periode. Det var i den Tid, da — som man sagde — enhver Kælder i København var Salterum, og da »Eksportørerne«s mægtige Skare dukkede op og »gjorde Landet usikkert«.

Andelsslagterierne kunde ikke, saaledes som det nu var Planen, paatage sig Forpligtelsen til at sørge for Landets — særlig Hovedstadens og Provinskøbstædernes Forsyning — til faste Priser, hvis Bestanden af Svin udtyndedes gennem mægtige private Opkøb med paafølgende Eksport.

Slagterierne satte sig derfor i Forbindelse med Regeringen. Og et Fællesmøde den 12. Marts 1915 mellem Bestyrelserne for de samvirkende Andelsslagterier og Privatslagterierne og den overordentlige Kommission førte til, at der — efter yderligere Forhandlinger — den 25. Marts udstedtes en ministeriel Bekendtgørelse, hvorefter Andelsslagterierne fik Eneret paa Slagtning af Svin *til Eksport* og paa Eksport af Slagteriaffald. Sam-

tidig udstedtes Forbud mod Slagtning af synligt drægtige Søer og af Svin under 65 kg lev. Vægt.

Endvidere fastsattes en *Maksimalpris* paa Flæsk (efter Beregning i et af Indenrigsministeren nedsat Udvalg). Beregningen af denne Maksimalpris skulde ske i Henhold til Danish Bacon Company's officielle Notering.

Endelig paatog Andelsslagterierne sig saa at forsyne det hjemlige Marked med det Kvantum Flæsk og Affald, der var fornødent, ligesom de forpligtede sig til i et vist Forhold at forsyne Eksportforretninger, der havde været underkastet Kontrol i hele Aaret 1914, med Varer.

Forøvrigt viste det sig, hvad Slagterierne havde forudset, at der vilde komme Vanskeligheder med Maksimalprisen, hvis denne kom til at kolliderede med Produktionsprisen. Det blev derfor nødvendigt at ændre Maksimalprisen under Hensyn til begge Salgspriser.

Hvor ejendommeligt Forholdene udviklede sig, fremgaar bl.a. af følgende Tal¹: Gennemsnitsprisen for de i Tiden fra 1. Maj 1915 til 31. April 1916 eksporterede Svin var i England 160 Kr. 28 Øre pr. 100 kg, men i Tyskland 287 Kr. 8 Øre. Den 30. Juli 1915 kostede en Gris paa 75 kg:

i København	110 Kr. 65 Øre (Maksimalpris),
i England	112 » 88 »
i Tyskland	152 » 9 »

Hvad Slagteriernes Handels-Neutralitet betød i Penge, forstaar man deraf, at hvis de 1.334.086 Svin, der i Tidsrummet 1. Maj 1915—31. April 1916 — altsaa blot et enkelt Aar — sendtes til England, var gaaet til Tyskland, vilde det have betydet en Merindtægt for de danske Andelsslagterier af 118.413.448 Kr.²

Da Tyskland i 1916 centralicerede sit Indkøb i Danmark og den indbyrdes Konkurrence mellem Opkøberne derved delvis ophørte, rejstes der fra private Handlende, som havde købt store Mængder Flæsk til Maximalpriser og hensaltet de Dele,

¹ Oplysninger fra Andelsslagteriernes Fælleskontor.

² Udregnet af Fælleskontoret.

som de endnu kræsnе Forbrugere nægtede at spise, Krav om Export af disse Varer. Kravet om, at private Exportører skulde have denne Fortjeneste paa Maximalprisen, modsatte Slagteri-erne sig. Exporten gik da gennem Exportudvalget, der indkasserede Forskellen mellem Maximalprisen og Exportprisen.

Den Fare, som der ofte var peget paa fra Slagteriernes Side: at Tvivl om Produktionens Rentabilitet vilde formindske Tilførslerne, viste sig allerede i 1915, idet Tilførslen til Ringsted Slagteri sank fra godt 61.000 til godt 51.000. 1916, da Forholdene syntes at fæstne sig i et roligere Leje, viste dog atter en lille Opgang — til godt 53.000 — men i 1917 sank Leveringen til Slagteriet til godt 49.000, og i dette Tal er endda indbefattet et stort Tal af mere eller mindre umodne Grise.

DET STORE OMSLAG.

Thi med 1917 kom det store Omslag — den begyndende Uro overfor Muligheden af at opretholde en rentabel Produktion øgedes. En Udregning den 12. Januar 1917¹ viste, at Prisen paa et Slagterisvin, 70 kg, var:

efter Maximalprisen	103 Kr. 61 Øre,
i England	131 » 11 »
i Tyskland	257 » 11 »

Disse Tal taler højt om Neutralitets-Exportens Betydning.

At man i England den Gang forstod og paaskønnede det danske Landbrugs Holdning fremgaar af en Udtalelse, som den engelske Blokade-Ministers Parlaments-Sekretær, *Leverson-Harris*, fremsatte paa et Møde i Worchester den 30. Marts 1917:

»Danske Farmere havde været højst venlige imod os. Paa Bacon alene havde de tabt 6 Millioner Pd. St. ved at unddrage Tyskland Forsyningen«.

Iværksættelsen af den skærpede Undervandskrig (1. Februar 1917) slog Benene fra den vaklende Svineproduktion. Efter den skærpede U-Krigs Ikrafttræden forudsaa man, at de udenlandske Forsyninger af Foderstoffer vilde aftage til et Minimum. Størsteparten af Høsten vilde blive afgivet, hvad der yderligere

¹ Foretaget af Andelsslagteriernes Fælleskontor.

vilde vanskeliggøre Forholdene. I den første Uge af Marts mærkede man for Alvor Uroen inden for Ringsted Andelsslagteris Omraade. Rygterne om, at der ogsaa i England vilde blive fastsat en Maximalpris, der vilde indvirke yderligere paa den danske Pris, antog fastere Form. Den 10. Marts fastsattes de engelske Maximalpriser: Engelsk Bacon 160 sh, dansk 140, hollandsk 134—36, amerikansk 130—32. Samtidig meldte Telegrammerne Dag efter Dag om stadig skarpere Fremgangsmaade i Undervandskrigen, Sænkning af neutrale Majsdamperne og vedvarende Rygter om Amerikas Indtrædelse i Verdenskrigen (hvad der jo vilde gøre Sejladsvanskelighederne mangefold større). I de samme Dage fandt der i Kornudvalget Drøftelser Sted, og Beholdningerne af Korn var saa sparsomme, at Spørgsmaalet om Brødkort nu for Alvor dukkede op. Den ved Ubaads-Krigens Aabning standsede Export var søgt genaabnet. Folk i Almindelighed vidste temmelig lidt om disse Forhold. Thi Pressen havde strænge Regler; men et og andet sivede ud ad anden Vej. Rygtet fortalte ikke Usandhed, naar det sagde, at der i Bergen laa store Lagre af Landbrugsvarer, der ikke kunde komme over.

Uroen tog til, og i første Halvdel af Marts 1917 oversvømmedes Slagteriet atter af Svin. Som ved Krigens Begyndelse saa man nu atter Svinevognene vende uaflassede tilbage fra Slagteriet. Dagene efter de store Tilførselsdage saa man hele Karavener af Svin blive drevet fra de midlertidige Samlingssteder til Slagteriet. Og Nætterne gav Genlyd af de midlertidigt »indkvarterede« Dyrers Jammerskrig. Slagteriledelsen maatte med Sogneformændenes Støtte gribe haardt ind for at bremse »Paniken«.

I Ugen til 15. Marts 1917 modtog Ringsted Slagteri 2024 Svin. Slagteriets Annoncer om Begrænsning af Tilførslerne hævdede disse. Men Bestyrelsen var godt klar over, at Situationen for Svineopdrætteerne var alvorlig. Og man søgte paa enhver Maade at imødekomme Befolkningens Krav. En Bestyrelsesbeslutning af 16. April 1917 taler tydeligt i saa Henseende. Man anmoder Exportudvalget om Tilladelse til at opkøbe Sør af mindre Vægt, da disse ellers købes af Handelsmænd, og at modtage Svin af mindre Vægt, *da Folk ikke kan skaffe Foder til Svinene.*

Undervandskrigens Spærreforanstaltninger havde jo tvunget Exporten saa langt mod Nord, at *Bergen* blev Hovedstation paa Vejen mellem Danmark og England. Vidtløftige Forhandlin-

ger maatte finde Sted mellem Slagterierne, Staten, de engelske Myndigheder og Forsikringsselskaberne. De danske Skibe gik til Norge indenfor Territorialgrænsen. I Bergen blev Varerne til at begynde med omladede i engelske Skibe; siden blev de danske Skibe ført over Nordsøen under Konvoj af engelske Krigsskibe. Paa et givet Tidspunkt straks ved den skærpede U-Krigs Begyndelse laa der i Bergens Havn 6 danske Dampere med 24.806 Baller Flæsk. Under hele Krigen havde Ringsted Slagteri kun et Tab af 1165 Svins Flæsk, der gik ned med Damperen »Nancy«, som torpederedes i September 1917. Tabet, 232.000 Kr., blev erstattet af Forsikringsselskaberne.

Pengevanskeligheder stødte til. Ringsted Slagteri skulde betale de Svin, der leveredes paa Slagteriet. Men Pengene fra England lod vente paa sig. Slagteriet maatte trække store Beløb paa Ringsted Bank, der dog klarede den ekstraordinære Situation med Glans, skønt Gælden under en særlig vanskelig Situation var ca. 1,8 Mill. Kr.

Tilførslerne i de 4 Kvartaler i den danske Svineproduktions store Kriseaar var paa Ringsted Slagteri:

1. Kvartal:	13.399	Stk.
2. »	15.625	»
3. »	12.810	»
4. »	9.957	»

Men da Nytaarsklokkerne ringede 1918 ind, var der ogsaa saa godt som gjort rent Bord i Ringstedegnens Svinestalde. Til Kornlovens Krav og Tilførselsvanskelighederne var kommet en svigtende Høst (15,6 Mill. Hkg. i 1917 mod 20,7 Mill. Hkg. i 1916). Pattegrise var solgt til Stegning. Ifarede Søer, ældre og yngre Avlsdyr var strøget med. I September og Oktober 1917 myldrede det med Pattegrise paa Slagteriet, der i slagtet Tilstand vejede fra 5—13 kg pr. Stk., og hvis Smaakroppe tog sig underligt ud i Slagteriets Rum.

Hvad det store Omslag kostede Danmark i handelsmæssig Henseende og Penge fremgaar deraf, at i 1914 leverede Danmark 53 pCt. — altsaa over Halvdelen — af Englands Indførsel af Flæsk, men i 1918 kun 0,2 og i 1919 kun 0,08 pCt. Værdien i Millioner Kroner sank fra 178,9 i 1914 til 3,4 Millioner i 1918 og 1,2 Millioner i 1919¹.

¹ Fælleskontoret.

Der var Fare for Avlens Genrejsning. Men her greb Slagteriernes Fællesledelse atter ind og planlagde under Samraad med Regeringen en Rationering af Foder til Svineavlscentrene, hvorved det lykkedes at opretholde den Elitebestand af Søer og Orner, der skulde danne Grundlag for den spæde Fortsættelse af Opdrættet (i Sorø Amt drejede det sig i 1917 om 1060 Søer og 170 Orner).

I 1918 leveredes der paa Ringsted Andelsslagteri kun 4009 Andelssvin, og Driftsomkostningerne steg trods alle Reduktioner med 22 Kr. pr. Gris. Trods alt gav Aaret Overskud. Noteringen løb op fra 172 Øre pr. Kilo i Januar til 280 Øre i December. Der var paa Generalforsamlingen i 1919 nogen Diskussion om, hvorvidt Overskudet for 1918 skulde udbetales, da det formentes at maatte betegnes som en Krigsforsikringspræmie. Heroverfor hævdedes det fra anden Side, at et udbetalt Overskud vilde være en Opmuntring til de Andelshavere, der trods alt havde holdt Produktionen i Gang. Diskussionen viste iøvrigt, at omtrent en Tredjedel af Slagteriets Andelshavere havde leveret Svin i det vanskelige Aar, nemlig ialt 1026 (291 Husmænd, 240 Parcellister og 495 Gaardmænd). Overskudets Udbetaling vedtoges med 171 St. mod 154, ikke mindst ud fra den Betragtning, at det vilde skabe Usikkerhed i den fremtidige Forretningsgang, hvis man et enkelt Aar traf ændrede Dispositioner.

GENFORENINGS-STEMNING.

Enstemmigt vedtoges det paa Forslag af H. P. Nielsen, Bringstrup, at yde 5000 Kr. til Sønderjysk Fond. Denne Vedtagelse gav forøvrigt Generalforsamlingen den 7. Marts 1919 sin særlige Karakter.

Allerede til at begynde med havde Formanden budt to tilfældigt tilstedeværende Sønderjyder (Jørg. Skov, Himmemark, og Chr. Christensen, Elsmark) velkommen. Og Generalforsamlingen var for første Gang i Slagteriets Historie blevet aabnet med en Fædrelandssang (»Der er et yndigt Land«), som blev afsunget, idet hele Forsamlingen rejste sig.

Og da den lange Generalforsamling var sluttet, tog Jørg. Skov Ordet fra Balkonen i en lille Tale, som skal bevares her:

Jørg. Skov: Vi er ikke kommet herover med store Ord i Lommen. Vi er her paa et lille Besøg; men vi er glade for at have været til Stede her. Vi kan ikke finde Ord til at tolke vor Tak. Den Forskel mellem at være her og det, vi har oplevet, er saa stor. Jeg har i fire Aar været spændt i Militærtrøjen. Jeg har været stationeret nede ved Østpommern. Hvor trykket man er under saadanne Forhold, kan De ikke gøre Dem nogen Forestilling om. Men naar jeg gik uden for Byen, kunde jeg om Natten se Glimtet fra Fyret paa Lolland.

Det lille Glimt fra Nord var et Lyspunkt i min Tilværelse. . . . Tak for alt, ikke mindst for det Offer, der er bragt i Dag. Maa jeg paa Sønderjydernes Vegne bede Dem alle modtage min hjerteligste Tak. . .

Saa sluttede Sønderjyden med at bede Forsamlingen synge ogsaa det *fjerde* Vers af »Der er et yndigt Land« — det Vers, der i Almindelighed stryges herhjemme.

SLAGTERIETS FORNYELSE 1917.

Mange Ting er blevet forandrede indenfor Ringsted Andels-svineslagteri i Krigsaarene.

Den væsentligste Forandring var de store Ombygninger, der fandt Sted i Løbet af 1917. I et Bestyrelsesmøde den 20. November 1916 var det vedtaget at købe de to mellem Slagteriet og Kongensgade beliggende Ejendomme (for henh. 10.800 og 12.500 Kr.) samt nogle Grunde, der var nødvendige for de planlagte Udvidelser. Det vedtoges at opføre en ny Bygning til Ballerum, en do. til Svinefolde og Ombygning af Svinegangene m. v. Et Byggeudvalg (Formanden Hyldegaard, Næstformand Jens Pedersen og Købmand Dégn) blev nedsat. Udgifterne ved disse Nybygninger og Ombygninger var: Det gl. Ballerum omdannet til Kreaturslagteri 931 Kr., Svinefolde og Hestefold 21.675 Kr., nyt Ballerum 12.384 Kr., Rejsestald og Vognport 2987 Kr., nye Skure 5682 Kr., Svalegangen 2088 Kr. — ialt 50.747 Kr.

Da Aaret 1917 bragte den store Nedgang i Produktionen, var der mange, der rystede paa Hovedet ad disse store Bekostninger. Paa den følgende Generalforsamling redegjorde Formanden for Foranstaltningerne, understregede de Betæneligheder, der havde været; Andelshaverne havde ingen væsentlige Indvendinger, og nu vil det sikkert vise sig, at Bestemmelserne var rigtigt truffet.

ADMINISTRATIONS-SPØRGSMÅAL.

Allehaande andre nye Spørgsmaal meldte sig. Under den forcerede Tilførsel af Svin i Juni 1917 maatte man indføre et helt System med Passérkort fra Sogneformændene. I August 1917 rettede man Henstilling til Exportudvalget om paa Grund af Fedtmangelen at standse Exporten af Svin med Flommer. Med Beklagelse maatte man gentagne Gange gaa til Indskrænkninger i Folkeholdet.

Medens det i 1916 havde været god Latin at tale halvt spottende om »Maximalflæsket«, var man henimod Aarets Slutning i 1917 klar over, at det vilde blive svært at forsyne Folket med det tilstrækkelige Flæsk. Allerede den 1. September 1917 begyndte Forhandlingerne med Ringsted Kommune om Nedsaltning til Hjemmeforbrug, og den 20. September begyndte Forhandlingerne med Omegnens Kommuner.

Den 1. Oktober 1917 vedtoges det at indrette Saltekummer til yderligere 400 Svin for derigennem at kunne efterkomme Egnens Krav. (Det drejede sig om Bestillinger fra 22 Kommuner med ialt 89.800 kg Flæsk). 22. Oktober forhandlede om Afregningsreglerne for smaa Svin og om Forsøg med Afsmeltning af Søer til Fedt. Svinetællingen December 1917 viser en Svinebestand af 16.340 Svin i Oplandets 27 Kommuner. Fra Juli 1916 havde man arbejdet paa Slagteriet med *Kreaturslagtning*. J. M. Jensen ansattes som Opkøber for Slagteriet fra 1. August 1916. Efterhaanden som Svinene tager af i Tal, er det naturligt, at Opmærksomheden fæstes stærkere ved Kreaturslagtningen. Den 1. Oktober 1917 vedtager man at forsøge med Salg af Kød til Norge. I Aarets Løb eksporteredes der baade til Sverige og Norge. Men Centralisering af Indkøbene i Begyndelsen af 1918 vanskeliggjorde Forretningen. Og Kravet til Hjemmeforsyningen var stort. Slagteriet tjente paa en ret betydelig Omsætning kun ca. halvfjerde Tusinde Kroner i Aaret 1918. I 1918 var der forsøgsvis indkøbt Kreaturer fra Jylland, men dette blev atter opgivet.

KREATUREKSPORT.

Den 19. Maj 1919 antog Kreaturspørgsmaalet en ny Form; idet Bestyrelsen for Slagteriet vedtog at iværksætte et Samarbejde angaaende Oprettelse af en *Kreatureksportforening*. Teg-

ningslister udsendtes gennem Sogneformændene, og den 12. Juli var man saa vidt, at der kunde holdes en konstituerende Generalforsamling, hvorefter Slagteriet vedtog, at dets Eksportudvalg skulde være Mellemed mellem Slagteriet og Eksportforeningen. De to Institutioner arbejder iøvrigt fuldstændig uafhængigt af hinanden med hver sin Ledelse og uden finansiell Forbindelse.

Krigstiden er rig paa mangesidede Forhandlinger om Majsindkøb og -fordeling og om Udførselsforholdene. I April 1920 foretog Slagteriet saaledes en Henvendelse om Ligestilling med andre Slagterier i Henseende til Levering af Svin til Tyskland; Slagteriets Henvendelse bar Frugt.

SLAGTERISTREJKEN 1920

Forholdet mellem Slagteriet og dets Arbejdere har gennemgaaende været godt; derom foreligger der talrige offentlige Udtalelser ved forskellige Lejligheder, baade fra Lederne og Arbejderne.

Den eneste Gang, der kom alvorlige Uoverensstemmelser, som dog ikke berørte de personlige Forhold, var omkring det urolige Nytaar 1920. Svineproduktionen, der da var begyndt at komme noget op igen, stod nu over for den nye Vanskelighed, at Svinene ikke kunde blive slagtet. Dette vakte megen Bitterhed, ikke mindst blandt de mindre Andelshavere, for hvem Flæskeproduktionen har været en af de væsentligste Indtægtskilder; paa Slagteriets Generalforsamling den 5. Marts, da Strejken allerede havde været en Maaned, faldt der adskillige bitre Ord om Standsningen. Om den forsonlige Stemning fra Ledelsens Side vidnede Formandens Udtalelse: Jeg haaber paa en fredelig Løsning, saa vi kan gaa i Gang igen med vore gamle, veltjente Arbejdere.

Hele Februar Maaned var gaaet med Overvejelser, Tilløb til Forhandlinger med de øvrige sjællandske Slagterier, ekstraordinært Delegeretmøde (4. Marts), fra hvilket de Delegerede vendte skuffede tilbage.

Spørgsmaalet om det rigtige eller urigtige i, at Slagteriernes Sammenslutning stod i Arbejdsgiverforeningen, var ogsaa



Slagteripersonalet 1921.

fremme i den offentlige Diskussion. Paa Generalforsamlingen tilbød Formanden paa Bestyrelsens Vegne at arbejde for Udmeldelse af Arbejdsgiverforeningen, hvis Slagteriets Arbejdere vilde udtræde af deres Hovedorganisation. Kravet om Slagtning ved Hjælp af Frivillige var ogsaa stærkt fremme paa Generalforsamlingen. Allerede den 26. Februar havde Bestyrelsen — i Henhold til en Skrivelse fra Fællesledelsen — søgt Oplysning hos Sogneformændene om, hvorledes Stemning for frivilligt Arbejde var blandt Andelshaverne.

Men man ønskede og haabede stadig paa en Strejkeafslutning uden at gaa til Anvendelse af dette Middel. Den 10. Marts averteredes der, at Slagtningerne vilde begynde — der havde meldt sig rigeligt frivilligt Mandskab; man indskrænkede sig dog indtil videre til kun at modtage Anmeldelse af leveringsfærdige Svin gennem Sogneformændene. Først den 25. Marts begyndte de frivillige Arbejdere deres Gerning (Optagning af Flæsk etc.), og derefter begyndte man at slagte — efter den længste Stands-

ning, der har været, mens Slagteriet var Andelsslagteri. Der slagtedes dog kun ialt 150 Svin.

Thi med Marts Maanedes Udgang kom den politiske Krise med det derefter følgende Paaskeforlig, i Henhold til hvilket Arbejderne optog Arbejdet paa Slagteriet den 7. April.

»SLAGTERI-MILLIONEN«.

Paa Generalforsamlingen i 1920 fandt der ogsaa en principiel Drøftelse Sted af et andet Spørgsmaal, nemlig Slagteriets Stilling til den saakaldte Fælleskasse under de samvirkende danske Andelsslagterier. Disse Penge, der stammede fra de ekstraordinære Foranstaltninger, man havde maattet træffe i Krigsaarene, var paa Slagteriernes Delegeretmøde Marts 1919 delvis blevet anvendt til Konsolidering af Fællesledelsen og de under denne sorterende Forsikringer. Desuden vedtoges det at henlægge Renten af 1 Million til Landbrugsraadet for at styrke Landbrugets repræsentative Stilling mellem Erhvervene. Om dette Spørgsmaal havde der været en Del Forhandling i Pressen og paa Møder, og paa Slagteriets Generalforsamling drøftedes Sagen indgaaende. Der stillede (af J. Fr. Nielsen, Lillevang) Forslag (»Andelshaverne i Ringsted Andelsslagteri misbilliger den Fremgangsmaade, hvorpaa Fællesbestyrelsen bevilger Midler, som tilhørte Andelshaverne, til Landbrugsraadet«); men for dette Forslag stemte kun 10, medens hele den øvrige Forsamling under Bifald stemte imod. Resolutionen var dermed forkastet.

Slagteriets 25. ordinære Generalforsamling — den 19. Febr. 1921 — kom paa en ejendommelig Maade til ligesom at danne Afslutningen paa Krigs- og Efterkrigstidsperioden, idet Førmanden kunde meddele, at der netop denne Dag fra Fælleskontoret var indløbet Meddelelse om, at Baconhandelen i England vilde blive frigivet fra 1. Marts. Iøvrigt henledte han Opmærksomheden paa det mærkelige i, at dette det 25. Aar i Slagteriets Historie havde bragt Slagteriet netop det samme Antal Svin som det første Helaar (1897). Dengang dannede 21.000 Svin Basis for en Omsætning paa 1,2 Million Kroner, men i 1920 for en Omsætning paa 7,5 Mill. Kr. Iøvrigt er det ikke urigtigt at sige, at Generalforsamlingen prægedes af Jubilæumsstemning. Forhandlingen var ganske kortfattet (om Forhøjelse af Kørepengene m. m.), og alle Valg var Genvalg.



J. Rørbye,
Ringsted.



H. A. Doose,
Hemb.



L. Eliassen,
Allindelille.



C. Rolff,
Ringsted.



Jens Pedersen,
Vrangstrup.



J. Sørensen,
Stenmagle.



Hans Larsen,
Allindelille Old.



J. Fr. Nielsen,
Lillevang



Jacob Tvedegaard,
Slimege.



H. P. Jørgensen,
Jydstrup.



Niels Nielsen,
Holløse.

Slakteriets Bestyrelse 1921.

DIREKTØR- OG FORMANDSSKIFTE

I Slagteriets daglige Ledelse bragte Krigstiden væsentlige Ændringer.

Først og fremmest den, at Direktør J. Piil, der som ganske ung Mand, kun 23 Aar gl., havde overtaget Ledelsen, fratraadte. Piil var kommet hertil fra Svendborg. Han havde ældre Konkurrenter (Direktør Øckenholt, Ringsted, Bogholder Hansen, Roskilde, og Direktør Yding, Grenaa), da Pladsen skulde besættes. Og Bestyrelsen havde sine Betænkeligheder. Men Direktør Sieck, Frederikssund, sagde: Tag ham kun; han er god nok. Alderen kommer med Tiden! Piil kom herover og ud til Hyldegaarden, og Søren Jensens Hustru syntes godt om den unge Mand. Kvinder har tit et skarpt og rigtigt vurderende Blik i Sager, som efter Mændenes Mening egentlig ikke direkte vedkommer dem. Piil blev antaget med 2000 Kr. + 5 Øre pr. leveret Svin i Gage, og i de 20 Aar, han ledede Ringsted Andelslagteri, var der et næsten ideelt Forhold mellem Slagteriet og dets Andelshavere. De ret haarde Kampe, der sine Steder udfægtedes, var der intet tilsvarende til her. Bestyrelsens absolutte Tillid til Piils redelige Forretningsprinciper gav sig bl. a. til Kende derigennem, at man tillod ham for egen Regning at være Mellemand for nogle af Egnens Mejerier ved Salget af deres Smør.

I Løbet af 1915 fik Piil Tilbud om at indtræde som Medindehaver i det kendte Eksportfirma Segelcke & Co. i København. Den 22. Januar 1916 holdtes en stor stemningsfuld Afskedsfest for Direktør Piil og Familie og ved denne Lejlighed overrakte der ham en af 1000 Andelshavere undertegnet Adresse med Tak for hans Arbejde; Adressen ledsagedes af et Guldur med Kæde.



*Søren Jensen
Hyldegaard.*

Ved Afskedsfesten for J. Piil antydede Hyldegaard, at han var betænkt paa at trække sig tilbage som Formand for Slagteriet, en Stilling, han havde beklædt siden dets Stiftelse. Paa Generalforsamlingen den 18. Februar gjorde Hyldegaard Alvor af sit Ønske



Dir. A. Jørgensen.

og frabad sig Genvalg. Generalforsamlingen fandt det dog uheldigt at skifte baade Formand og Direktør paa én Gang, og over for indtrængende Hensillinger lovede Hyldegaard at fungere endnu et Aar. Ved Generalforsamlingen den 28. Februar 1917 gentog Hyldegaard sit Ønske, bl. a. begrundet med, at han vilde blive en Del optaget af anden Virksomhed. Da det oplystes, at dette dog ikke vilde være afgørende til Hinder for, at Hyldegaard blev i Slagteriets Ledelse, blev der af Andelshavere stillet Forslag om fornyet Opfordring til Formanden, og samtidig vedtoges det enstemmigt at bevilge ham en Hædersgave paa 5000 Kr.

Ved Generalforsamlingen den 7. Marts 1919 var den tre Aars Funktionstid udløbet, og ikke alene Formanden, men de tre andre Bestyrelsesmedlemmer, der var paa Valg (Købmd. P. H. Dégn, Sognefoged H. P. Nielsen og Købmd. Chr. A. Jensen) frabad sig Genvalg. Formanden anbefalede i sit Sted Forpagter Jakob Tvedegaard, Sliminge. Der valgtes fire nye Medlemmer. I det følgende Bestyrelsesmøde tog Formanden Afsked. Til Hyldegaards Afløser valgtes enstemmigt Gdr. *Jens Pedersen*, Vrangstrup; til Næstformand Gdr. H. Doose, Hømb. Bestyrelsen vedtog at hædre Hyldegaard ved en Fest, der dog paa Grund af forskellige Forhold (saaledes Familiesorg i Hyldegaards Hjem) først kunde afholdes den 6. November 1920. Den nye Formand overrakte Hyldegaard et Guldur med Kæde, idet han udtalte: Vi haaber, dette maa være dig et kært Minde, og at du maa faa Lov til at se dit Barn, Slagteriet, udfolde sig og vokse i Fremtiden.

Fra Andelshavere, tidligere og nuværende Medarbejdere lød der mange Takkeord for det lange, gode Samarbejde.

Ogsaa i den daglige Ledelse paa Slagteriet fandt der Skifter Sted. Ved Piils Fratræden var den mangeaarige Kasserer *Andr. Jørgensen* blevet antaget til Direktør. *Jørgensen* var som sin mangeaarige Chef Svendborger, var kommet til Ringsted i 1896 som Kontorist. April 1903 afløste han Worsøe som Kasserer,

idet Worsøe blev antaget til Bestyrer af det i Central oprettede Udsalg, som han ledede til September 1904, da *P. Pedersen* antoges som Bestyrer.

Direktør *Jørgensen* varetog Stillingen som Direktør indtil 1. Januar 1919, da han paa Grund af Overgang til anden Virksomhed fratraadte sin Stilling, idet Bestyrelsen takkede ham for mangeaarigt, godt Arbejde i Slagteriets Tjeneste.

I Direktørstillingen ansattes Bogholder *P. M. Lundberg*, der havde været knyttet til Slagteriet fra Juli 1916, og i Bestyrelsesmødet den 22. April 1919 fik Ansættelse som Direktør. *Lundberg* er født den 12. April 1892 og havde faaet sin Uddannelse paa Roskilde Slagteri. Umiddelbart efter ansattes *H. O. Hansen* som Kasserer.



Fru Kalum,
Næstved.



J. Willumsen,
Forvalter.



E. Nielsen,
Maskinmester.



J. M. Jensen,
Opkøber.



P. Zacho,
Slagtemester.



H. Nielsen,
Bogholder.

RINGSTED ANDELS-SVINESLAGTERIS

25—50-AARIGE PERIODE

I. TIDEN FRA 1921 TIL 1932.

I Fremgangens og Produktionsstigningens Tegn.

Der var Problemer nok at tage fat paa straks. Selv om Verdenskrigen forlængst var afsluttet, gik Krigens Efterdønninger stadig over Verden og skabte Uro her og der. Som et Eksempel herpaa kan nævnes, at en Kulstrejke i England i Maj 1921 bevirkede, at Købeevnen derovre svigtede, og Slagteriernes engelske Forbindelser henstillede, at alle Tilførseler til det engelske Marked standsedes.

Den 6. Maj maa Slagteriet derfor annoncere, at Svin ikke modtages før efter nærmere Bekendtgørelse. Den 10. Maj udtaler Formanden dog til Bladene, at der ingen Grund er til Panik, og Forholdene falder da ogsaa i Lave igen.

Men i det hele taget gaar det i de første Aar efter Krigen op for de danske Landmænd, at de hyggelige Forhold fra før Verdenskrigen ikke vendte tilbage.

Krigen havde skabt mere Forbindelse mellem Landene paa alle Omraader, saavel paa godt som paa ondt, og hvad der skete et Sted fik Virkninger ogsaa andre Steder, selv om Afstandene var aldrig saa store, og kunde give sig voldsomme Udslag i det politiske og økonomiske Liv.

Periodens første 10—12 Aar er præget af en stærk Fremgang i Svinebestanden og Flæskeproduktionen.

Denne Fremgang skete til Tider i et voldsomt Tempo, saa det var nær ved at sprænge de Rammer, man arbejdede under.

Hvorledes og i hvilket Omfang vises bedst gennem følgende Oversigt.

Aar	Svinebestand		Udførsel af Bacon og Flæsk		England aftaget af Danmarks Udførsel af Bacon og Flæsk pCt.	Gennemsnitsnotering for Flæsk Øre pr kg	Englands procentiske Indførsel fra Danmark af Bacon og Skinker	Overpris for dansk Bacon i England Øre pr. kg	Udførsel af levende Svin 1000 Stk.	Antal Svin slagtet paa Andelslagterierne 1000 Stk.	Antal Svin slagtet pr. Andelslagteri 1000 Stk.	Antal Svin slætet paa Ringsted Andels-Svineslagteri 1000 Stk.
	1000 Stk.	Mill. kg	Mill. Kr.									
1921	1430	85,9	324	99,2	296	27	70	9	1403	32	32	
1922	1899	114,4	321	99,5	231	32	55	10	1854	42	47	
1923	2853	173,7	450	99,4	210	37	39	164	2820	63	60	
1924	2868	197,2	507	99,2	216	42	24	206	3297	72	71	
1925	2517	191,6	520	98,8	228	42	18	13	3080	64	66	
1926	3122	190,3	418	98,6	180	42	17	18	3129	64	67	
1927	3731	256,3	435	98,7	135	54	2	37	4201	86	85	
1928	3363	272,3	462	99,6	136	55	13	45	4484	92	93	
1929	3616	249,0	488	99,5	159	53	17	51	4146	85	88	
1930	4928	306,4	510	99,9	129	60	4	62	5112	102	109	
1931	5453	376,1	417	98,9	82	61	8	34	6125	102	124	

Man ser heraf, at Landets Svinebestand, som i Krigsaarene var meget langt nede, — ved Tællingen i 1918 endda kun paa 0,6 Mill. — stiger i stærkt Tempo efter Krigen.

I 1920 passerer man den første Mill. I 1921 naas omtrent 1¹/₂ Mill., 1922 ca. 2 Mill. og i 1923 næsten 3 Mill., hvilket er mere, end man i 1914 var naaet op paa.

Nedgangen er altsaa nu indhentet, og man gaar mod nye Rekorder, som kulminerer i 1931, hvor Tællingen viste ca. 5,5 Mill.

I dette Kapløb, kan man næsten sige, om at naa størst mulig Produktion, staar Ringsted Andels-Svineslagteri ikke tilbage, hvilket man kan se ved at sammenligne Antal Svin pr. Gns. Slagteri og Antallet, som det har været paa Slagteriet her.

Ved Periodens Begyndelse var Ringsted Slagteri, hvad Slagtingerne angaar, af Middelstørrelse. Men ved Periodens Slutning var Slagteriet gaaet 20—25 pCt. frem i Forhold til andre Slagterier.

Flæskeproduktionen var i denne Periode Genstand for stor Interesse og var ogsaa en af Landbrugets bedste økonomiske

Grundpiller, en af dem, man stærkest fæstede Lid til. Det gav sig Udslag i, foruden en Udvidelse af Svinebesætningerne i Almindelighed, Oprettelsen af de saakaldte »Svinefabrikker«, hvorved Flæskeproduktionen saadanne Steder blev drevet frem paa en kunstig Maade uden naturlig Forbindelse med almindeligt Landbrug. De fik dog ikke nogen særlig Udbredelse her paa Egnen, hvor Forøgelsen i Svinebestanden skete ved en jævn Udvidelse af de bestaaende Besætninger.



Ved Generalforsamlingen i 1922 kunde Formanden i sin Beretning meddele, at Handelen paa England var blevet givet fri i Marts 1921.

Fra Krigens Afslutning og til dette Tidspunkt skete Opkøbet igennem den engelske Regering, men nu ca. 2¹/₂ Aar efter blev Baandene løsnet, og man havde atter knyttet Forbindelse med de gamle Kunder og med enkelte nye.

Af Betydning her var det, at Formanden og Direktøren for at knytte Traadene igen havde været paa Rejse i England, en Tur, der gav rigt Udbytte.

Hvor stærkt det gik med at tilbageerobre det engelske Marked kan bedst illustreres med en Oversigt, som Direktør Lundberg gav ved Generalforsamlingen i 1923, over Danmarks og

andre Landes forholdsmæssige Leveringer af Flæsk i Overgangstiden fra Krig til mere normale Forhold.

Den procentiske Levering af Flæsk til England.

	1919	1920	1921	1922
Fra Danmark	0,1	13	33	40
» U. S. A.	71	60	44	41
» Canada	25	26	15	13
» Andre Lande	4	1	8	6

Efter at have været helt i Bund med Eksporten i 1919 paa Grund af Mangel paa Flæsk, er man altsaa i 1922, kun 3 Aar senere, naaet til at sende 40 %, hvor man før Krigen leverede ca. 50 % af Englands Import af denne Vare.

Overgangen til fri Handel gav straks en stor Stigning i Priserne, men gav ogsaa meget urolige Priser med meget store Udsving.

Som før Krigen var Kvaliteten stadig bedre end for andet Flæsk, der blev tilført Markedet, men den var dog alligevel ikke saa god, som kunde ønskes.

Ved Generalforsamlingen 1923 gør Formanden opmærksom paa, at om end Flæsket er saa godt som ikke før, saa er det for fedt, og med de større Tilførsler — vi er nu for Landet naaet op til 60.000 pr. Uge —, er Afsætningen vanskeligere for de ringere Kvaliteter.

Og paa Generalforsamlingen 1924 lyder igen advarende Ord. Produktionen har været stigende, og en Forøgelse nu vil ikke være heldig. Vi maa henstille ikke at levere Svinene saa fede. Samtidig kunde dog meddeles, at der var sket en Aflastning af Englandsmarkedet, idet der nu gik en Del levende Svin, særlig Søer, til Tyskland.

Disse Henstillinger til Andelshaverne foranlediget af Vanskelighederne ved Afsætningen i England, har aabenbart faldet enkelte for Brystet, som syntes, at England, der havde faaet en saa reel Behandling ved Fordelingen under Krigen, nu var lovlig hurtig til at stille Krav, og Gdr. Jens Sørensen, Ørslevvester, fremkom i Diskussionen med følgende Betragtninger: »Kritikken af det fede Flæsk er kommet bag paa os. Det fede Flæsk er der ogsaa Marked for. I Rationeringstiden fik England sin Andel. Kan vi ikke give England, hvad det tilkommer, og



søge andre Steder hen med det andet. Mon ikke Kærligheden til England er for stor. De fede Svin giver en Fordel for Slagteriet ved Fedtudvindingen. Hvis Mejerierne havde været lige saa imødekommende, havde de ikke faaet saa meget for Smørret«.

Den tidligere Formand Søren Hyldegaard bemærkede angaaende disse Udtalelser, at man burde imødekomme Kravet fra vor gamle Kunde, England, og ikke lægge an paa nye, ustabile Markeder.

Den stærke Stigning i Produktionen, som havde været siden Krigen, kom til en midlertidig Standsning. Medvirkende hertil var den store Mund- og Klovesygeepidemi omkring 1925, som foraarsagede ikke ringe Tab i Svinebesætningerne. Og ved Generalforsamlingen i 1926 kan der i Beretningen gives Oplysninger om en lille Tilbagegang i Produktionen, og om at Afsætningen er gaaet godt og til gode Priser. Selv om man havde faaet en Stigning i Kronens Værdi, var Afregningsprisen herhjemme højere end i 1924.

Men Optimismen varede ikke længe. Aaret efter maa der meddeles, at 1926 var et lidet lysteligt Aar for Svineproduktion og Slagterivirksomhed. Priserne var vigende, og tre Grunde var medvirkende til de daarlige Forhold. For det første; den engel-

ske Minestrejke, som havde varet det meste af Aaret, gav mindre Købekraft og højere Kulpriser. For det andet havde Tyskland lagt paa Tolden for indførte Slagtesvin og Slagteriaffald, og det betød en mindre Indtægt.

Men den tredie og væsentligste Aarsag var dog Kronens Stigning. Fra en Værdi i 1925 paa 23,75 Kr. for et Pd. Sterling, var Kursen nu steget til 18,20, hvilket svarer til ca. 45 Øre mindre pr. kg Flæsk. Og Direktøren oplyser i sin Beretning, at Bibeholdelsen af den samme Sterlingkurs som i 1925 vilde have givet Landet 180 Mill. Kr. mere hjem i 1926.

Og som et fjerde uheldigt Forhold for os kan nævnes, at Holland, som ellers havde leveret fersk Flæsk til England, begyndte at konkurrere med Bacon, fordi Indførselen af ferske Varer blev forbudt.

Aaret 1927 bliver ogsaa omtalt som et Skuffelsens Aar, hvor Forventninger om Bedring i Forholdene Gang paa Gang er udeblevet, og Svineproduktionen, der igennem mange Aar har været en god Forretning, har i de sidste Maaneder været forbundet med Tab.

Dertil kommer, at Produktionen har været i stærk Stigning paa Ringsted Slagteri, saaledes med 33 pCt. fra Aaret før, og Modtagelsen af 86.560 Svin er en stærk Overflyvning af den hidtidige Rekord fra 1924, der var paa 73.000 Stkr. Og da tilmed Leveringerne har været temmelig uens fra Uge til Uge, har ogsaa det givet øgede Vanskeligheder for Arbejdet paa Slagteriet.

Næste Aar kunde sættes ny Rekord med 94.857 modtagne Svin, men jævne Leveringer har gjort, at Stigningen kunde tages og Priserne holdes.

Direktør Lundberg gaar i sin Beretning kraftigt ind for, at der maa gøres noget alvorligt for at levere de letfede Svin. Smagen gaar mere i den Retning, og vi taber store Summer paa de fede, idet der til Tider er 25 Øre Forskel paa, hvad vi faar for 1. og 3. Kl., mens vi kun betaler 8 Øre mindre for 3. Kl. Og da Ringsted Slagteri har mange fede Svin, giver det store Tab.

Han anbefalede i Henhold til de nye Fodringsforsøg at fodre med Roer for at faa flere i 1. Kl.

I Tilslutning til disse Udtalelser førtes en Forhandling, hvor Møller Rasmussen, Merløse, og Konsulent Bæk Nielsen, støttet af Formanden, talte for, at der blev brugt en retfærdig Afregning, saa Flæsket til enhver Tid blev betalt med, hvad det var værd.



Lignende Betragtninger er ogsaa andre Steder og til andre Tider blevet fremført, og der er næppe Tvivl om, at en Gennemførelse af dette Princip vilde give de bedste Betingelser for, at Svineavlssarbejdet og dermed den ønskede Kvalitetsfremgang kunde trænge ud til videst mulige Kredse.

Den stærke Stigning i Produktionen, som havde fundet Sted igennem 1927 og 1928, blev midlertidig afbrudt af en lille Nedgang i 1929, hvor Slagtningerne faldt med godt 5 pCt. til 89.827.

Tilbagegangen skyldtes i Henhold til Formandens Beretning i nogen Grad de foregaaende Aars lave Priser og tildels ogsaa den strenge Vinter i 1929, som gav Vanskeligheder for Grise-tillæget.

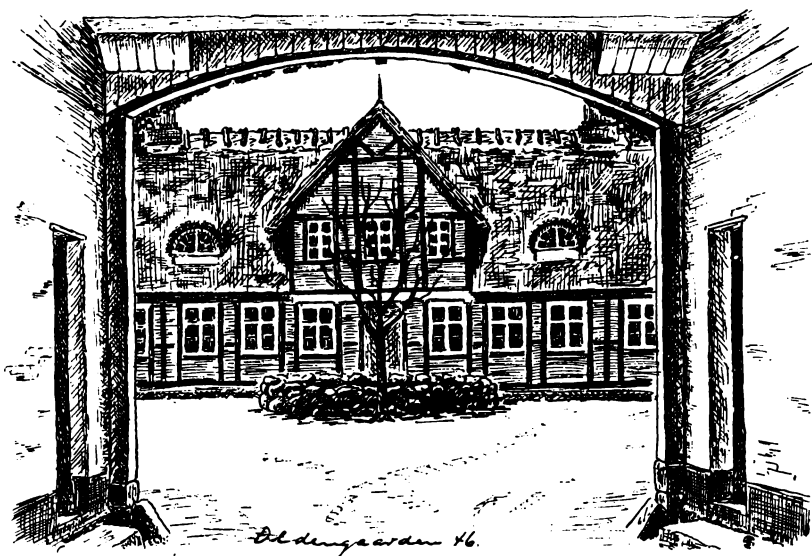
Alt i alt var 1929 et godt Aar med stigende Priser, mindre Tilførsler fra Konkurrenterne og ikke saa mange Klager over det fede Flæsk, maaske fordi der blev anvendt mindre Mængder Tapiokamel og Majs end i Aarene før.

Ved Generalforsamlingen blev der overhovedet ingen Forhandling, hvilket ogsaa kunde tyde paa, at Andelshaverne havde været tilfredse med det forløbne Aar.

Men var der Magsvejr og gode Udsigter en kort Tid, varede det ikke længe, før der trak store Uvejrsskyer op. Og at det er alvorlige Tider, der nærmer sig, fremgaar af følgende Uddrag af Formandens Beretning ved næste Aars Generalforsamling den 21. Februar 1931: »I nogle Aar har jeg ved vor Generalforsamling kunnet sige, at det svundne Aar har været nogenlunde normalt. Det kan ikke siges om 1930. I 1930 blev slagtet 110.633 Svin eller 20 pCt. mere end det hidtil største Aar 1928 med 94.857. I mange Uger har vi modtaget over 2500 og i to Uger i December over 3000. . . . Aaret begyndte med en Notering af 156 Øre og sluttede med 90, 88 og 84, det laveste i mange Aar.

Mange Andelshavere mener vel og med Rette, at det er den store Forøgelse af Svineproduktionen, der har tvunget Priserne ned, men ogsaa andre Landbrugsvarer er faldet i Pris, navnlig Kornvarer. Det er derfor min Mening, at selv om vi ikke havde forceret Flæskeproduktionen saa stærkt, havde vi alligevel ikke undgaaet et Fald. Selvfølgelig er en saa pludselig Forøgelse ikke af det gode. Forøgelsen burde ske jævnt og gradvis, hvilket altid vil tjene Produktion og Salg bedst, men nu, vi har den store Produktion, skal vi da søge at komme nedad igen, nej, ikke noget videre da. Den store Produktion har maaske skabt endnu større Vanskeligheder for vore Konkurrenter paa Verdensmarkedet, og trækker vi os nu lidt tilbage, saa er det i første Omgang til Gavn for disse. Vi har nemlig nu bragt de Ofre, som skal til for at vinde nyt Land, og skal derfor staa godt rustet i Form af en god Produktion for at tage Chancen, naar den kommer. Men der er absolut ikke Udsigt til, at vi igen snart kommer op paa store Priser. Vi gør klogt i at gøre os fortrolige med at nøjes med en mindre Fortjeneste i Fremtiden«. Og Formanden sluttede »Uanset disse Betragtninger, saa maa hver enkelt Andelshaver med sig selv overveje, om det for ham er fordelagtigt at have mange eller faa Svin og indrette sig derefter«.

Disse besindige Ord af Formanden om at staa fast paa den opnaaede Produktion for om muligt at udnytte den Fordel, man havde tilkæmpet sig ved at erobre en betydelig større Del af



det engelske Marked, var betimelige, idet der raadede stor Usikkerhed og Forvirring overfor Fremtiden.

Men man nøjedes ikke med at holde den opnaaede Produktion, saavel her som over hele Landet steg Slagtingerne meget betydeligt i 1931. Naar dette lod sig gøre, maa Forklaringen søges i, at Flæskeproduktionen, de smaa Priser til Trods og i Kraft af de lave Kornpriser, var den Produktion, der relativt bedst kunde gaa. Og derfor blev der sat fuldt Fart herpaa.

Men Tilfredshed var der ikke, hvilket tydeligt viste sig ved Generalforsamlingen i 1932, som blev temmelig urolig. L. S. Bevægelsen var paa dette Tidspunkt under Udvikling, og ved sine Krav om aktiv Modstand overfor Regeringens Landbrugs-politik, blev der i Landbrugsorganisationerne, Landboforeningerne, Mejerier, Slagterier m. m. ofte Spænding mellem L. S. og den hidtidige Ledelse, der til at begynde med i og for sig stillede samme Krav, men blot ikke vilde gaa ind for den aktive Modstand i Form af Produktionstrejke eller lign.

Denne Spænding viste sig ogsaa paa Slagteriets Generalforsamling dette Aar. Tilslutningen var den største i Slagteriets hidtidige Historie, og Højttaleranlæg var for første Gang installeret. Et Eksempel paa, hvor tilpakket der var, fik man, da en

af de mangeaarige Stemmetællere blev foreslaaet til den lille Sal, og han maatte afslaa med den Begrundelse, at han ikke kunde komme ud, hvorfor en anden, som var paa Stedet, maatte vælges.

Dirigentsvalget var et Kampvalg. Jens Frederiksen, Assentorp, blev valgt med 211 Stemmer, mens Vilh. Hansen, Englerup Mølle, som i mange Aar havde været Ordstyrer, fik 185 Stemmer.

Formanden udtalte i sin Beretning: »Det er under højst tryk-kende Forhold, vi i Aar afholder vor ordinære Generalforsamling. Det er ikke alene saadan, at Tiderne for Landboerne er økonomisk vanskelige, men det er i mange Tilfælde fuldkomment katastrofale Tilstande, som ofte truer med at jage Folk fra Hus og Hjem.

Svineavlen har i en Aarrække været den Del af vor Virksomhed, der kunde hjælpe Økonomien over alle Vanskeligheder. Dette er nu forbi, og Overskuddet paa denne Gren af vor Virksomhed er nu i mange Tilfælde forvandlet til Tab«.

Slagteriet modtog i 1931 fra Andelshaverne 127.256 Svin eller 15 pCt. mere end 1930.

Idet Formanden videre henviste til sine Udtalelser ved sidste Generalforsamling om Produktionens Størrelse, paapegede han, at en saa stor Forøgelse, som var fundet Sted, har Markedet ikke kunnet tage, uden at Priserne har svigtet. Havde Forøgelsen sket mere gradvis Aar for Aar og Leveringerne Uge efter Uge været regelmæssig, havde en saadan Katastrofe ikke indtruffet. Vi maa dog prise os lykkelige, at vi har bevaret vort Hovedmarked i England uden generende Bestemmelser af nogen Art.

Der opstod efter Beretningerne en langvarig og urolig Forhandling, som sandsynligvis havde faaet mere Form og Fasted under en af de sædvanlige og trænede Ordstyreres Ledelse. Og Emnerne var som saa ofte før siden Krisen i 1925—26 Krav om Nedsikring af Lønninger og Personale m. m.

De egentlige Vanskeligheder, d. v. s. den store Produktion og hvad dertil kunde være at bemærke, kom egentlig kun Gdr. Niels Andersen, Taastrup, ind paa i en lille Tale, som med megen Humor blev holdt fra Balkonen. Han omtalte heri, at man tidligere regnede med, at god Mælk og godt Byg gav det bedste Flæsk. Nu har vi faaet Svinefabriker, og nu tales der aldrig om

Byg og Mælk, men naar man stegte Flæsk af en Fabriksgris, lugtede det omtrent, som naar man stegte Sild. Og han sluttede med Spørgsmaalet: »Silderumper, Tran, Svineheld og Gær, mon det giver en god Gris?«



Formanden maatte give ham Ret i, at det ikke var ufarligt for Markedet, men vi har næsten ingen Svinefabriker i Midtsjælland.

Kulminationen.

Endnu i 1932 var der en lille Stigning i Produktionen, men saa kommer Begrænsningen i Eksporten til England, og med dette Aar slutter saa denne bevægede Periode i dansk Slagterivæsens Historie, hvor man fra en næsten udgaaet Svinebestand i 1918 i Løbet af de faa Aar kommer op paa 5,5 Mill. Stkr. eller omtrent det 10-dobbelte.

Omkring paa Gaardene gav det sig Udslag i, at der var Svin alle Vegne, hvor man kunde finde en Mulighed for at putte dem hen. Svinene blev undertiden installeret paa Lofter og i Kældere. Træhuse skød op som Paddehatte imellem og uden om Bygningerne, og paa Slagterierne var det ligeledes Overfyldning og Overarbejde, der prægede Billedet.

Men var det end i mange Tilfælde besværligt med de mange Svin og i Perioder tillige som nævnt forbundet med Tab, er der dog næppe Tvivl om, at det for de fleste var en Tilfredsstillelse og Glæde med alt det Mylder og Liv i Bedrifterne.

En Landmand er nu en Gang bedst tilfreds med stor Omsætning og fulde Stalde, og det var der i rigeligt Maal i disse Aar.

Byggeriet.

Et Spørgsmaal, som havde nær Tilknytning til den store Produktion, var de store og omfattende Udvidelser, der maatte foretages paa Slagteriet i disse Aar for overhovedet at kunne modtage og behandle de meget forøgede Tilførsler.

Der havde ikke været ændret ved Bygningerne siden 1917, og visse Nyanskaffelser, Udvidelser og Ombygninger begyndte at blive stærkt paakrævet, da Produktionen atter tog Fart.

I Sommeren 1924 begyndte Bestyrelsen og Forretningsudvalget da at arbejde med Planer angaaende Byggeriet, der skulde omfatte Udvidelse af Fedtsmelteri, Svalegang og Saltekælder, samt Ombygning af Folkestuer og Døstruktionsanlæg og Indretning af Kød- og Benmelsfabrik.

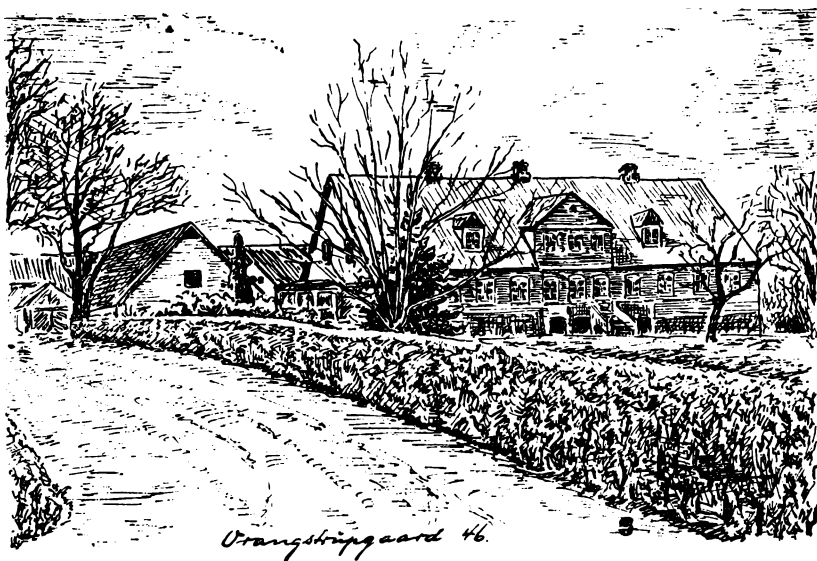
Der blev indhentet Tilbud, og det billigste paa 101.000 Kr. fra H. L. Nielsen, Aarhus, blev antaget.

Da man var kommet i Gang, viste det sig, at man maatte tage mere med, og Formanden gav ved Generalforsamlingen i 1925 Udtryk for Bestyrelsens Betænkeligheder ved de store Udgifter, men Krav fra Veterinærinspektør og Fabriksinspektør havde nødvendiggjort det.

Og ved Generalforsamlingen 1926 kan det færdige Resultat forelægges Andelshaverne.

Hele Udvidelsen havde andraget 178.000 Kr., og nogle af Hovedposterne var:

Byggearbejde m. m.	115.000 Kr.
Montering af Fedthus og Rørledninger . .	16.700 »
Installation	12.000 »
Glidestænger	8.000 »
Kølebatteri	4.500 »
Isolering	4.200 »
Folde	4.600 »



Men Ændringerne var ogsaa temmelig gennemgribende. Af det rigtig gamle Slagteri var kun Slagtehalsmuren mod Køgevej og Kontorbygningen tilbage.

Der var blevet Plads til Slagtning og Behandling af 100,000 Svin, og selv om der ikke var overflødige Rumforhold, kunde Arbejdet dog gaa uden Pladsmangel.

De enkelte Afdelinger var kommet til at ligge mere praktisk for hverandre. Ogsaa Andelshaverne kunde med Bygningen af 3 nye Folde direkte mærke Forbedringen ved, at Aflæsningen kunde gaa lettere og hurtigere. Men det oplyses ogsaa, at de omfattende Udvidelser havde taget et godt Indhug i den rummelige Gaardsplads.

Samtidig med Forelæggelsen af det foretagne Byggeri maa det dog samtidig meddeles Generalforsamlingen, at hermed er man ikke færdig. Nu staar Kontorbygningen for. Den har bestaaet uændret fra Slagteriets Oprettelse i 1889 og maa erstattes, men her er ingen Reparation gørlig.

»Vi har imidlertid,« udtalte Formanden, »villet gaa frem paa samme Maade som den fornuftige Landmand, der først søger at faa Stald og Lade i Orden og lader Stuehuset staa til sidst.«

En Andelshaver henstillede ved denne Generalforsamling til

Bestyrelsen, at den nøje overvejede, før man gik til at bygge, idet 1926 bliver et Aar, hvor vi alle maa spare og blive i de gamle Stuelænger.

Ved Generalforsamlingen i 1929 bliver berettet om, at man har købt en Grund af Byen vest for Slagteriet og der opført et nyt Kedelanlæg, som har Magt over Tingene, og som fungerer tilfredsstillende og er besparende i enhver Henseende.

Samtidig kunde meddeles, at der forelaa Tegninger og Overslag til den ny Kontorbygning, der havde været talt om i flere Aar.

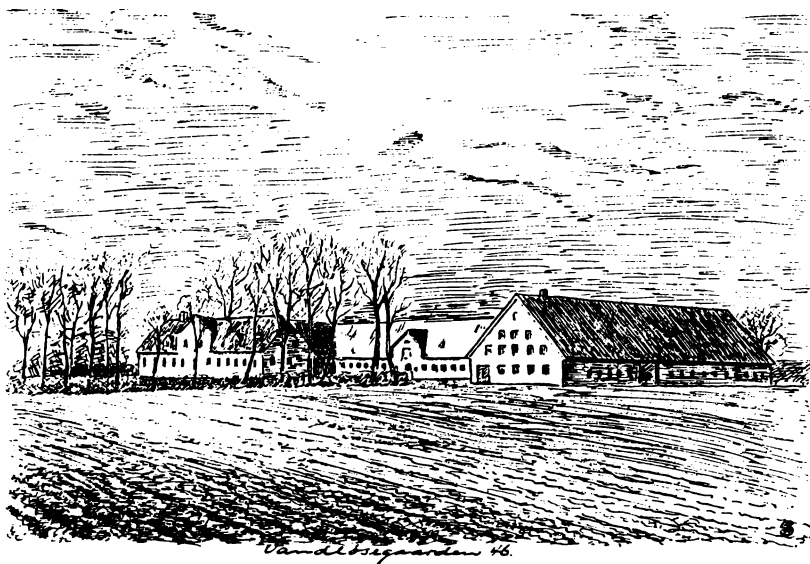
Endvidere havde man tænkt stærkt paa en Udvidelse af Pølsefabriken, men det kunde ikke lade sig gøre, saalænge den gamle Kontorbygning laa der.

Den nye Administrationsbygning, med Slagteriets Kontorer i Stueetagen og Direktørbolig paa 1. Sal, blev opført i Løbet af Aaret 1929, og Omkostningerne var ialt 73,000 Kr.

Saa vel Formand som Direktør udtrykte ved Generalforsamlingen 1930 stor Tilfredshed med Forandringen, og det blev fremhævet, at naar Regnskabet var blevet forholdsvis tidlig færdig, var det et Udtryk for, at Arbejdet gik lettere fra Haanden under de nye Forhold.

Men som før omtalt steg Svinebestanden og Leveringerne i et Tempo, som gjorde det vanskeligt for Ledelsen at følge med. Herom udtalte Formanden: »Vi er klar over, at det ny Aar vil bringe en Forøgelse i Antallet af Svin, og vi har vor Opmærksomhed henvendt herpaa. Dog mener vi at kunne behandle den forøgede Tilførsel i indeværende Aar. Hvis imidlertid Antallet bliver saa stort, at der kan være Fare for Behandlingen, bliver det nødvendigt at foretage en Ændring og Udvidelse af den østlige Del af Komplekset. Dette burde i og for sig være taget med under Udvidelsen i 1925, men vi har da sparet en Del ved at vente til nu. Imidlertid afventer vi Resultatet af Tællingen, som vil sætte os i Stand til i nogen Grad at bedømme Situationen.«

Men Leveringerne til Slagteriet steg i 1930 med 20 pCt. og naaede op paa ca. 111,000 Svin. Det nødvendiggjorde den bebudede Udvidelse, og hertil kom, at Krav fra Landbrugsministeriet ogsaa gjorde den uundgaelig.



Da Saltekælderen i 1925 blev udvidet, blev den indrettet med Plads til Saltning af 18—1900 Svin, men naar der nu undertiden kom 3000 paa en Uge, maatte man vente med at salte en Del til Ugen efter. Dræningspladsen var for lille, Svinekroppe- ne skulde ligge i for høje Stabler, hvilket gav for stærkt Tryk paa de nederste. De svandt derved for meget, og det gav direkte Tab for Slagteriet.

Der var ingen Vej udenom, der maatte skaffes mere Plads. Problemet blev forelagt ved et Sogneformandsmøde, hvor der faldt retningsvisende Udtalelser til Bestyrelsen om, at naar man nu skulde udvide, skulde det gøres, saa man kunde sige, man var færdig.

Byggeriet blev da ogsaa planlagt i den Retning, om man end ikke, som Formanden nævnede i sin Beretning ved Forelæggelsen paa Generalforsamlingen 1931, kunde love, at man var færdig, saa vilde man stile efter at kunne behandle 4000 Svin pr. Uge, og saa var det forøvrigt Andelshaverne selv, der bestemte, hvorlænge Pladsen var stor nok.

Det kunde synes at være en noget overdreven forsigtig Udtalelse, men med den Fremgang, der paa det Tidspunkt var i

Svinebestanden, kunde der nok være Grund til at tage al mulig Forbehold.

Og det eneste Standpunkt Ledelsen havde at indtage i den Sag, var naturligvis det, som Direktør Lundberg gav Udtryk for i sin Beretning ved at sige: »Vi skal indrette det saaledes, at vi kan behandle de Svin, der kommer, og behandle dem saaledes, at Andelshaverne kan være tjent dermed.«

Udvidelserne angik Pøsemageriet, Saltekælder og Ballerum, Svalegang og Tarmrenseri m. m.

Ved den efterfølgende Generalforsamling i 1932, hvor Bølgene gik lidt højt, kom der ogsaa et Par enkelte Bemærkninger om Byggeriet, og en Andelshaver, der syntes, at Ledelsen havde gjort lidt rigeligt ved det, bemærkede: »Byggetossen putter os ind paa Fattiggaarden. Vi maa have nogen ind med de rigtige Sko paa.«

Der er dog ingen Grund til at tro, at denne Udtalelse fandt nogen Genklang i Andelshavernes Kreds, tværtimod er der ingen Tvivl om, at Andelshaverne ligesom Ledelsen ønskede et tidssvarende Slagteri.

Det havde man nu faaet, og den store Del af Udvidelserne var sket paa et Tidspunkt, hvor Prisforholdene var meget gunstige for Byggeriet.

— — — •

Hermed er ogsaa Byggeriet til Ende for denne Jubilæumsperiode. Hvad der i Aarene efter bliver ofret paa Anlæggets Konto er kun de almindelige og nødvendige Vedligeholdelser.

Dog skulde der, hvis Forholdene havde tilladt det, været bygget et nyt Kreaturslagteri og Konservesfabriken været udvidet m. m. Myndighederne klagede allerede over Kreaturslagteriet i 1937, og man drøftede Spørgsmaalet bl. a. ved et Sogneformandsmøde samme Aar, hvor enkelte af Sogneformændene dog henstillede ikke at bygge mere paa Slagteriet, hvis det kunde undgaas.

Efter i 1943 at have drøftet Planer med Arkitekt og Ingeniør besluttede man tvunget af Mangelen paa Materialer at stille Sagen i Bero indtil videre, men det bliver antagelig et af de første Problemer, der maa tages op efter 50 Aars Fødselsdagen.

Destruktionsanstalten og Kødfoderfabrikken »Sjælland«.

I nær Tilknytning til Omtalen af Byggeri og Anlægget i det hele taget kommer de Spørgsmaal, der vedrører Slagteriets Destruktionsanstalt.

Denne, der var placeret paa Slagteriet, blev efterhaanden til temmelig stor Gene der, saavel af plads- som hygiejnemæssige Grunde.

Det vedtoges derfor efter Bestyrelsens Forslag ved Generalforsamlingen 1931 at købe L. Jensens Destruktionsanstalt paa Balstrupvej, hvortil der hørte Villa og 10 Tdr. Land samt Autorisation, for en Sum af 75,000 Kr.

Og her gik Arbejdet godt i nogle Aar. Der blev fremstillet et godt Produkt, og Slagteriet fremstillede selv en Tilskudsfoderblanding, som blev solgt til Andelshaverne.

Der kom dog gentagne Klager fra Byen over den ilde Lugt, og selv om der blev indført forskellige Forbedringer, blev Forholdene ikke tilfredsstillende.

Det blev derfor besluttet at søge Samarbejde med de øvrige sjællandske Slagterier om et forbedret Anlæg. Og dette Samarbejde resulterede i Opførelsen af en helt ny Anstalt, Kødfoderfabrikken »Sjælland«, som blev beliggende i Ortved og er fælles for alle 13 sjællandske Andelsslagterier.

Den kom i Gang 1936 og skulde ikke alene omsætte Slagteriernes Destruktionsmateriale, men ogsaa behandle selvdøde Dyr fra de sjællandske Landbrug.

Den gamle Destruktionsanstalt blev solgt til Ringsted By for 60,000 Kr. og Autorisationen til »Sjælland« for 20,000 Kr.

Denne nye Virksomhed, der siden sin Start har været ledet af Direktør Sv. E. Christensen, har haft stor Sukces. Det moderne Anlæg tillader en effektiv Udvinning af Fedtstofferne samtidig med, at Kød- og Benmelet bliver mere proteinrigt og velegnet til Foder. Og ikke mindst under Krigen, hvor Mangelen paa Protein har været det store Problem ved Husdyrenes Fodring, har »Kambasprodukterne« været en særdeles efterspurgt Vare.

II. TIDEN FRA 1932 TIL KRIGENS UDBRUD.

Under Kvota og Regulering.

Om den egentlige Grund til den katastrofale Landbrugs-krise, der indtraadte med Begyndelsen af 1930erne, bliver anført forskelligt.

Nogle mener, at Aarsagen maa søges i, at Kronen i 1925 temmelig brat gik i Pari, mens andre er af den Opfattelse, at Krigstidens Udpinning af Bedrifterne var den egentlige Grund.

Anledningen var vel nok en gennemgribende Forstyrrelse i Verdenshusholdningens Økonomi, som et lille Land, hvis gode Eksistens beroede paa en stor Samhandel med Omverdenen, ikke kunde unddrage sig Følgerne af. Disse blev tværtimod forstærket ved Kronens Stigning, og Landbruget, der herved saa sine Indtægter nedsat overordentlig stærkt, mens Udgifterne ikke blev væsentlig berørt, satte da under Truslen om Fattigdom og Ruin al Kraft ind paa en større Produktion i Aarene fra 1925 til 1932 for at afbøde de faldende Indtægter.

Aar	Svinebestand		Udførsel af Bacon og Flæsk		England aftaget af Danmarks Udførsel af Bacon og Flæsk pCt.	Gennemsnitsnotering for Flæsk Øre pr kg	Englands procentiske Indførsel fra Danmark af Bacon og Skinker.	Overpris for dansk Bacon i England Øre pr. kg	Udførsel af levende Svin 1000 Stk.	Antal Svin slagte paa Andelslagterne 1000 Stk.	Antal Svin slagte pr. Andelslagteri 1000 Stk.	Antal Svin slagte paa Ringsted Andels-Svineslagteri 1000 Stk.
	1000 Stk.	Mill. kg	Mill. Kr	Øre pr. kg								
1932	4937	389,8	383	98,2	75	63	9	26	6391	107	130	
1933	4477	249,1	437	96,5	121	56	18	73	5324	87	112	
1934	3130	223,3	410	93,8	156	52	18	57	4092	67	83	
1935	3106	199,7	381	98,5	162	50	21	53	3620	59	71	
1936	3551	176,3	348	98,9	170	47	26	184	3747	61	71	
1937	3113	181,7	363	98,0	171	45	22	167	3700	61	72	
1938	2885	178,6	369	97,5	175	45	18	114	3333	55	63	
1939	3183	189,6	394	96,9	173	46	—	137	3520	58	65	
1940	3270	143,0	311	(32,3)	194	(19)	—	122	3475	57	64	

Men da ogsaa andre Lande tyede til denne Udvej, blev Resultatet en Overfyldning af Markedet og endnu lavere Priser, altsaa en Form af den saakaldte »onde Cirkel«, der ikke blot generede de danske Landmænd, der i de sidste Par Aar før

Reguleringen ofte maatte producere med direkte Tab, men i høj Grad tillige de engelske og Kronlandenes Landmænd, der ogsaa interesserede sig for det engelske Baconmarked. Der indtræffer da ogsaa Begivenheder, der sætter en Stopper for denne Udvikling.

Det første Tegn paa ændrede Forhold var, at England ganske overraskende gik bort fra Guldparietetet i Slutningen af 1931, og paa Grund af den nære Samhandel med dette Land maatte Danmark gøre det Selskab.

Paa samme Tid, man forlod Guldet, kom der stærk Grobund rundt om i Landene for Selvforsyningstanken, hvorved man skulde begrænse sin Import og mest mulig klare sig med det paagældende Lands egne Frembringelser.

Til Støtte for denne Tanke var det, at England i Juli—August 1932 sammenkaldte sine Kronlande og Kolonier til den meget omtalte Ottawa-Konference.

Resultatet af denne blev efter adskillige Vanskeligheder, at Samhandelen mellem England og dets Kolonier skulde forøges, og samtidig skulde England begrænse sin Indførsel fra andre Lande.

For Danmarks Vedkommende fik vi det ret snart at føle, idet der blev lagt Told paa Smør og Æg herfra. Og for Flæskets Vedkommende fik vi en Henstilling om at sende en Kommission til England for at forhandle om en Begrænsning af vor Tilførsel heraf. Denne skulde træde i Kraft 1. Juli 1933. Men før Kommissionen var blevet udpeget, kom Besked om, at England ønskede at iværksætte Begrænsningen straks.

Den 7. Novbr. 1932 kunde Statskonsulent S. Sørensen sende Meddelelse hjem om de engelske Krav for Begrænsningen i Eksporten af Bacon herfra.

De gik ud paa, at Importen af Bacon og Skinker fra ikke britiske Lande skulde nedsættes straks med 15 pCt., og for Danmarks Vedkommende maatte herefter tilføres 25,7 Mill. kg pr. Maaned.

Den saakaldte »frivillige Overenskomst« maatte nødvendigvis antages, og faa Dage efter blev det meddelt den engelske Regering, at man havde akcepteret Kravet.

Allerede December samme Aar blev optaget Forhandlinger om den fremtidige Kvota, og 24. April 1933 blev de afsluttet

med det Resultat, at Danmark fik Ret til 62 pCt. af Indførselen af Bacon og Skinker fra ikke britiske Lande.

Angaaende Fordelingen af dette Kvantum blev allerede paa et meget tidligt Tidspunkt truffet den Aftale mellem de engelske Myndigheder og de importerende Forretninger, »Gentleman Overenskomsten«, at Handelen skulde gaa ad de sædvanlige Kanaler i samme forholdsmæssige Mængder som hidtil.

Hertil sluttede sig Slagteriernes Fællesorganisation for Danmarks Vedkommende og anbefalede Slagterierne at følge samme Linie, og Landbrugsraadet nedsatte Baconudvalget, der skulde fordele de enkelte Slagteriernes Eksportkvantum i Henhold til Slagtningerne.

Den pludselige Nedskæring i Eksporten voldte rent øjeblikkeligt maaske knap saa store Vanskeligheder, som man skulde tænke sig, idet Slagtningerne paa det Tidspunkt var noget i Tilbagegang. Man klarede Spørgsmaalet ved at standse Slagtningerne en Uge for at rømme op og at udlevere billige halve Grise til Andelshaverne.

En Del Svin blev afsat til andre Markeder, fortrinsvis Belgien. For at udligne de lave Priser paa de Svin, som blev afhændet paa den Maade, blev opkrævet et Reguleringsfond af 2 Kr. pr. Slagterigris.

Formanden kunde da ogsaa ved Generalforsamlingen den 18. Februar 1933 berolige den meget store Forsamling (den største i Slagteriets Historie) med følgende Bemærkninger efter at have gjort udførlig Rede for Udviklingen. »I det store og hele har denne Begrænsning næppe skadet de danske Svineproducenter. Reguleringen har nemlig bevirket, at Englands samlede Import er praktisk talt lige stor fra Uge til Uge.

Hvis ikke denne Begrænsning var blevet foretaget og samtidig den ugentlige Regulering, som netop bevirker et stabilt Marked, var de smaa Priser, vi fik hjem, blevet endnu mindre«.

Svinereguleringen.

En Regulering af Eksporten maatte naturligt følges af en Regulering af Slagtningerne, eller med andre Ord en Regulering af selve Svineholdet omkring i Bedrifterne, ellers vilde der hurtigt blive Kaos.



Svinene ankommer til Slagteriet.

Efter Henstilling fra Slagterierne blev 21. Februar 1933 vedtaget en Lov, hvorefter Landbrugsministeren fik Bemyndigelse til med Tilslutning af Landbrugsraadet at regulere Svinerreguleringerne og begrænse Svineproduktionen, samt endvidere at ansætte forskellige Noteringer paa Svin til England og paa Svin til de sekundære Markeder, fastsætte bestemte Vægtgrænser og at opkræve en Afgift til Fremme af Afsætningen og til Afholdelse af Ordningens Udgifter og endelig at nedsætte kommunale Nævn til at bistaa ved Ordningens Gennemførelse.

Det blev overladt Andels- og Privatslagterierne at gennemføre Reguleringen, og disse nedsatte Svinereguleringsudvalget, som fik den lidet misundelsesværdige Opgave at fordele de eftertragede Rettigheder paa at levere Englandssvin, d. v. s. det Antal Svin, man havde Ret til at levere til fuld Notering, og hvortil der blev udstedt de bekendte Svinekort.

Grundlaget for Tildeling af Svinekort blev efter forskellige Forhandlinger saaledes, at der blev givet forlods 5 pr. Ejendom, og Resten blev saa fordelt paa Grundskyld, paa modtaget

Skummet- og Kærnemælk samt Valle og paa sidste Aars Leve-
ring af Slagterisvin. Dette Grundlag blev med faa Ændringer
benyttet under hele Reguleringsperioden.

Svinekortene blev et Værdipapir med saare vekslende Værdi.
Yderpunkterne er vistnok nogle faa Øre og op til ca. 90 Kr. pr.
Stk.

Mange drev Spekulation i dette Værdipapir i mindre eller
større Stil, og paa Ringsted Torv kunde man hver Lørdag
Formiddag se en antagelig Forsamling af disse Børsherrer, som
formidlede den nødtørftige Omsætning af Kort, mens selve
Grisehandelen gik ret upaaagtet hen. Ofte holdt en af de »store«
til paa Casino, hvor han holdt Hof for de mindre af Faget og
ved Hjælp af Telefonsamtaler til forskellige Egne af Landet
fastsatte Dagens Kurs.

Der gik Frasagn om de Formuer, der kunde tjenes paa denne
Handel, men man hørte ogsaa om dem, som satte pæne Beløb
til, fordi de ikke kunde klare sig paa denne Børs, hvor Kurserne
var temmelig usikre. Og man kan næsten sige, at der udviklede
sig en lille Stand, for hvem Svineholdet paa indirekte Maade
blev en mere eller mindre indbringende Levevej.

Ofte lød der ved Landbomøder Røster for, at Handelen med
Svinekort skulde forbydes. Det skete dog ikke, men Slagteriet
traadte senere til som Formidler og foretog Omsætningen
blandt Andelshaverne af en Del Kort, hvorved den fulde Værdi
af Kortene saaledes tilfaldt Andelshaverne og ikke blev beskaa-
ret af Handelsmændene.

Om selve Svineregulerings Grundlag, der i Hovedsagen skal
være udarbejdet af den daværende Formand for Fællesorgani-
sationen, Gdr. Carl Madsen, Klim, hører man ved Slagteriets
Generalforsamlinger ikke nogen dybtgaaende Kritik.

Ganske vist blev der de første Par Aar anket over, at Svine-
fabrikerne blev begunstiget, og at Bestemmelserne om en vis
Fordeling paa modtaget Mælk og Valle i særlig Grad forurettede
Sjælland, der maatte forsyne København med Mælk. Og derfor
ønskede man her hellere den hidtidige Produktion lagt mere til
Grund.

Og selv om man maa indrømme, at Slagtningerne her paa
Øerne i Reguleringsaarene gik stærkere ned end f. Eks. i Vest-
jylland, hvor man nogle Steder endda kunde notere Fremgang



Stikfolden — Elektrisk Bedøvelse af Svinene inden Stikningen.

i samme Periode, og paa samme Maade med de enkelte Landbrug imellem, de, som tidligere havde haft en unaturlig høj Produktion, maatte efterhaanden ned i Forhold til de, som før havde fedet et forholdsvis færre Antal, saa er der vel dertil at sige, naar Reguleringen holdt sig en Aarrække, og Svinefedningen blev en priveligeret Forretning af god Økonomi, saa maatte man stile mod den mest retfærdige Fordeling rent landbrugs-mæssigt, og se bort fra om Leveringsforholdene i Aarene før Reguleringen havde været en noget anden.

Man kan vist derfor indrømme, at den gennemførte Regulering i det store og hele har virket retfærdigt, og de faa Bemærkninger, der i de Aar, den virkede, blev gjort om den ved Slagteriets Generalforsamlinger af Formanden og enkelte andre, har da heller ikke indeholdt væsentlig Kritik, men nærmest haft til Formaal at konstatere visse Fakta.

Men dermed være ikke sagt, at Reguleringen var uden Ulemper — tværtimod — den greb dybt ind i de enkelte Landmænds økonomiske Dispositioner og voldte Ledelsen de største Vanske-

ligheder for at faa Svinebestand og det ønskede Antal Slagtninger til at passe sammen.

Man uddelte halve Grise til Andelshaverne og modtog Polte til Slagtning, naar Bestanden var for stor, og omvendt satte Vægtgrænsen op, naar Slagtningerne truede med at gaa under det ønskelige.

Svinereguleringsudvalget søgte dog at lægge Forholdene saaledes til Rette, at Svinebestanden altid var rigelig stor til, at Kvotaen kunde udfyldes, og kun enkelte Gange kneb det hermed.

I Begyndelsen af 1938 viste Svinetællingerne, at der kunde være Fare for en for lille Bestand henad Foraaret, og der blev derfor samtidig med en Forhøjelse af Vægtgrænsen, givet Tillaelse til en Indførsel af norske og svenske Pattegrise, som dog ikke blev til noget videre.

Derimod gik det hyppigere paa, at Bestanden var for stor, og at der maatte tages de nævnte Forholdsregler herimod.

Medvirkende hertil var vel ogsaa de stærke Krav fra Københavnerpressen om, at Hjemmemarkedet skulde have Andel i de billigere halve Grise. Krav som man formulerede under den harsarderede Devise: Det er ikke Bondens, men Samfundets Svin«. Man imødekom paa et vist Tidspunkt i nogen Grad det Krav ved at sætte Noteringen paa kortløse Svin saa højt, at Risikoen for at producere til den Pris ikke kunde være stor, saafremt blot den kunde opretholdes.

Resultatet blev da ogsaa i sidste Halvdel af 1936, at ikke alene Hjemmemarkedet for Flæsk men ogsaa for Kød og Fjerkræ brød sammen, fordi det overhovedet ikke lod sig gøre at konsumere de Kvanta, der kom frem.

De absolutte Kvanta, vi kunde sende til England i Hænhold til Aftalen om de 62 pCt., gik i Aarene stærkt nedad og naede ned under 60.000 Svin pr. Uge, mens man før Reguleringen i den Tid, hvor vi havde de meget store Slagtninger, var oppe paa at levere 140—150.000 pr. Uge. Men de svingede lidt fra Tid til anden, eftersom Canada og de engelske Landmænd kunde udfylde de Leveringer, der var tiltænkt dem. Et Held for os var, at Planerne om Ophjælpning af den engelske Baconproduktion ikke havde særlig Succes hos de engelske Farmere.

En Overgang var man fra Slagteriledelsen bange for, at der vilde blive lagt Told paa indført Bacon fra fremmede Lande, ligesom Tilfældet var for Smør og Æg. Og ved Generalforsamlingen i 1935 og 1936 udtalte Formanden sin Ængstelse for, at det skulde ske, idet det vilde stille os ringere, selv om Kvotaen samtidig vilde blive større.

Imidlertid kom det dog ikke dertil, og Kvotabestemmelserne blev fortsat, indtil Forbindelsen med England blev afbrudt.

Efter 9. April 1940 var Afsætningsmulighederne igen ubegrænsede, og Kortsystemets Berettigelse bortfaldet, men det blev dog opretholdt, indtil Kortene en skønne Dag var værdiløse.

Slagteriet og Konservessagen.

Med visse Mellemlum kommer en Artikel i Dagbladene, hvor en eller anden mere eller mindre klog Mand fortæller Landbrug og Lederne af dets Virksomheder, at man maaske nok forstaar at producere, men at behandle og afsætte Varerne har man ingen Begreb om.

Man er for konservativ og prøver ikke nye Metoder. F. Eks. i Stedet for at afsætte Kødvarerne paa de traditionelle Maader, skulde en Del oparbejdes og sælges som Konserves.

Hvis vedkommende Skribenter vidste, hvad der er og bliver gjort paa disse Omraader, er det muligt, at nogle af Artiklerne vilde blive uskrevne.

Realiteterne i dette Spørgsmaal er, at saalænge, der var god Afsætning paa det engelske Marked, var der intet Grundlag for en Konservesfremstilling af Svinekød, fordi dansk Bacon var en Kvalitetsvare, der havde sit bedste Marked i England, og som kunde opnaa en højere Pris end andet Flæsk. Skulde det forsendes og sælges som Konserves, maatte det blive til en forholdsviis ringere Pris, idet Kvaliteten her ikke kunde forventes at være ligesaa meget foran.

Først da Overfyldningen af det engelske Marked begynder sidst i Tyverne, og de engelske Forbrugeres økonomiske Vanskeligheder faar dem til at interessere sig for Kødvarer af billigere Art end Bacon, bliver der Basis for at prøve en Afsætning andre Steder ogsaa i Form af Konserves og ligeledes en

Fremstilling af billigere Ting saasom konserveret Kalvekød — jellied veal — og andre Ting. Produktionen heraf tager da ogsaa sin Begyndelse og opnaar et ikke helt ringe Omfang.

Paa Ringsted Andels-Svineslagteri tog man tidligt Spørgsmaalet om Konserverfremstilling op.

Som før nævnt blev det ved Generalforsamlingen den 7. Februar 1929 omtalt, at man havde paatænkt en Udvidelse af Pølsefabriken med det Formaal for Øje at oparbejde visse Af-faldsprodukter til Konserver, som vanskeligt kunde afsættes om Sommeren i frisk Tilstand.

Men Udvidelsen maatte vente, til den nye Kontorbygning blev færdig og den gamle revet ned, da Gaardspladsen ellers vilde blive for lille.

Ved Generalforsamlingen i 1930 er man kommet længere frem. Den gamle Kontorbygning er fjernet. Der er nu Plads for en Udvidelse, og man har ogsaa allerede udarbejdet Tegninger og Overslag for Oprettelse af en Konserverafdeling, der, som det blev nævnt i Beretningen, skulde tjene til, at man kunde anvende forskellige Ting til Konserver, som undertiden maa sælges til smaa Priser. Man vil derved opnaa at kunne anbringe saadanne Varer paa de Pladser og til de Tider, som vil være mest fordelagtige.

Konserverafdelingen blev færdig i 1931 og kunde paabegynde sin Virksomhed. Det var hovedsagelig Spædekalve og Svinetunger, der blev lagt i Daaser, ogsaa Oksekød blev anvendt, men fik aldrig nogen videre Betydning.

Det var noget helt nyt, man her havde begyndt paa. Det første Aars Tid gav visse Vanskeligheder og Afdelingen havde lidt Tab.

Det blev nødvendigt at antage en ny Konservermester, men saa gik det ogsaa. Og ved Generalforsamlingen i 1934 kan Formanden meddele, at det i 1933 er lykkedes at sætte fuld Fart paa denne Afdeling og opnaa et efter Omstændighederne meget gunstigt Resultat.

Der fremstilledes mange forskellige Ting til Hjemmemarkedet, og til England fik man en ret betydelig Eksport i Gang af Svinetunger og især konserveret Kalvekød, hvortil der i 1933 blev forbrugt 38,000 Kalve.

Denne Afsætning af Kalve betød meget paa et Tidspunkt, hvor der var alt for stort Udbud af Kød- og Flæskevarer, og hvor Spædekcalve ellers vilde have været usælgelige. Nu aftog man ikke alene Oplandets Spædekcalve til en meget habil Pris, men maaske 2—3 Gange saa mange til fra andre Slagterier og bidrog derved i høj Grad til at hæve Prisen for denne Vare samtidig med, at Afdelingen gav et godt Overskud. Men man var



Grisen stikkes.

dog knap kommet i Gang med Konserverafdelingen, før der blev løbet Storm imod den.

Aarsagen hertil var, at 17 Slagterier paa Sjælland og Lolland-Falster nedsatte et fælles Udvalg for at undersøge Muligheden af gennem en fælles Opskæringsfabrik, som man først kaldte den, at behandle Kød og Flæsk for nye Markeder.

Dette Udvalg kom med Forslag om at bygge en Fabrik til 1 Mill. Kr., og derudover skulde skaffes 2 Mill. Kr. til Driftskapital. De enkelte Slagterier skulde garantere for Beløbet med 1 Kr. pr. slagtet Gris i 1932.

Forslaget blev forelagt paa Generalforsamlingen 1933, og Ledelsen fik Andelshavernes Tilslutning til sit Forslag om, hvis Planerne blev til Virkelighed, og Bestyrelsen fandt det rigtigt, da at slutte sig til Opskæringsfabriken.

Gennem Aaret 1933 forhandlede, om Slagteriet skulde gaa med og eventuelt nedlægge sin egen Konserverafdeling. Og sidst paa Aaret blev ved et Bestyrelsesmøde afholdt skriftlig

Afstemning for at faa Rede paa Bestyrelsens Stilling. Resultatet blev 5 Stemmer for og 5 imod, idet et Medlem manglede.

Bestyrelsen afslog derfor foreløbig at gaa med ud fra den Betragtning, at man mente, at Opgaven kunde gennemføres paa Slagterierne, hvor det kunde gøres med mindre Udgifter og Risiko. Imidlertid var man indforstaaet med, at Forholdene muligvis kunde ændre sig, saa Spørgsmaalet kunde tages op paany.

Hen paa Sommeren 1934 kom en fornyet Opfordring fra Bestyrelsen for Opskæringsfabriken, som nu var under Opførelse, om at være med.

Sagen var nu blevet yderligere kompliceret ved, at Direktør Lundberg var blevet udset til at være Leder af Opskæringsfabriken eller Danske Andelsslagteriernes Konservesfabrik, som dens Navn blev.

Man vedtog at stille Sagen i Bero til en ny Direktør var antaget, idet hans Indstilling til og Interesse for Slagteriets egen Konservesfabrikation naturligt maatte tages med i Overvejelserne om Tilslutning eller ikke.

Men igennem de mange Overvejelser, Bestyrelsen havde i denne meget betydningsfulde Sag, klaredes Standpunkterne mere og mere. Og ikke mindst Formanden kom til den absolute Opfattelse, at det vilde være uklogt at opgive Slagteriets egen Konservesafdeling, der nu var kommet i saa god Gang, og hvis Produkter havde faaet et godt Renomme saavel paa Hjemmemarkedet som til Eksport.

Da Spørgsmaalet igen kom for i Bestyrelsen i December 1934, og der var meget forskelligt Syn paa den Sag inden for Medlemmerne, enedes man derfor om at forelægge den for den kommende Generalforsamling i Februar 1935 og lade Andels haverne træffe Afgørelsen. Og her blev en meget interessant Debat.

Den indledtes med, at Formanden, Jens Pedersen, Vrangstrup, redegjorde for de Forhandlinger, der havde været, og han nævnte endvidere som sit og nogle Bestyrelsesmedlemmers Syn paa Sagen, at det var overflødigt at bygge et stort nyt Anlæg til Opgaver, som kan varetages paa de enkelte Slagterier, hvor man har Raavaren paa første Haand. »Bliver Kødnedlægningen en Dag urentabel, kan vi nedlægge, det kan den store Virksomhed ikke,« udtalte Formanden og fortsatte: »At



Sortskæring, Udtagning og Opbrystning.

Direktør Lundberg er rejst til Roskilde er en Forringelse af vore Chancer, og det er tillige et Tab for os, at ogsaa vor Konservermester er fulgt med, men jeg nærer det Haab, at den ny Direktør og den ny Konservermester er i Stand til at sætte sig ind i dette særlige Arbejde og gøre Fyldest som de andre.«

Møller Rasmussen, Merløse, der særlig optraadte som Ordfører for de, der ønskede Tilslutning til D.A.K., fremhævede, at man burde nedlægge Afdelingen her og tage imod den Afstaaelses-sum, man kunde faa herfor, og hævdede, at selv om man havde et godt indarbejdet Marked nu, kunde man ikke klare sig, naar man skulde konkurrere med en stor Fabrik. Dette Standpunkt blev støttet af flere, bl. a. af Formanden for Landboforeningen, Emil Andersen, Skaaninggaarden, der fremførte: Kan man tjene noget ved at gaa med nu, bør man gøre det, siden faar vi ikke noget for at nedlægge. Ogsaa Møller Vilh. Hansen, Englerup, der var Dirigent, anbefalede Tilslutning.

Efter en længere Forhandling sluttede Formanden: Det tjener til Ære for Direktør Lundberg og Konservermesteren, at de

har skabt os et Navn, saa vi opnaar en højere Pris end andre, og det vilde være Selvmord at nedlægge, hvad der gaar godt. Gaar vi til Roskilde, gør vi vort Slagteri mindre og ringere, og det vil jeg ikke være med til.

Derefter gik man til Afstemning, og Referatet heraf blev formuleret i Folketidende saaledes: Med overvældende Tilslutning og Haandklap vedtoges at opretholde egen Konservesfabrik, saaledes at Ringsted ikke gaar til Roskilde.

— — —

Formandens Forventninger til den nye Ledelse af Konservesfabriken blev ikke gjort til Skamme. Tværtimod voksede denne Afdeling under Direktør H. O. Hansen og den nye Konservesmesters Varetægt i støt Tempo. Pølse- og Konservesafdelingen blev slaet sammen under fælles Konservesmester. Omsætningen steg jævnt Aar efter Aar og Varerne med den karakteristiske Etikette fandt let Afsætning. I 1937 var Omsætningen 925,000 Kr., i 1938 ca. 1 Mill. Kr. og i 1939 1,3 Mil. Kr. Under Krigen steg Omsætningen noget paa Grund af det højere Prisniveau, men har dog igen ligget lavere de sidste 2—3 Aar, fordi der har været Vanskeligheder med at faa Varer til Henlægning. Men saavel i disse Aar som især i de foregaaende har Konservesafdelingen bidraget sit til det særdeles gode økonomiske Resultat, Slagteriet har kunnet opvise.

Følgende Udtalelse i Beretningen ved Generalforsamlingen 1945 karakteriserer Ledelsens Opfattelse: Vi har haft en forholdsviis stor Omsætning i vor Konserves- og Pøsefabrik, og vi lægger ikke Skjul paa, at vi fremdeles anser disse Virksomheder for et godt Aktiv i Forbindelse med Slagteriet.

Problemer omkring Landbrugskrisen i 1930erne.

Landbrugskrisen, der hærgede slemt fra 1931 og i Aarene fremefter, ramte naturligviis Ringstedegnen i samme Grad som andre Egne og fremkaldte paa Grund af forskellig Opfattelse af hvilke Midler, der burde anvendes til Imødegaaelse af de fortvivlede Forhold, nogen Splittelse indenfor Landbrugets Rækker, selvom det ikke blev nær saa udpræget her som mange andre Steder.

Landbrugernes Sammenslutning, L. S., der ikke mente, at de gamle Landbrugsorganisationer varetog Landbrugets erhvervsøkonomiske Interesser godt nok, sendte i Efteraaret 1931 Slagteriet en Skrivelse med Forslag, der gik ud paa, at man skulde unddrage Nationalbanken Sterlingbeløbet fra Landbrugseksporten for at faa en højere Kurs frem paa denne Mønt.

I Efteraaret 1932 sendtes en ny Skrivelse til Slagteriet,

hvor man fra L. S. anmoder om Samarbejde bl. a. angaaende en Sænkning af Kronekursen. Slagteriets Bestyrelse svarer her til, at man gerne ønsker Samarbejde, men det skal være i Forbindelse med de gamle Landbrugsorganisationer.

I Efteraaret 1932 stiftedes det saakaldte Erhvervsudvalg, der omfattede Repræsentation fra Slagterier, Mejerier og L. S., og Slagteriet her sammen med de fleste andre Slagterier gik med i denne Sammenslutning.

Til et Forslag fra dette Erhvervsudvalg om at afregne Andelshaverne med engelsk Mønt svarede Slagteriet, at man vilde afvente og se, hvad de øvrige sjællandske Slagterier vilde gøre i dette Spørgsmaal, og hvis det skulde blive vedtaget, vilde man kun udbetale til de Andelshavere, der ønsker det.

I Sommeren 1935 søgtes fra L. S.' Side gennemført en større Valutaaktion, hvorefter man vilde lade den engelske Valuta blive i England for derigennem at opnaa en større Pris for Sterling. I den Anledning blev afholdt et Slagteri-Delegeret-



Grisen skæres for.

møde i Aarhus, hvor der var Flertal for en saadan Aktion, men da der ikke var Enighed om Nyttens heraf og Ringsted stemte imod, vedtog man i Bestyrelsen her, at Andelshaverne skulde spørges, hvorvidt de vilde have Afregning i engelsk Mønt, og samtidig skulde de have Møddelelse om, at de selv maatte tage det fulde Ansvar for Lovligheden af en saadan Handling og selv bære Tab og Gevinst ved en eventuel Kurs-svingning. Forespørgselen til Andelshaverne gav til Resultat, at 90 Andelshavere ønskede Afregning i engelsk Mønt.

Paa Foranledning af Formanden, Jens Pedersen, Vrangstrup, som fra Begyndelsen havde været med i Ledelsen af Erhvervsudvalget, vedtog man i Bestyrelsen i December 1935 at udmelde Slagteriet af Erhvervsudvalget. Denne Handling blev naturligvis taget op til Drøftelse ved den næste Generalforsamling, hvor Propr. Hasling, Frederikseg, stillede Forespørgsel om, hvorfor Formanden havde nedlagt sit Mandat i Erhvervsudvalget, og hvorfor Slagteriet var udmeldt af samme.

Formanden svarede hertil: »Betingelserne for at være med i Erhvervsudvalget var, at vi skulde søge Samarbejde med Landboforeninger og Husmandsforeninger. Det arbejdede jeg for i Erhvervsudvalget. Det viste sig, at det Samarbejde ikke kunde komme i Stand, og dermed var Forudsætningerne for min Tilstedeværelse i Udvalget bristet. Samme Betragtning er gældende i vor Bestyrelse, derfor er Slagteriet udmeldt. Man vil altid finde mig som Forkæmper for Landbrugets Sag, hvor den end varetages, men jeg har altid været Modstander af direkte Aktion (Produktions- og Valutastrejke)«.

Der blev senere fra Andelshaverne og fra Erhvervsudvalget rettet Henvendelse om Indmeldelse igen, uden at Bestyrelsen ændrede sit Standpunkt.

Saa sent som ved Generalforsamlingen 1940 stillede Propr. H. Ravn, Knudslund, paa flere Andelshaveres Vegne Forslag om, at Slagteriet indmeldte sig i Erhvervsudvalget igen. Ravn fremførte her: Erhvervsudvalget er det Led i Kæden, der kan sige, at vi skal have vore Produktionsomkostninger dækket. Baggrunden for Erhvervsudvalget er de ulykkelige Forhold i de sidste 10 Aar. Under frie Forhold konkurrerer vi, nu støder vi mod Kvotaer og Tariffer, der fastlægger Indtægter for andre Erhverv, kun ikke for Landbruget.



Vejning.

Forslaget gav Anledning til nogen Diskussion. Parc. J. P. Petersen, Mulstrup, fremførte: Der er ingen Grund til at ofre 6—7000 Kr. aarlig for Agitation for L. S. Slagteriet er med i Fællesorganisationen og Landbrugsraadet. Det er nok.

Flere anbefalede Indmeldelse, herunder Cramer, Julebæk, der anførte, at der kun var 6—7 Slagterier, som ikke var med i Erhvervsudvalget.

Endvidere kom Gdr. Niels Nielsen, Højgaard (Farendløse), med følgende Udtalelse: Jeg hører til dem, der mener, at vi ikke skal melde os ind igen. Det er mit Indtryk, at Erhvervsudvalget har gjort mere Skade end Gavn.

Ved den paafølgende Afstemning stemte 200 for Indmeldelse og 253 imod, og dermed bortfaldt Diskussionerne om dette Emne, idet Besættelsestiden fulgte kort efter med de stærkt ændrede Forhold.

III. OM TIDEN UNDER OG EFTER KRIGEN.

Under fremmed Aag.

Da Landbrugskrisens haarde Tryk sidst i Trediverne var ved at lette og Landmændene saa smaat begyndt at rette Ryggen efter det haarde Tag og haabe paa bedre Tider og en mere rolig Udvikling, trak det igen op til Uvejrheden paa den storpolitiske Himmel, og den anden Verdenskrig i vor Tid brød ud i Efter-sommeren 1939 i en endnu vildere og frygteligere Form end i 1914—18.

Krigen voldte straks nogen Vanskelighed med Afsætningen, dertil kom, at Nationalbanken samtidig med Krigens Udbrud ændrede sin Pengepolitik og satte Kronekursen i Relation til Dollar i Stedet for som hidtil til Sterling, og da Sterling i Forhold til Dollar gik nedad, gav det en klækkelig Nedgang i Noteringen for Landbrugsprodukterne. Flæsket faldt den 15. September 1939 med 20 Øre pr. kg.

Fra Landbrugets Side protesterede man overfor Regeringen mod denne Pengepolitik, og der blev ved forskellige Love lappet noget paa de uheldige Forhold.

I det hele taget var Afsætningsforholdene for Landbrugsproduktionen i den første Del af Krigstiden mod Forventning ikke gunstige. I England blev Indkøbene centraliseret, der blev indført Baconrationering, som medførte et mindre Forbrug, fastsat Maksimalpris og ensartet Afregning uden Hensyn til Kvalitet, hvilket gik ud over det danske Flæsk, der plejede at opnaa Overpris for Kvalitet.

Og de Forhandlinger, som førtes i England om Afsætningen hen paa Foraaret 1940, lovede intet godt om Eksporten dertil, til stor Overraskelse for de danske Landmænd, der naturligt havde regnet med stigende Efterspørgsel under Krigen. Der blev truffet Aftale om mindre Mængder og mindre Priser, men disse nye Aftaler kom ikke i Kraft, thi forinden kom Tysklands Besættelse af Danmark den 9. April 1940 og ændrede Forholdene totalt.

Eksporten maatte nu sydpaa, men der gik en Tid, før der kom Plan i Afsætningsforholdene den Vej. Ved et Bestyrelsesmøde den 12. April meddeler Direktør H. O. Hansen saaledes, at Forholdene for Slakteriets Drift er svævende og usikre. Tysk-

land ønskede i størst mulig Omfang at modtage levende Svin, mens Slagterierne ønskede at slagte Svinene som hidtil og eksportere Flæsket, baade for at holde Virksomhederne i Gang og at beholde Affald m. m. Ved Forhandlingerne satte man ind herpaa, og ved næste Bestyrelsesmøde blev det meddelt, at man nu havde faaet Aftale om, at af Eksporten til Tyskland skulde Halvdelen leveres som Bacon, en Fjerdedel som fersk Flæsk og en Fjerdedel som levende Svin. Derudover skulde leveres en Del store levende Svin som hidtil.

Da Importen af Korn og Foderstoffer ophørte med Besættelsen, var Svineholdet blevet for stort til den forhaandenværende Fodermængde og maatte derfor reduceres. Den meget lille Høst i 1941 medførte en yderligere stærk Indskrænkning af Bestanden i 1942, saaledes at Eksporten af Flæsk og Svin i Sommeren 1942 gik helt i Staa, og Hjemmeforbruget kunde heller ikke dækkes en Tid.

Medvirkende hertil var dog ogsaa i nogen Grad en Udsættelse af Slagtningerne, idet der fra 1. Oktober 1942 blev aftalt en højere Pris, 16 Øre pr. kg slagtet Vægt, for store Svin paa over 80 kg slagtet Vægt. Det medførte, at Produktionen i alt væsentlig blev lagt an paa Svin af den Kategori, hvilket man bør have i Erindring, naar man vurderer Svinebestandens Størrelse og Antal Slagtninger i denne Periode, idet Tallene svarer til en forholdsvis højere Produktion, end hvis det havde været Baconsvin.

Aar	Svinebestand		Udførsel af Bacon og Flæsk		Gennemsnitsnotering for Flæsk Øre pr. kg	Udførsel af levende Svin 1000 Stk	Antal Svin slagtet paa Andelslagterierne 1000 Stk.	Antal Svin slagtet pr. Andelslagteri 1000 Stk.	Antal Svin slagtet paa Singsted Andels-Svineslagteri 1000 Stk.
	1000 Stk.	Mill. kg	Mill. Kr.						
1940	3270	143,0	311	194	122	3475	57	64	
1941	1815	73,4	183	233	247	2055	34	45	
1942	1210	20,1	51	251	53	1117	18	23	
1943	2083	63,0	187	284	49	1392	23	33	
1944	2084	101,3	303	288	93	2050	34	44	
1945	1658	50,0		285	10	1509	25	34	

I Sammenligning med Krigstiden 1914—18, hvor Flæskeproduktionen gik overordentlig stærkt ned, blev der i disse Krigs-aar opretholdt en forholdsvis stor Produktion. Det var af stor Betydning, for derigennem sikrede man først og fremmest Befolkningens Forsyning med rimelige Mængder af Flæsk igennem Krigstiden, idet det altid var saadan for en stor Del takket være en dygtig Indsats af vort Lands Forhandlere, at Landets eget fastlagte Forbrug blev dækket ind først, for saa vidt Produktionen var stor nok hertil, hvad det som før nævnt paa et vist Tidspunkt kneb med.

Endvidere bevirkede Eksporten til Tyskland og til andre Lande, Sverrig, Svejts, Norge, Finland m. fl., at vi kunde indføre livsvigtige Varer i Stedet for.

I Henhold til Opgørelse fra Landbrugsraadet blev der fra Danmark i Perioden 1. Januar 1940 til Maj 1945 eksporteret for ialt 6791 Mill. Kr., heraf for 4279 Mill. Kr. Landbrugsprodukter. I samme Tidsrum indførtes Varer for 6501 Mill. Kr. Eksportværdien var saaledes med Undtagelse af et Beløb paa 290 Mill. Kr. dækket ved Indførsel af Varer, nødvendige for det danske Samfund. Det Milliardbeløb, Danmark har til Gode i Tyskland efter Krigen, skyldes saaledes kun i ringe Grad Eksport, som ikke er betalt med Varer, men har anden Aarsæg.

Naar Produktionen kunde holdes saa stor, skyldes det i nogen Grad, at man i en Del Landbrug efter Forsøgslaboratoriets Forsøg og Anvisninger brugte mere eller mindre Mængder Grovfoder til Opfedningen af Svinene, hvorved Kornet kunde strække til nogle flere. For at fremme Anvendelsen af Kartoffler blev der til Landet indført en Del store transportable Kartoffelkogere, i mange Tilfælde med Støtte fra Slagterierne. Slagteriet her bevilgede et Tilskud paa 20 pCt. af Anskaffessummen til et »Ammerland« Kogeanlæg her paa Egnen.

Eftersom Krigen gik og Tysklands Vanskeligheder blev mere og mere aabenbare, levede det danske Landbrug i en tiltagende Frygt for, at det skulde komme til en tvangsmæssig Udskrivning og Nedslagning af Besætningerne. Rygter om forestaaende Forbud mod Hjemmeslagning kom flere Gange i Omløb mere eller mindre lokalt og foraarsagede, at intetanende Husholdningsgrise, der skulde have levet mangan god Dag endnu, pludselig maatte lade Livet paa de mærkeligste Tidspunkter.

For at forhindre, at der fra Producenterne skulde sendes Flæsk til Venner og Bekendte i Byerne, blev en Tid udstedt Forbud mod, at den Slags Varer blev sendt med Jernbane. Da ingen var særlig interesseret i at overholde dette Forbud, fik det sikkert ikke nogen Indflydelse i den tilsigtede Retning.

Først paa Aaret 1945 gik Eksporten til Tyskland i Staa, idet ingen danske Skibe vilde tage den Risiko, det var at

anløbe de tyske Havne, derimod gik der stadig noget til Norge og Sverrig.

Fra Sjælland og Lolland-Falster var der dog ingen Eksport fra den Tid, da man herfra skulde sørge for Københavns Forsyning, og paa mange af de sjællandske Slagterier blev oprettet Beredskabslagre af saltede Svin fra Jylland med Københavns Forsyning for Øje under en Krisesituation. Man maatte jo den sidste Tid før Tysklands Sammenbrud forudse den Mulighed, at der blev fuldstændig Kaos, hvor Trafiksystemet og Efterretningsvæsenet svigtede, ligesom man heller ikke kunde se bort fra Muligheden af direkte Krigshandlinger.

For at undgaa den Katastrofe, som kunde følge heraf for Hovedstadens Vedkommende, var i Hemmelighed af de sjællandske Landboforeninger udarbejdet en Plan, hvorved Fødevarer kunde tilføres København ad Landevejen og paa Hestevogn, og ved denne Plans Udformning var der naturligvis et intimt Samarbejde med Landsdelens Slagterier og Mejerier.



Flækning.

Den store Lykke hændte imidlertid for os, at Krigens uhyggelige Trusel, der i Aprildagene 1945 hastigt rykkede frem mod vort Land, standsede ved Danmarks Grænse, og Freden og Befrielsen fulgte uden den ødelæggende Kamp, man havde frygtet.

Efter den altforglemmende Jubel og Glæde over, at Aaget var brudt, viste det sig dog snart, at Freden ogsaa havde sine Spekulationer og Bekymringer. De allierede Landes Prisniveau ligger lavere end det, vi under Besættelsen er kommet op paa, og dertil kommer, at Landbruget i de Lande, vi konkurrerer med, faar store Tilskud, for at Salgsprisen paa Levnedsmidler kan holdes lavt og betydeligt under Fremstillingsprisen. To Forhold, der gør Konkurrence overordentlig vanskelig.

I August 1945 blev undertegnet en Overenskomst for Handelen med England, hvor der fastsattes en Sterlingkurs af 19,34 og ligeledes aftaltes Priser paa Landbrugsprodukter, der efter en faldende Skala skulde naa Paritetsprisen til Januar 1947, eller gaa ned med 25—30 % i Forhold til de Priser, der gjaldt ved Krigens Slutning. Da Landbrugets Omkostninger er stærkt stigende, og Produktionen ikke kan billiggøres ved at sættes i Vejret, fordi der stadig ikke bliver indført Foderstoffer af Betydning, og fordi der mangler Medhjælp i Landbrugene, er det saaledes en skæv Udvikling, man er inde i, og det er ikke gode Vilkaar, der bydes for Landbruget i denne Tid, hvor Ringsted Andels Svineslagteri skal fejre sit 50-aarige Jubilæum.

De Besætninger, som man — ofte med store Vanskeligheder — holdt oppe under Krigsaarene, fordi man regnede, der vilde blive stor Brug ogsaa for Husdyrprodukter efter Krigens Afslutning, er man nu tilbøjelige til at reducere eller nogle Steder helt afskaffe, fordi Vilkaarene synes for ringe for Produktionen.

Hvorlænge disse Forhold vil vare ved, kan ingen paa nuværende Tidspunkt vide, men man kan dog vist med temmelig stor Sikkerhed fastslaa, at en Tilpasning vil komme, udefra eller indefra, saa der igen vil blive rimelige Forhold for dansk Landbrugsproduktion, og herunder ogsaa for det danske Bacon, der hidtil har været saa anerkendt.

Som Professor Erik Viborg kunde udtale omkring 1800 Tallet om Svinet: »Dets stærkt nærende Kød er lige saa uundværligt for den arbejdende Menneskeklasse som for Lækker-



Klassificering.

munden til utallige Retter. Af alle vore Husdyr koster Svinet mindst at opføde og underholde«, gælder Forholdene den Dag i Dag. Og med disse Kendsgerninger som Baggrund maa man tro paa en Fremtid for dansk Svinehold og Flæskeproduktion og dermed ogsaa for det 50-aarige Ringsted Andels Svineslagteri.

GRISEHANDELEN.

Handelen med Grise har været en Sag af stor Betydning for Slagteriet og Andelshaverne, idet Omsætningen til Tider har været meget stor.

I 1921 blev indført den Ordning, at de, som købte Grise paa Kredit igennem Slagteriet, skulde underskrive Kontrakt, saa Grisene forblev Slagteriets Ejendom, indtil Betaling havde fundet Sted.

Omsætningen i 1922 var ca. 5000 Grise til en Pris af Kr. 46,50 i Gns. Den steg i Aarene efter sammen med Svinebestanden og naaede højst i 1931, hvor der omsattes 26.461 Stkr. og Gennemsnitsprisen var Kr. 30,64. Medvirkende hertil var foruden den

store Svinebestand i disse Aar ogsaa det Forhold, at Slagteriet, der hidtil kun havde haft en Opkøber, nu ansatte en til med Omraade syd for Susaaen. Det blev Gdr. Knud Buhl, Menstrup, der fik dette sydlige Omraade, mens det nordlige Opland som hidtil blev betjent af Opkøber Jensen, Ringsted.

Under de Former gik Grisehandelen i disse Aar støt og med stor Omsætning og til Andelshavernes Tilfredshed. Der kunde ved enkelte Generalforsamlinger være nogen Kritik bl. a. af, at der undertiden kunde være Sygdom blandt de solgte Grise, hvad der vanskeligt kunde undgaas, naar der tages Hensyn til det store Antal, der blev solgt, og den store Overfyldning, der var i Staldene i disse Aar. For at imødegaa eventuelle Sygdomsangreb foreslog Propr. Brabæk, Mariehøj, ved Generalforsamlingen i 1927 og 1928, at Grisene blev behandlet med Serum forinden Salget. Det blev dog ikke vedtaget.

Opkøber Jensen døde 1935, og i hans Sted blev antaget Parc. N. P. Andersen, Kværkeby, og samtidig blev indført, at N. P. Andersen, ligesom Buhl havde gjort det, skulde fragte Grisene fra Sælger til Køber.

Samtidig blev der mellem Slagteriet, Ringstedegnens Landboforening og Ringstedkredsens Husmandsforeninger drøftet andre Former for Grisehandelen. Forhandlingerne endte med, at der skulde oprettes et Salgssted i Ringsted, hvor Andelshavere, som ikke ønskede Opkøberens Medvirken, kunde mødes og handle direkte med hverandre.

Denne Form fik en Del Betydning, og ca. $\frac{1}{6}$ til $\frac{1}{5}$ af den samlede Grisehandel skete paa den Maade i Foderstofforeningens Gaard, hvor en Repræsentant for Landboforeningen og Husmandsforeningerne ledede Handelen, der finder Sted hver Lørdag Formiddag, mens Slagteriet sørger for den regnskabsmæssige Side af Sagen.

Under Krigen blev der snart Vanskeligheder med Bilkørselen for Opkøberne, og efter Besættelsen gik det tilmed daarligt med Pattegrisehandelen. Slagteriet saa sig derfor nødsaget til at sige de to Opkøbere op til 1. Januar 1941. Som Erstatning vedtog man, at Sogneformændene kunde virke som Mellemlid mellem Andelshaverne ved at modtage Anmeldelser paa Pattegrise til Salg og anvise til eventuelle Købere, og Købekontrakt skulde saa udfærdiges paa Slagteriets Kontor.



Svalehal.

I Aarene under Krigen er Omsætningen af Pattegrise under Slagteriet gaaet stærkt ned, og en hel Del af Handelen i disse Aar er sikkert gaaet over til private Handelsmænd.

KØREPENGENE.

Af de Sager, der har været diskuteret mest paa Slagteriets Generalforsamlinger, er afgjort Spørgsmaalet om Kørepenge.

Man forstaar knap nok, at dette Emne har kunnet sætte Lidenskaberne i den Bevægelse, som Tilfældet har været, da det jo ikke er en selvstændig Indtægt som saadan, det drejer sig om, idet hvad der udbetales som Kørepenge maa gaa fra det, der udbetales i Overskud.

Men Forklaringen er vel den, at Kørepengenes Variation i Henhold til Afstanden fra Slagteriet paa det Omraade fremkalder en vis Gruppering af Andelshaverne.

I alle Tilfælde har Spørgsmaalet givet Anledning til omfattende og interessante Drøftelser paa flere af Generalforsamlingerne, og derfor vil der være Grund til at behandle det mere

indgaaende, end hvad selve dets økonomiske Betydning for den enkelte Andelshaver berettiger det til.

Ved Generalforsamlingen i 1922 kom Bestyrelsen med Forslag om at forhøje Kørepengene. De havde hidtil været 50 Øre for en Afstand af 1—1½ Mil, 75 Øre for 1½—2 Mil og 100 Øre for Afstande over 2 Mil. Og efter Bestyrelsens Forslag skulde Satserne nu være:

Under 3 km	25 Øre	11—13 km	125 Øre
3— 6 —	50 —	13—15 —	150 —
6— 9 —	75 —	15—17 —	175 —
9—11 —	100 —	Over 17 —	200 —

Møller Rasmussen, Merløse, erklærede sig skuffet over Forslaget, der begunstigede de nærmest boende paa de andres Bekostning, og han vilde hellere blive ved det gamle.

Gdr. Chr. Christensen, Torped, var mest stemt for slet ikke at betale Kørepenge, Folk kommer nok med Svinene alligevel.

Bestyrelsens Forslag blev vedtaget, hvorved Kørepengene i Gennemsnit pr. Gris blev 116 Øre mod tidligere 56 Øre.

Disse Takster gjaldt indtil 1928, hvor Grænsen for at opnaa 2 Kr. i Kørepenge blev sat op fra 17 km. til 21 km. Denne Bestemmelse, der kun vedrørte et Faatal af Andelshaverne, gik igennem uden Bemærkninger.

Anderledes gik det næste Aar, hvor Bestyrelsen stillede Forslag om en almindelig Nedsættelse af Kørepengene til 20 Øre for hver 3 km indtil højst 2 Kr., som blev naaet ved 27 km Afstand.

Forslaget blev imødegaaet af Møller Rasmussen, Merløse, og Herluf Frandsen, Uggerløse, der var bange for, at Andelshaverne vilde gaa andre Steder hen. Hertil svarede Formanden, at Spørgsmaalet ikke var afgørende for Bestyrelsen. Det var ikke tænkt som en Nedsækering for Andelshaverne men for Vognmændene, som nok i nogle Tilfælde vilde køre billigere.

Bestyrelsen tog derefter Forslaget tilbage.

Forholdene gik imidlertid i den Retning, at Kørselen blev billigere, saa Svinene kunde køres for langt under Kørepengene. Det foranledigede, at Formanden fremdrog Sagen paa General-



Fra Pølsefabriken.

forsamlingen i 1931 og stillede Spørgsmaalet: Skal vi nedsætte Kørepengene, eller skal vi, som det er paabegyndt paa et andet Slagteri, afhente Svinene?

Flere af Andelshaverne gik imod saavel en Nedsættelse af Kørepengene som en Afhentning af Svinene.

Næste Aar, ved Generalforsamlingen i 1932, kom der Forslag fra Bestyrelsen om Nedsættelse. Formanden anbefalede det, men Møller Rasmussen gik imod og nævnte, at Inderkredsen vilde skære Yderkredsen ned, og derfor stiller Yderkredsen et andet Forslag gaaende ud paa at nedsætte de gamle Takster med 25 pCt. med Bibeholdelse af den hidtidige Graduering. Det vilde betyde en Besparelse for Slagteriet paa 34.000 Kr., mens Bestyrelsens Forslag kun sparede 24.000 Kr.

Gdr. Doose, Høm, fremhævede, at Inderkredsen ikke kunde faa Svinene kørt for de Kørepenge, der gives, det kan Yderkredsen derimod. Og der blev fra anden Side oplyst, at de, der bor længst ude, kunde tjene 1 Kr. pr. Gris paa Kørepengene.

Hmd. P. Christensen, Orup, foreslog at bibeholde de gamle Takster.

Og en Andelshaver fra Yderkredsen fremkom samme Dag under en kraftig Diskussion om Nedskæring af Personale og Lønninger med det generøse Tilbud, at han godt kunde gaa med til en Nedsættelse af Kørepengene for at vise, at Andelshaverne selv vilde gaa foran med Nedskæringen.

Han havde dog ikke fornøden Tilslutning i Forsamlingen, idet begge Forslag om Nedsættelse faldt, og der var Flertal for at bevare de gamle Satser.

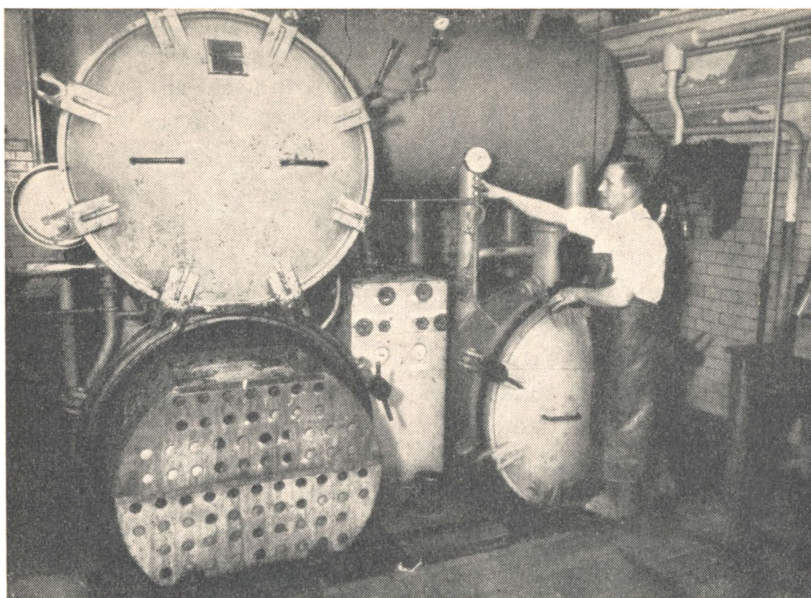
Igen næste Aar kom Bestyrelsen med et Forslag om Nedsættelse, hvorefter Gennemsnit for Kørepengene vilde blive 72 Øre pr. Gris mod de hidtil gældende 106 Øre.

Efter nogen Forhandling gik det ligesaa denne Gang. Forslaget blev forkastet, og man vedtog at blive ved de gamle Takster. Nu hvilede Spørgsmaalet til 1938, hvor man skulde have



Fra Konservesfabriken: Daaserne lukkes.

ændret ved Slagteriets Love, og Bestyrelsen, der havde faaet Erfaring for, hvor vanskeligt det var at faa gennemført en retfærdig Transportgodtgørelse, søgte da at faa en Ændring i Princippet ved Kørepengenes Ansættelse og foreslog som Lovændring, at Bestyrelsen skulde fastsætte Kørepengenes Størrelse i Stedet for som hidtil Generalforsamlingen, eller tage Bestemmelse om, at Slagteriet evt. skulde overtage Afhentningen af Svinene.



Autoklave til Sterilisation af Konserver.

Formanden anbefalede Forslaget og motiverede det dels med, at Andelshaverne skulde stilles lige m. H. t. Kørselsgodtgørelse, hvilket de ikke blev for Tiden og dels med, at Kørselen, som den nu var, ofte blev alt for dyr, fordi Vognmændene satte ind paa at faa alle Kørepenge, selv om de kunde køre for mindre.

Møller Rasmussen, Merløse, der igen var Opponent mod Bestyrelsens Forslag, stillede det Ændringsforslag, at Generalforsamlingen skulde fastsætte Kørepenge og udtalte sin Tvivl om, at Bestyrelsen bedre end Generalforsamlingen kunde stille alle lige. Overfor Spørgsmaalet om Afhentning sagde han: Vi har Monopoler nok, hvorfor skal Vognmændene have et nyt.

Formanden udtalte heroverfor: Vi stiller vort Forslag i Slagteriets Interesse. Den enkelte har ingen Styrke overfor en Vognmandsorganisation. Her staar Slagteriet stærkest. Og Møller Rasmussen har tidligere stillet Forslag om Kørepenge, der ikke var i Overensstemmelse med Andelsprincippet — Ligestilling enten man bor nær eller fjern.

Afstemningen viste stort Flertal og Bifaldstilkendegivelse for Møller Rasmussens Forslag.

Da det var en Lovændring, det drejede sig om, skulde Forslaget vedtages igen ved ekstra Generalforsamling, som holdtes en Uge senere med stor Tilslutning — 400 Deltagere — og Diskussionen her drejede sig hovedsagelig om Kørepenge.

Efter at Lovforslaget var blevet forelagt, begyndte Forhandlingerne.

Gdr. Jens Jensen, Valsømagle, udtalte: Da vore Andelsselskaber stiftedes, var det med det for Øje, at Ret og Pligt deltes lige, men Kørepenge uddeles ikke paa tidssvarende Maade. Nogle Andelshavere maa dække et Underskud, naar de læsser en Gris i Bilen, hvorimod andre stikker et Overskud i Lommen, i Haugborup 60 Øre, i Fodby 75 Øre. — Vi er kommet udenfor Andelsprincipets Rammer, lad os komme tilbage igen.

Møller Vilh. Hansen, Englerup (der havde været fraværende ved Generalforsamlingen forud, hvor Møller Rasmussens Forslag var vedtaget) fremhævede, at man maatte erindre, at Lovene gælder for 7 Aar. Forholdene kan ændre sig, og vi maa kunne indrette os, som Tiden kræver og Generalforsamlingen beslutter. Og han stillede derfor følgende Ændringsforslag:

»Andelshaverne er pligtige til at levere Svinene paa Slagteriet og Generalforsamlingen fastsætter Kørepenge saa vidt muligt svarende til de virkelige Udgifter ved Transporten. Dog kan Generalforsamlingen beslutte, at Slagteriet skal afhente Svinene«.

Møller Rasmussen, Merløse, udtalte hertil: Vi holder fast ved det vedtagne. I Dag kan vi kun bekræfte eller forkaste. Skal der ændres noget, maa der en ny Generalforsamling til.

Propr. H. Ravn, Knudslund, ønskede en fornuftig Afgørelse, saa man kunde blive fri for disse Debatter Aar efter Aar med Mulighed for Spaltning. Han beklagede, at Møller Rasmussen ikke kunde tage imod Møller Hansens fremstrakte Haand, og derved skaffe sig en Retræte, saa der kunde opnaas en enstemmig Beslutning.

Gdr. Aksel Jensen, Baunehøj, advarede mod Møller Hansens Forslag. Skal Vognmændene hente Svinene, koster det lige meget uanset Afstanden, og saa faar vi ikke noget af Kørepenge.



Fra Tarmrenseriet.

Møller Vilh. Hansen replicerede hertil: Spørgsmaalet om Afhentning skal vi lade hvile i Dag men skabe Betingelser for, at Generalforsamlingen til enhver Tid kan bestemme, hvorledes det skal være. Ordstyreren (Forstander Pinholt, Kærehave) og vor juridiske Konsulent (Sagfører Knud Svendsen) siger god for, at der kan vedtages nye Ændringer i Dag. Ikke desto mindre hævder Rasmussen med den ham egne Frejdighed, at der skal en ny Generalforsamling til. Mit Ændringsforslag ligger Rasmussens nærmere end Bestyrelsens, derfor anbefaler Ravn — ellers en Stridens Mand — ogsaa Rasmussen at vedtage det. Det vilde være Ringsted Andels Svineslagteri værdigt at løse Sagen paa denne Maade.

Saa vel Formanden som Ordstyreren anbefalede at vedtage Møller Vilh. Hansens Forslag, hvorefter Generalforsamlingen altid kunde træffe formaalstjenlige Bestemmelser, uden at det som Lovændring skulde forelægges to Generalforsamlinger.

Debatten sluttedes med et Indlæg af Gdr. Søren Andersen, Valsømagle, der udtalte: Vi har en Bestyrelse, der har ledet

Slagteriet godt, derfor skulde vi have Tillid til, at den kan varetage vore Forhold m. H. t. Kørepenge bedre, end hvad en eller to Mand kan fremkomme med ved en Generalforsamling. Lad os slippe for Diskussionen paa hver Generalforsamling om disse sølle Kørepenge. Det klæder os ikke. Ingen er i Tvivl om Baggrunden for alle disse Udtalelser.

Derefter var der Afstemning og meget stort Flertal for Møller Vilh. Hansens Forslag.

Siden har der ikke været rørt ved Spørgsmaalet om Kørepenge.

Den Nedsættelse, Bestyrelsen forgæves havde forsøgt at faa gennemført nogle Gange, mistede sin Berettigelse ved de stærkt stigende Kørselsomkostninger under Krigen.

Men man tager næppe fejl, hvis man spaar, at det inden længe vil blive taget op igen og paany give Anledning til Meningsudvekslinger.

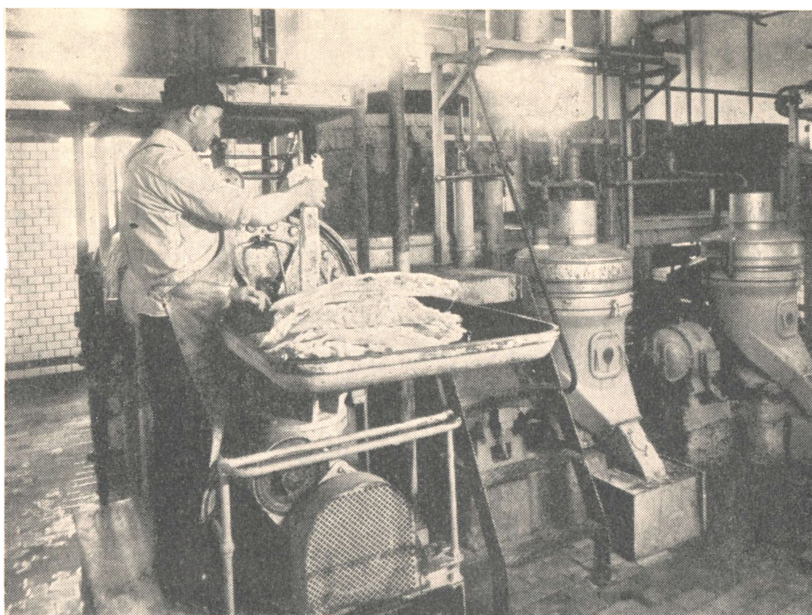
SVINEAVLEN.

Hvad der er nævnt i Almindelighed om Tiden forud for Slagteriernes Fremkomst angaaende Avlsforholdene, gælder ogsaa for denne Egn. Nogen egentlig Svineavl fandt ikke Sted. Bestanden blev indkrydset Blod af nogle fremmede Racer, hvorved der sikkert blev indblandet bedre Egenskaber angaaende Vækstevne, Trivelighed og Flæskekvalitet, men da man ikke forfulgte noget fast Maal, blev Resultatet for tilfældigt og uens, og mange var utilfredse med Svinebestanden.

Kritiken derover gav sig stærkt Udslag ved de samvirkende sjællandske Landboforeningers Delegeretmøde, og det foranledigede, at det blev overdraget Statskonsulent P. A. Mørkeberg gennem Studier ude og hjemme at komme med Forslag til Organisering af en rationel Avl, der tog Sigte paa at fremstille en Slagterigris, der passede for det engelske Marked.

Ved et Møde i det kgl. danske Landhusholdningsselskab 1896 forelagde Mørkeberg sin bekendte Plan om Oprettelsen af Avlscentre, hvor den egentlige Avl skulde foregaa.

Der skulde være Avlscentre saavel for Landracen som Yorkshireracen, og Avlsgrisene herfra skulde gaa ud i den almindelige Avl saaledes, at der stadig blev brugt Yorkshireorner til



Fra Fedtsmelteriet.

Landracesøer ved Produktionen af Slagterisvin, idet man havde Erfaring for, at en saadan Sammenparring gav et godt Slagteriprodukt.

Centrene for Landrace skulde fordeles nogenlunde ud over Landet og udpeges blandt en Egn's bedste Svinebesætninger. Og fandtes ikke tilstrækkelig gode Besætninger paa en Egn, skulde man indkøbe godt Avlsmateriale for Udstationering et eller flere Steder.

Paa Ringstedegnen blev 1897 oprettet Avlscentre for Landracen følgende Steder: Hos Fr. Jensen, Fjellebrogaard, Ole Hansen, Grønbæksgaard, Fr. Valletin, Sigersted, Joh. Hansen, Høm, og S. Jensen, Hyldegaard.

I en gammel Protokol fra Haslevegns Landboforening tilhørende et Udvalg, der havde med Oprettelse og Tilsyn af Avlscentre at gøre, fortælles om, hvorledes Udvalget i 1896 var rundt paa Sjælland for at finde Materiale til Avlscentre paa Hasleveggen, og der gives en Beskrivelse af Besætningen paa Fjellebrogaard, hvori det hedder:

»Hos Fr. Jensen var 25 Søer og en meget god Orne. Søerne kunde ønskes lidt større, men da de ikke blev stærkt opdrættede og farede i en ung Alder, er dette mulig Grunden til, at en Del af Søerne var vel smaa, iøvrigt var de meget sunde, havde rigelig med Mælk til Grisene, og disse var særdeles levedygtige. Søerne levede ogsaa under gode Sundhedsforhold, i frisk Luft baade Sommer og Vinter, om Sommeren i Brakmarken og om Vinteren i et stort Indelukke med gode Læforhold, der fandtes ikke Slagterisvin, da alle Svinene udelukkende er af Federace. I de sidste 25 Aar vides med Sikkerhed, at Besætningen ikke er tilført fremmed Blod.

Sogrisene blev for Størstedelen solgt saavel til Omegnen som vidt omkring paa Sjælland til Avl.«

Udvalget fandt efter sin Rejse til forskellige Besætninger flere Steder paa Sjælland, at man burde købe Søerne paa Fjellebrogaard og Ornerne paa Haudrupgaard.

Efter denne Tid har følgende blandt Andelshaverne haft Avlscenter: Forstander Nielsen-Klodskov, Kærehave, Gdr. L. P. Larsen, Ørslevunderskov, Sagfører N. Svendsen, Bjernedegaard, Gdr. M. S. Mortensen, Hellebjerggaard, Propr. H. P. Simonsen, Hagelbjerggaard, Gdr. P. Sørensen, Udstrup, Parc. J. Fr. Nielsen, nu H. Hjorth Christensen, Baremose.

Af de nævnte har to stadig Avlscenter, nemlig Hagelbjerggaard (oprettet 1912) og Baremose (oprettet 1934), mens Hellebjerggaard (oprettet 1912) blev nedlagt pr. 1. September 1945.

Udstationering af Orner.

Slagteriet har gennem en lang Aarrække støttet den avlsmæssige Forbedring af Andelshavernes Svinebesætninger ved at udstationere et stort Antal Orner af god Kvalitet indkøbt fra Svineavlscentre og i de senere Aar tillige i nogen Grad fra de lokale Fremavlere. I de Aar, hvor Svinebestanden var stor, var man endda oppe paa et Antal af 150—200 udstationerede Orner.

I lang Tid finansierede Slagteriet helt Indkøbet af disse Orner, men Efterspørgselen blev efterhaanden saa stor, at man i 1931 gik over til, at Andelshaverne selv maatte betale Halvdelen af Indkøbsprisen, og samtidig fik de Halvparten af det, Ornen udbragtes i, naar den blev leveret til Slagtning.

Oprettelse af en lokal Svineforsøgsstation.

I Slutningen af 20'erne kom den Tanke mere frem, at det vilde være heldigt for Forbedringen af Flæskestets Kvalitet, hvis selve Avlsarbejdet, der hidtil kun fandt Sted paa Avlscentrene, kunde bringes ud i videre Kredse, og der blev oprettet lokale Forsøgsstationer, hvor Afkom efter Avlsdyr i almindelige Svinebesætninger kunde afprøves for Vækstenergi, Trivelighed og Flæskekvalitet, ligesom det fandt Sted for Avlscentrenes Vedkommende paa de faste Forsøgsstationer.



Efter en Del Forhandlinger til forskellig Side vedtog man Efteraaret 1929 at rette Henvendelse til Sorø Slagteri samt Landboforeningerne og Husmandsforeningerne paa Ringsted- og Sorøegnen om at oprette en lokal Forsøgsstation for dette Omraade.

Der var Enighed herom mellem disse Instancer, og Forsøgsstationen blev opført i Torped i Løbet af 1930 og paabegyndte sin Virksomhed Foraaret 1931.

Der har i de Aar, Forsøgsstationen har virket, været kaaret Avlsdyr i mange Besætninger i Midtjylland og været afprøvet over 5000 Forsøgssvin. Og adskillige Besætninger har derigen- nem kunnet forbedre deres Svinebestand ved at foretage Ud- valg paa de Avlsdyr, der har givet gode og tilfredsstillende Resultater, ligesom dette Kaarings- og Forsøgsarbejde har gi-

vet den almindelige Svineproducent en større Forstaaelse af Avlsarbejdets Betydning for Svineholdets Økonomi og for Flæskskets Renomme paa det engelske Marked.

Det daglige Arbejde paa Forsøgsstationen med Forsøgssvine-nes Fodring og Pasning og den omfattende Bogføring har gennem alle Aarene været varetaget paa en solid og dygtig Maade af Assistent Niels Sørensen. Konsulent Harald Kristensen har paa Forsøgsudvalgets Vegne ført Tilsyn med Forsøgsstationen og været Sekretær for Kaaringudvalgene.

DE SAMVIRKENDE DANSKE ANDELSSLAGTERIER.

Helt fra Andelsslagteriernes Oprettelse har der været Tale om Samvirke, idet der fra første Begyndelse har været udvekslet gode Raad og Erfaringer Slagterierne imellem.

Fra 1890 kom der fastere Rammer for dette Samarbejde, idet man oprettede Andelsslagteriernes Fælleskontor med Sæde i Horsens.

De Opgaver, man først samlede om, var at udarbejde Oversigter over opnaaede Priser i England, Oprettelse af en fælles Notering samt Fællesindkøb af Slagteriernes Forbrugsartikler.

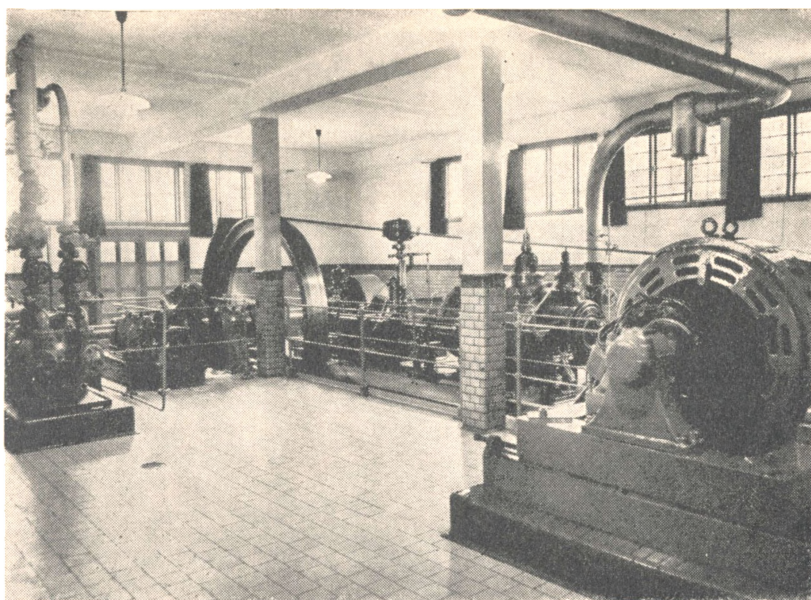
Samarbejdet blev yderligere udbygget i 1897 med Oprettelse af »De samvirkende danske Andelsslagterier«. Og Opgaverne blev flere. Her kan nævnes bl. a. Ordning af Transportforholdene, Konsulenthjælp for Slagterierne, Ulykkesforsikring for Andelsslagteriernes Arbejdere, Slagteriernes Arbejdsforhold m. m.

Fælleskontoret blev 1898 flyttet fra Horsens til Randers og samme Aar videre til København, hvor Kontoret var installeret forskellige Steder, indtil det 1919 blev flyttet til Axelborg, hvor det siden har haft til Huse.

Under Verdenskrigen voksede Arbejdet betydeligt, og her kan nævnes det meget vigtige Forhold, at Slagterierne oprettede egen Krigs- og Søforsikring, senere har Forholdene udviklet sig derhen, at Slagterierne nu har selvforsikret paa saa godt som alle Omraader.

Noteringen.

En meget betydningsfuld Sag, som gennem en Del Aar er varetaget af Samvirksomheden, er at ansætte den Notering paa Flæsk, som bruges til Afregning til Leverandørerne.



Maskinhallen.

Fra første Færd var der en Notering for Jylland-Fyn og en sjællandsk Notering. Under Krigen fra 1915 blev de slaet sammen til »Danske Andelsslagteriers Notering for Slagterisvin«, og Noteringen blev anført med 3 Klasser.

I 1921 gik man dog hver til sit, saaledes at der igen blev en Notering for Jylland og en for Øerne, og i 1923 blev der tillige en speciel fynsk Notering.

Da man efterhaanden kom ind paa, at man burde have en Drifts-Statistik for Slagterierne, forudsatte det, hvis en saadan Statistik skulde have størst mulig Værdi, at Afregningsreglerne var ens overalt, og det medførte, at man i 1928 enedes om en fælles Landsnotering, idet man samtidig vedtog ensartede Regler for Udskæring og Vejning.

Der blev nedsat et Noteringsudvalg paa 6 Medlemmer, hvor Formanden for Ringsted Andels-Svineslagteri, Gdr. Jens Pedersen, Vrangstrup, har været Formand siden 1932.

Bacon-Kontrollen.

I Fortsættelse af Samarbejdet om ensartede Metoder ved Slagteriarbejdets Udførelse blev i 1931 sammen med Dommerudvalget for Flæskebedømmelserne oprettet en særlig Baconkontrol, og til at forestaa dennes daglige Virksomhed ansattes som Baconinspektør C. G. Hohwy.

Denne Baconkontrol, som er ret indgaaende, blev til stor Nytte for Slagterierne derigennem, at Baconkvaliteten fra de forskellige Slagterier blev meget ensartet hvad Behandling, Emballering m. m. angaar.

I 1934 blev nedsat et særligt Kontroludvalg med den Opgave at føre Tilsyn med, at Indvejning og Afregningsregler gennemføres ens paa alle Slagterier, Andelsslagterier som private.

Formand i dette Udvalg blev ogsaa J. Pedersen, Vrangstrup.

Arbejds- og Lønforhold.

Arbejdsspørgsmaalet er ogsaa en Opgave, som i udpræget Grad er varetaget af Samvirksomheden.

De første Aar i Tyverne var meget urolige, hvad Lønoverenskomsterne angik, med Forhandlinger og Konflikter saa at sige hvert Aar. Da Slagterierne var indmeldt i Arbejdsgiverforeningen, var det denne, der repræsenterede Slagterierne i Forhandlingerne. Mange ønskede dog, at Slagterierne skulde have deres egen Arbejdsgiverforening, og ved Generalforsamlingen i 1922 i Ringsted Andels-Svineslagteri var der en Debat om Problemet, hvor Formanden erklærede, at han saa med Sympati paa den Tanke, men han vilde ikke gaa med til at udmelde Slagteriet af den almindelige Arbejdsgiverforening, før den anden var dannet. Kort Tid derefter, i November 1922, blev Slagteriernes Arbejdsgiverforening oprettet.

Selv om Lønforhandlingerne til Tider har ligget haardt, har Arbejdsstandsning dog været sjælden. I 1932 krævede Slagterierne en Lønnedgang paa 20 pCt. Da man trods mange Forhandlinger og Udsættelse ikke kunde opnaa Enighed, traadte en varslet Lockout i Kraft 29. April. Den varede til 12. Maj, hvor man ved Indrømmelse fra begge Sider genoptog Arbejdet.

I 1934 blev iværksat en Strejke fra 14. April. Der blev da vedtaget en Lov om tvungen Voldgift, som fastsatte uændrede Lønforhold, og Arbejdet begyndte igen fra 20. April.



Bestyrelsesmøde ved Formandens 25 Aars Jubilæum 1944.

Disse Forhandlinger og Lønkonflikter har ikke berørt Forholdet mellem Slagteriets Ledelse her og dets Arbejdere. Her har været det bedste Forhold, hvad der ofte er givet Udtryk for saavel fra Ledelsens som fra Arbejdernes Side.

Svineavlens Ledelse.

Da Slagterierne havde stor Interesse i Avlsarbejdet, fulgte det ganske naturligt, at de sammen med Landbrugsorganisationerne var med til at fremme Arbejdet for en rationel Svineavl, ligesom ogsaa Slagterierne stiller ret betydelige Beløb til Raadighed for Opretholdelse af saadanne betydningsfulde Hjælpemidler for Avlen som Avlscenterinstitutionen og Forsøgsstationerne. Ogsaa Konsulentvirksomheden tager Samvirksomheden sig af, idet den ansætter og lønner den ledende Konsulent i Svineavl. Denne Stilling har været varetaget af Statskonsulent P. A. Mørkeberg og siden 1928 af Konsulent K. M. Jensen, Holbæk.

I det lokale Svineavlsarbejde er det almindeligt, at de enkelte

Slagterier sammen med Landbo- og Husmandsforeninger paa Egnen foranstalter Kaaring og Tilsyn af Avlssvin samt opretter Forsøgsstationer, hvor Afkommet kan prøves, saa at almindelige Svineavlere kan drive Avl efter samme Principper som Avls-centrene.

For at faa ensartede og rigtige Rammer for hele det omfattende og mangesidede Svineavlsarbejde blev i 1931 ved Samarbejde mellem Landboforeningerne, Husmandsforeningerne og Andelsslagterierne oprettet et ledende Organ »Landsudvalget til Svineavlens Ledelse«. Siden 1933 har Slagteriernes Formand, Gdr. Mar. Byriel, Lyngby, været Formand for Udvalget. Under Landsudvalget er ansat en Fællesdommer for Bedømmelse af Svin fra de lokale Forsøgsstationer. I denne Stilling var først ansat Dr. Hj. Clausen, Odense, som i 1934 blev efterfulgt af Landbrugskandidat Rs. P. Jeppesen, Roskilde.

De samvirkende danske Andelsslagterier er gennem Aarene blevet en Institution, hvor erhvervsmæssige og lovgivningsmæssige Sager angaaende Svineavl, Flæskeproduktion og Af-sætning m. m. bliver behandlet og eventuelt afgjort, og Ledelsen har derfor en meget stor Indflydelse paa denne Erhvervsgren. Siden 1932 igennem Krise og Krigsaarene er det dog særlig Baconudvalget, der er den afgørende Myndighed i ovennævnte Sager. Dette Udvalg er sammensat af Repræsentanter for Andelsslagterierne, Privatslagterierne, Landboforeningerne, Husmandsforeningerne og Landbrugsministeriet.

I Fællesbestyrelsen har gennem Aarene siddet nogle af Slag-terifolkenes betydeligste Mænd. Som Formænd i de sidste 25 Aar kan nævnes: Direktør Ole Olsen, Haslev, Forp. J. Theil-mann, Gdr. Carl Madsen, Klim, Gdr. Mar. Byriel, Lyngby, Spo-rup. Og som Bestyrelsesmedlemmer kan fra denne Egn nævnes den tidligere Formand, Sognefoged Søren Jensen, Hyldegaard, fra 1908—1916 og den nuværende Formand, Gdr. Jens Peder-sen, Vrangstrup, der stadig er i Fællesbestyrelsen.

Den daglige Ledelse har stedse været varetaget med stor Dygtighed af de forskellige Sekretærer. Mest kendt vil de tre sidste være: Gdr. Fr. Jensen, Fredsgaarde, Sneslev, fra 1901 til 1930, Sekretær C. Trautmann fra 1930 til 1941 og Sekretær H. Behnke, som siden 1941 har ledet den meget omfattende Virksomhed.

Bestyrelsesmedlemmer.



**Chr. Petersen,
Ringsted.**



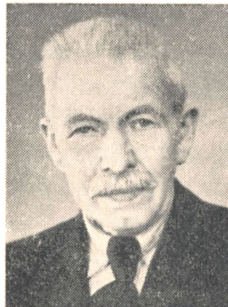
**H A. Jensen,
Ringsted.**



**Fr. Jørgensen,
Hjemslølle.**



**Niels Nielsen,
Højgaard.**



**P. Sørensen,
Udstrup.**



**Vilh. Hansen,
Englerup.**



**Lars Hansen,
Rislev.**



**J. Chr. Rasmussen,
Merløse.**



**Fr. Hansen,
Orup.**

VETERINÆRKONTROLLEN.

Kødkontrollen har følgende Hovedformaal:

1. Det sundhedsmæssige: at beskytte Forbrugerne mod de Farer, der kan true dem ved Nydelsen af Kød.

2. At oplyse Producenterne om forefundne sygelige Tilstande hos Slagtedyrene og om muligt forebygge eller i hvert Fald begrænse disse Sygdommes Opstaaen og Virkningerne af dem, samt derigennem mindske og ophæve Tabene, de forvolder, og her er Samarbejdet med Statens veterinære Serumlaboratorium af meget stor Betydning.

3. At danne Grundlag for Mulighed af Eksport af slagtede Dyr og Produkter deraf.

I 1897 indledtes Dyrslægekontrollen paa Slagteriet med, at man traf Aftale med Dyrslæge Martin Poulsen, Ringsted, om at udøve Kontrol med Pølsemaageriet. I 1903 udvidedes denne Kontrol til at omfatte hele Slagteriet paa Grund af, at der indførtes Kødkontrol i Ringsted By.

Tilsynet med de eksporterede Varer var dog ikke tilstrækkeligt til at forhindre Klager fra England over dansk Flæsk. Disse Klager fremkom først paa Aaret 1905, og i Erkendelsen af, at der maatte gøres noget til Imødegaaelse heraf, sammenkaldte Andelsslagterierne til ekstraordinært Delegeretmøde, hvor man vedtog en Henvendelse til Landbrugsministeriet om at faa en ensartet gennemført Dyrslægekontrol paa alle Slagterier, og faa Dage derefter, 18. Februar 1905, udsendte Landbrugsministeriet et Paabud om gennemført Kontrol med alt letsaltet Flæsk og Kød. Denne Kontrol blev siden udvidet med Lurmærkeloven af 30. Marts 1906, der bestemte, at ikke alene dansk Smør men ogsaa letsaltet dansk Flæsk, der udføres her fra Landet, skulde være forsynet med Lurmærket.

Det viste sig her, som det stedse har været Skik i Andelsorganisationernes Historie, at man selv har været meget lydhør overfor Mangler og Fejl ved Produktion og Afsætning, og naar man har fundet saadanne, har man paa eget Initiativ anmodet Lovgivningsmyndighederne om at faa Forbedringer gennemført ved Lov.

Hele Lovgivningen paa Veterinærkontrollens Omraade er naturligvis videreført igennem Aarene, der er gaaet siden.

Igennem en lang Aarrække (39 Aar) har Kontrollen paa Ringsted Andels Slagteri være varetaget af Overdyrlæge Axel Petersen, der paa en grundig og nidkær Maade har vaaget over, at Slagteriets Sundhedskontrol altid har været i fineste Orden. Overdyrlægen er blandt Kolleger anset som en meget dygtig Fagmand. I Tilslutning til sin Virksomhed har han udført en Del videnskabelige Arbejder, og man har bedt ham om i korte Træk at redegøre herfor samt for enkelte Hovedpunkter i Arbejdet gennem de mange Aar.

Overdyrlæge Axel Petersen fortæller herom:

Til en kort Redegørelse for Veterinærkontrollen paa Ringsted Andelssvineslagteri, som jeg med dette Aars Udgang har forestaaet i 39 Aar, vil jeg knytte følgende Bemærkninger m. H. t. Bekæmpelsen af de Sygdomme hos Slagtedyrene, der volder Andelshaverne Tab, og som jeg i særlig Grad har beskæftiget mig med.

Først dette om *Kvægtuberkulosen*, at der er sket det, hvad adskillige tvivlede om, at den — paa nogle ganske enkelte Besætninger nær — nu er udryddet fra Kvægbesætningerne paa Øerne. I Jylland er Bekæmpelsesarbejdet taget op overalt og i nogle Egne — bl. a. hele Omraadet nord for Limfjorden — nær ved at kunne afsluttes. Dette skyldes først og fremmest Danmarks gode Søn, den afdøde Veterinærfysikus Professor *Bernhard Bang*, der ved sin Tro paa sin Udryddelsesmetodes Rigtighed, der nu er anerkendt Verden over, overbeviste ogsaa Danmarks Bønder derom, saa de med de praktiserende Dyrlægers Hjælp standsede denne Sygdom, der har bragt Landbruget meget store økonomiske Tab og Sorg og Død til Mennesker i adskillige Hjem. Enkelte Nyinfektioner ogsaa ved Smitte med bovin Tuberkulose fra Menneske til Dyr maa der dog regnes med; derfor er det nødvendigt i de kommende Aar at udvise den størst mulige Forsigtighed ved Tuberkulinprøver og ved Undersøgelse af de slagtede Dyr, for at det gode Resultat ikke skal lide Skade.

Med Kvægtuberkulosen ophører ogsaa Svinets Tuberkulose i dens alvorligste Former.



Axel Petersen.

Tilbage staar Udryddelsen af Fjerkrætuberkulosen.

Da jeg omkring Aarene 1909—10 havde erkendt, at Tuberkulose hos Svinet kunde forekomme i en fra det typiske Billede afvigende Form, og at andre Bakterier end Tuberkelbacillen var i Stand til at fremkalde sygelige Processer i Svinets Lymfekirtler, vakte min levende Interesse for at komme til den rigtige Erkendelse heraf. Jeg bad da 1912 Serumlaboratoriets Leder, Professor C. O. Jensen, om at tage denne for Landbruget saa vigtige Sag op, hvad han med stor Beredvillighed gjorde, idet han overdrog davær. Laborator, nu Serumlaboratoriets Leder Professor M. Christiansen ved et Samarbejde med mig, hvori senere andre Dyrlæger deltog, at bringe Rede i disse Forhold. Professor Jensens Formodning om, at der her kunde være Tale om Infektion med Fjerkrætuberkelbaciller, støttedes derved, at jeg fandt Tuberkulose hos adskilligt Fjerkræ i de paa-gældende Besætninger, ja de mest udprægede Tilfælde fandtes, hvor Svin var anbragt i Stier sammen med tuberkuløse Høns, eller saadanne havde uhindret Adgang til Svinestierne.

Professor Christiansen paaviste i et stort anlagt Arbejde. at *Fjerkrætuberkulosen er Smittekilde til Svinets Fodringstuberkulose i hidtil uanet Udstrækning.* (Maanedsskrift for Dyrlæger 1913. 25. Assistent M. Christiansen: Fjerkrætuberkulosens Betydning for Svinet. Dyrlæge Axel Petersen: Bemærkninger i Tilslutning til samme).

Vi staar foran en betydelig Forøgelse af Landets Fjerkræ- og Svinebestand. Det er da urimeligt, at denne Sygdom fremdeles skal paaføre Fjerkræavlens Tab, lægge Hindringer i Vejen for vor Svineeksport til England og nu og da hindre den rette Tydning af Tuberkulinreaktionerne.

Der er i Aarsberetningen for Veterinærdirektoratet for 1944 udarbejdet en *Plan for en systematisk Bekæmpelse af Fjerkrætuberkulose indenfor Mejerikredse, i hvilke et saadant Arbejde agtes paabegyndt.*

Var det ikke tænkeligt, at denne Plan kunde vinde almindelig Tilslutning fra Landbrugets Side! Fordelene ved en tuberkulosefri Fjerkræbestand er indlysende!

De saakaldte *Holthske* Baciller, der fremkalder Processer i Svinets Halskirtler, vil være at bekæmpe paa anden Maade.

Følgende Arbejder har jeg offentliggjort i *Maanedsskrift for Dyr læger*:

Om Kødforgiftningsbakterier hos Kalve. (Miliære Organekroser, specielt Levernekroser hos Kalve fremkaldt af Paracolibacillen. Bedømmelse af de angrebne Dyrs Kød som Meneskeføde. 1912. Bd. 23). Lidelsen forsvandt efter nogen Tids Forløb — Serumbehandling (?) — og ses i den beskrevne Form saa at sige ikke mere her.

Om Svinets Snøvle- eller Nyseyge og dens Behandling. (Infektios, enzootisk Næsekatarrh hos Svinet. Bidrag til Snøvlesygens Æthiologi. 1926. Bd. 38). Aarsagsforhold ikke klarlagt; efter min Opfattelse, der deles af andre, er den en smitsom Sygdom, der med sine alvorlige Følgesygdomme, de velkendte »Lungebylder« og Lungehindebetændelser, indenfor en Besætning foraarsager følelige Tab. Jeg paaviste uafhængigt af og omtrent samtidigt med Veterinærdirektør *Gerhard Petersen*, at man i Jodbehandling har et Middel med betydelig helbredende Virkning mod Sygdommen — ogsaa virksomt overfor katarrhaliske Tilstande i Luftvejene hos Smaagrise.

Over Skablidelsen hos Svinet er der foretaget indgaaende Undersøgelser, navnlig af min davær. Assistent, nuværende Overdyrlæge *H. Lorenzen*. (1929. Bd. 40. *Udbredelsen af Sarkoptesskab i midtsjællandske Svinebesætninger*). Lidelsen fremkaldes af *Skabmidden*, men er en Sæsonsygdom med Højdepunkt i Midtvinteren, tildels en Mangelsygdom, idet Svinets Resistens især for Hudens Vedkommende er nedsat ved det sparsomme Sollys.

Fluelarver snyltende i levende Pattedyr. (*Myiasis externa et interna*). En Oversigt. 1929. Bd. 41).

Det veterinær-hygieniske Arbejde paa Svinerlagterierne. 1934. Bd. 45.

Om Icterus (Gulrot) hos Svinet. (Forekommer der en infektiosenzootisk Hepatitis (Leverbetændelse) hos Svinet, og er den identisk med Menneskets Hepatitis epidemica?). 1939. Bd. 51.

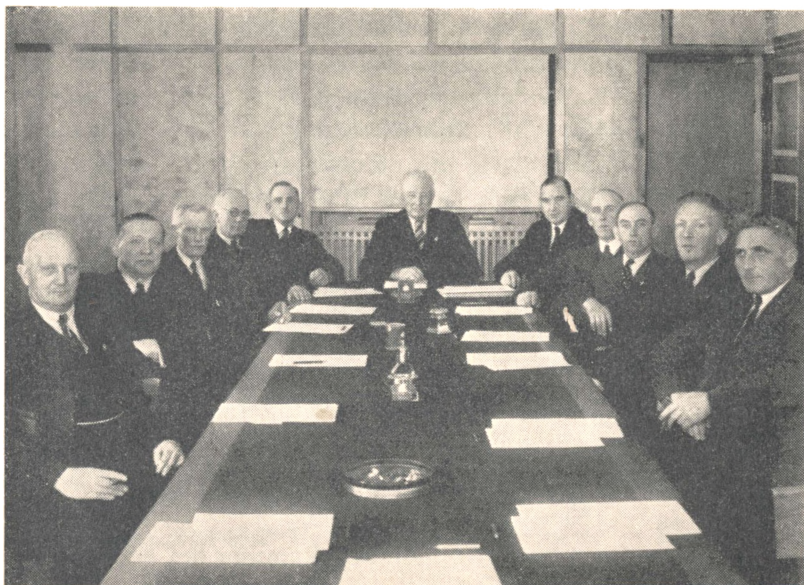
Om Svinets Spolorm (*Ascaris lumbricoides*. L.), der findes hos henimod 50 % af Baconsvinene, i hvis Levere den kan give Anledning til ofte udbredte Knudedannelser og derved til betydelige Tab.

Om de giftige Kvægmyg har jeg skrevet:

En faunistisk biologisk Undersøgelse over vore Kvægmygarter (prisbelønnet af Det kgl. danske Videnskabernes Selskab. 1922). Det kgl. danske Vidensk. Selskabs Skrifter. 1924.

Et betydeligt Angreb af Kvægmyg (Simulium argyreatum) paa Sjælland 1928. M. f. D. 1929. Bd. 40.

Axel Petersen.



Bestyrelsesmøde ved 50 Aars Jubilæet

SLAGTERIETS LEDENDE MÆND.

En lang Række af Personer har gennem Aarene i større eller mindre Grad taget Del i Slagteriets Ledelse som Bestyrelsesmedlemmer, Revisorer, Voldgiftsmænd, Forhandlingsledere og som Funktionærer paa Slagteriet.

En Omtale af deres Indsats vilde være berettiget, men vilde paa den anden Side blive meget omfattende, og man maa derfor nøjes med en Omtale af de, som i særlig Grad har haft de centrale Poster og staaet med det store Ansvar.

I Beretningen om de første 25 Aar er omtalt den øverste Ledelse i denne Periode, og her skal videreføres samme Linie for de sidste 25 Aar.

Kun skal nævnes, at Slagteriets Formand gennem de 23 første Aar, Sognefoged *Søren Jensen Hyldegaard*, der sine 81 Aar tiltrods er i fuld Virksomhed, stadig følger Slagteriet og med Interesse deltager i Sogneformandsmøder og Generalforsamlinger.



Søren Jensen Hyldegaard

Gaardejer Jens Pedersen, Vrangstrup.

Det naturlige Midtpunkt for Slagteriet igennem de mange begivenhedsrige Aar i denne Periode er dets nuværende Formand.

Jens Pedersen, Vrangstrup, har ved Slagteriets 50-aarige Jubilæum siddet i Bestyrelsen i 40 Aar og været Formand i 27 Aar, og det er efterhaanden gaaet saadan, at Begreberne Jens Pedersen, Vrangstrup, og Ringsted Andels Svineslagteri i den Grad har samlet sig, at man uvilkaarlig tænker paa det ene, naar det andet bliver nævnt.

Selv om Jens Pedersen foruden sin omfattende hjemlige Bedrift har og har haft med mange offentlige Sager at gøre, Sogneraad, Amtsraad, Rigsdag, Landboforening, Folketidende m. m., saa har Slagteriet, og hvad dertil hører med ledende Poster indenfor Fællesorganisationen, været hans Hjertebarn, og han har her gennem de mange Aar ydet en betydelig Indsats, først og fremmest til Gavn for sin Hjemegn, men ogsaa udadtil til Gavn for hele Slagterisagen.

Har man overværet en Række af Slagteriets Generalforsamlinger, saavel de mere stilfærdige som andre, hvor et eller andet brændende Spørgsmaal har skullet have sin Afgørelse, har man ikke kunnet undgaa at føle den enestaaende Samhørighed, der er mellem Andelshaverne og Formanden.

Andelshaverne uanset Brugsstørrelse og politisk Anskuelse har ubegrænset Tillid til Jens Pedersen, fordi de erkender hans fremragende Vi-

den og Erfaring, som sammen med sund Dømmekraft, en meget klar Fremstillingsevne og en sjælden naturlig Veltalenhed gør det muligt for ham i jævne og almindelige Udtryk at gøre Rede for selv de vanskeligste Sager paa en Maade, saa alle interesserede følger med.

En af Hemmelighederne ved Jens Pedersens Evne til at holde den nøje Kontakt med den store Kreds af Andelshavere, som jo i de senere Aar for en stor Del er en Generation yngre end han, er at han har bevaret Sindet ungt og friskt og tager nye Spørgsmaal op til en fordomsfri Vurdering.

Ved hans runde Mærkedage er han blevet hyldet fra alle Sider, og der kan være Grund til at nævne den Fest, som Slagteriet i 1944 holdt for ham i Anledning af hans 25 Aars Jubilæum som Formand, og hvor han af mange blev takket for sin Indsats, bl. a. af Fællesorganisationens Formand, Gdr. Mar. Byriel. Men Hjemegnens Tak blev paa den mest rammende Maade tolket af Slagteriets Næstformand, Parc. J. P. Petersen,



Gaardejer Jens Pedersen.

Mulstrup, der i en smuk Tale bl. a. udtalte: Jens Pedersen staar for mig som Typen paa en rigtig dansk Bonde, en Type og en Karakter, vi altid har Brug for, han har en fast Vilje og danner sig altid et sikkert Billede af Forholdene. Det vilde være meget værd, om vi fremdeles kunde have Mænd af denne Støbning som Vejledere indenfor mange af vore Foretagender.

Direktør Lundberg.

Det var en ung Mand, Slagteriets Bestyrelse valgte til Direktør i 1919, men Valget var ikke tilfældigt; man havde lært Lundberg at kende i de faa Aar, han havde haft Ansættelse som Bogholder paa Slagteriet.

Med Ungdommens Styrke og Energi gik han ind for de Opgaver, der blev ham betroet, og selv om Slagtingerne i de første Aar efter Krigen ikke var særlig store, var der nok at tage fat paa.

Med det store Opsving, Slagtingerne tog i Slutningen af



Direktør Lundberg.

Tyverne, var det naturligvis nødvendigt at foretage Udvidelser, hvis man skulde kunne behandle Værerne blot nogenlunde forsvarligt. Lundberg lod sig dog ikke friste til at lappe lidt hist og her, men saa klart, at det var nødvendigt at tage rationelt paa Sagerne, selv om man derved i første Omgang satte sig for lidt større Udgifter, og han havde den Lykke, at hans Bestyrelse gik ind for hans Tanker, saaledes at man gennemførte en Udvidelse,

der blev langt den største i Slagteriets Historie, og uden hvilken man ikke vilde have kunnet klare de overordentlig store Slagtinger i 1932.

Ogsaa paa et andet Punkt af stor Betydning har Lundberg indskrevet sit Navn i Slagteriets Historie, nemlig ved Oprettelse af Konservesfabriken i Forbindelse med Slagteriets Pølsefabrik.

Den Overflod af Varer, man omkring 1930 havde, medførte en vanskelig Afsætning, og Lundberg saa, at der var en Mulighed for Afsætning ved at gøre en Indsats for Forædling af en Del Produkter. Man begyndte i det smaa, idet man jo stod helt uden Erfaringer; og det tjener Lundberg til Ære, at han trods det, at de første Forsøg vel ikke faldt helt godt ud og ogsaa var forbundet med Tab — Forsøg koster nu engang Penge — ikke tabte Modet, men med ukuelig Vilje og dog Hensyntagen til sit Ansvar overfor Andelshaverne fortsatte sit Arbejde med Sagen, saaledes at Slagteriet rigeligt fik sine udlagte Penge ind.

Da de første Erfaringer var gjort, begyndte andre sjællandske Slagterier ogsaa at sysle med Tanken om Konservesfabriker, hvilket medførte Oprettelsen af D. A. K., Roskilde. Det var ganske naturligt, at man antog Lundberg som Leder af denne Virksomhed; men trods den betydelig større Stilling, Lundberg her gik ind til, har det sikkert ikke været let for ham at forlade Ringsted, hvor han havde lagt sit Ungdoms Arbejde og var vokset op sammen med Slagteriet, som han omfattede med stor Kærlighed. Var Adskillelsen svær for Lundberg, var den ingenlunde lettere for Slagteriets Andelshavere, og det var med Sorg, man saa denne dygtige og charmerende Mand forlade sin Stilling her. H. O. H.

Direktør H. O. Hansen.

Direktør H. O. Hansen har begyndt sin Karrière paa Ringsted Andels Svineslagteri. Derfra gik Vejen over Slagterierne i Slagelse, Køge og tilbage til Ringsted som Kasserer i 1919, indtil han 1. Jan. 1924 blev ansat som Direktør for Hillerød Andels Svineslagteri.

Da Ringsted blev ledig ved Direktør Lundbergs Fratræden.

Bestyrelsesmedlemmer.



**Ludv. Hansen,
Fredsgaarde.**



**Chr. Jensen,
Fodby.**



**And. Nielsen,
Allindelille.**



**Emil Andersen,
Skaaningegaard.**



**E. Cramer,
Julebæk.**



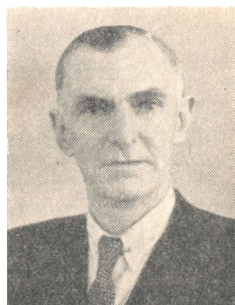
**J. P. Petersen,
Mulstrup.**



**Jørg. Andersen,
Benløse.**



**P. Madsen,
Nordrup.**



**Johs. Westergaard,
Baarup.**

søgte han tilbage til sit gamle Slagteri og har fra 1934 varetaget Ledelsen af den store og omfattende Virksomhed.

Jens Pedersen, Vrangstrup, udtaler følgende om Direktør Hansens Virke:

Direktør H. O. Hansen har vist sig at være en dygtig Afløser for Lundberg. Han var paa det Tidspunkt, da han blev antaget til Ringsted, Medlem af Bestyrelsen for D. A. K. og som saadan optaget af Tanken om den fælles Konservesfabrik, men har desuagtet omfattet Slagteriets egen Konservesafdeling med den samme Interesse og Dygtighed, hvormed han har ledet Slagteriets andre Afdelinger, og har i det hele taget med stor Energi gaaet ind for de Opgaver, der har haft til Formaal at skabe et moderne og tidssvarende Slagteri, og som samtidig har kunnet opfylde Kravet om tillige at forbedre Slagteriets Økonomi.

Ved sit Arbejde efter disse Retningslinier har Dir. H. O. Hansen igennem de forløbne Aar bidraget til at skabe Ringsted Andels Svineslagteri en fin Placering blandt Landets Slagterier.

Personlig er Direktøren elskværdig og venlig mod alle. Andelshaverne kan altid være sikre paa en god Modtagelse og paa at faa den bedst mulige Underretning angaaende de Sager, de henvender sig om. Ogsaa sammen med den store Stab af Funktionærer og Arbejdere er der et frugtbart og godt Samarbejde, og Direktøren sørger altid for ved eventuelle Divergenser at forhandle sig til Rette paa en Maade, saa alle kan være tjent dermed.

FUNKTIONÆRER OG ARBEJDERE.

Det er selvsagt af stor Betydning for en Virksomhed at have gode Medarbejdere, og det er os en Glæde at konstatere, at vi gennem Aarene har haft en stor Stab af dygtige og samvittighedsfulde Funktionærer og Arbejdere.

Uden at komme ind paa en nærmere Karakteristik af hver enkelt, skal her nævnes nogle af de Mænd, der de sidste 25 Aar har udført det forefaldende Arbejde..

Paa Kontoret

forestod *Bogholder H. Nielsen* den daglige Ledelse indtil Oktober 1932. Han var et velbegavet, dygtigt og pligtro Menneske,



der udførte sit Arbejde med en Punktlighed og Akkuratesse, som man sjældent ser. Endnu i sin bedste Alder blev han revet bort af en Lungebetændelse, og vi maa beklage, at vi saa tidligt skulde miste denne hjælpsomme og uselviske Mand, hvis noble og fine Karakter vi værdsatte meget højt.

Bogholder H. Johansen, som ansattes som Niensens Afløser, har faaet hele sin Uddannelse hos os lige fra Kontorelev til sin nuværende Stilling og er saaledes fuldt fortrolig med hele Kontorets omfattende Arbejde.

Fuldmægtig V. Rasmussen er maaske ikke saa meget kendt af Andelshaverne, idet hans Arbejde omfatter Konservesfabriken og Forbindelsen med alle vore Kunder udenfor det egentlige Opland — et Arbejde han udfører paa en udmærket Maade.

Kasserer H. Alberg fulgte som ungt Menneske med fra Privatslagteriet, da Andelsslagteriet blev startet, og kunde saaledes have fejret 50 Aars Jubilæum samtidig med Slagteriet, hvis det var blevet ham forundt at leve et Aar længere. Sidste Aar maatte han lade sig underkaste en Operation, som han desværre ikke stod igennem. Hans Kasse var altid i mønstergyldig Orden, og personlig var han, som Bogholder Nielsen, et fint og rettænkende Menneske.

I hans Sted ansattes *Kasserer H. Engberg*, der havde udført sit hidtidige Arbejde paa Kontoret paa en saadan Maade, at Bestyrelsen med fuld Tillid kunde overdrage ham det betroede Hørv.

N. Frausing er vel den af vore Funktionærer, der er mest

kendt af den store Kreds af Andelshavere, idet han forestaar Kreaturhandelen, som i de senere Aar er blevet udvidet stærkt.

Sv. Aa. Rasmussen forestaar Fordelingen af Flæsket til Op-landskunderne, ligesom han staar for Afregningsafdelingen.

Foruden de her nævnte beskæftiger vi en Korrespondent, 3 Assistentter og en Elev.

Slagteriet.

Indtil Efteraaret 1929 blev Hvervet som Slagtemester bestridt af *P. Zacho*. Zacho var med fra Slagteriets Barndom og havde fulgt Udviklingen gennem Aarene. Han var en myndig Mand, der forstod sit Haandværk og satte en Ære i at fremskaffe et 1. Klasses Produkt. Naar Ringsteds Varer har faaet saa godt et Navn, som Tilfældet er, maa Zacho tilskrives sin Del af Æren herfor.

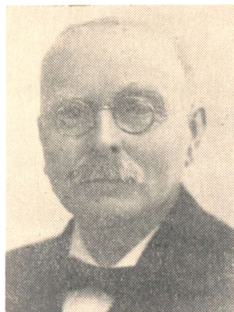
Ved hans Død ansattes Slagteriets Mestersvend *Karl M. Johansen* som Mester.

Johansen, der har faaet sin første Uddannelse i Slagelse, havde gennem mange Aar været en af Zachos betroede Medhjælper. Det var ingen let Opgave, han gik ind til, idet Slagteriets Kapacitet paa dette Tidspunkt ikke stod paa Højde med Slagningernes Størrelse, og hertil kom yderligere Ulemperne under Ombygningen; men Johansen bestod Ilddaaben og klarede — trods Pladsmangelen — sammen med sine Folk Arbejdet igennem uden Tab for Slagteriet.

Johansen har som Zacho Øje for Kvaliteten, ligesom han forstaar Renlighedens Betydning.

I Konservesfabriken

var — bortset fra en kort Tid i Starten — *J. M. Nicolaisen* Mester indtil 1935. Han var en dygtig Arbejdsleder og udførte det grundlæggende Arbejde for vor Konservesfabrikation. Da D.A.K., Roskilde, imidlertid startede, fulgte Nicolaisen med Direktør Lundberg, og vi maatte se os om efter en ny Mester. Vi henvendte os som ved Nicolaisens Ansættelse til Slagteret i Kolding og blev anbefalet deres Mestersvend *Carl Jensen*, som vi derefter antog. Jensen udførte i de 10 Aar, han var hos os, et særdeles godt Stykke Arbejde; han var en udmærket Arbejdsleder, der med Energi og Dygtighed varetog sin Stilling, og



**P. Pedersen,
Udsalget.**



**Fru A. Kalum,
Næstved.**



**E. Lund,
Udsalget.**



**Karl M. Johansen,
Slagtemester.**



**Poul Øder,
Konservesmester.**



**L. Chr. Hansen,
Maskinmester.**



**P. Christensen,
Tarmester.**



**H. V. Christiansen,
Fmd. for Slagteriarbejderne**



**Vald. Olsen,
Kass. for Slagteriarbejderne.**

naar vi kan glæde os over, at vore Konservesprodukter og Pølsevarer staar saa velanskrevet saavel hos Forbrugerne som hos vore Kunder, skyldes dette ikke mindst hans Arbejde.

Vor nuværende Mester, *Poul E. Øder*, var tidligere Mestersvend hos os, hvorefter han blev Mester paa Slagteriet i Kolding, hvorfra vi atter hentede ham hjem, da Stillingen blev ledig efter Carl Jensen.

Tarmrenseriet

staar under Ledelse af Tarmmester *P. Christensen*, der har haft Ansættelse hos os en Aarrække. Tarmene er jo et vigtigt Produkt, og der kræves megen Agtpaagivenhed for at levere en velbehandlet Vare, ligesom stor Paapasselighed er nødvendig for at undgaa Huller eller Tilsmudsning, saa Tarme derved gaar tabt.

Maskinhallen.

Maskinmester *E. Nielsen* forestod Ledelsen af Kraftanlægget, indtil han i April 1928 forlod os for at overtage den bedre lønnede Stilling som Maskinmester paa Svendborg Andels-Svineslagteri. Nielsen udførte et paaskønnelsesværdigt Arbejde, der tit var forbundet med store Vanskeligheder, idet det daværende Damp- og Kraftanlæg var altfor lille til at magte sin Opgave, hvorfor der krævedes den yderste Agtpaagivenhed for at holde Driften i Gang. Til Maskinmesterstillingen hører ogsaa Pasningen af Køleanlæg, Eftersyn og Reparationer af Maskinerne i de forskellige Afdelinger.

Maskinmesterpladsen varetages nu af Maskinmester *L. Chr. Hansen*.

Butikerne.

I *Ringsted* havde vi som bekendt i mange Aar vort Udsalg i »Central«, men da denne Bygning maatte falde for Kirkens Frielæggelse, flyttede vi i April 1934 ind i de nuværende Lokaler paa Hjørnet af Sct. Hansgade og Tinggade. Samtidig forlod vor mangeaarige Forretningsbestyrer *P. Pedersen* — blandt Venner »P. P.« — sin Stilling hos os.

Det var et langt Virke, »P. P.« da havde bag sig i Slagteriets Tjeneste. Han overtog sin Stilling paa et Tidspunkt, da det købende Publikum endnu ikke var rigtig kendt med Brugen

og Værdien af de Produkter, der blev skaaret fra Svinene ved Tilskæringen til Bacon, Varer, som blev bragt i Handelen under det lidet velklingende Navn »Affaldsvarer«. Det blev saaledes bl. a. P. Pedersens Opgave at lære Husmødrene, at dette »Affald« ikke var saa galt endda, og det var ikke faa Varer, der gik over Disken i hans Tid. Han havde Evner til at sprede Hygge om sig og var meget afholdt, hvilket hans store Bekendtskabskreds saavel i By som paa Land ogsaa vidner om.

Som Afløser for »P. P.« antoges daværende Slagtersvend *E. Lund*, som siden har ledet Forretningen til vor fulde Tilfredshed.

I *Næstved* er det stadig Fru *Kalum*, der staar for Roret, og trods det, at det snart er 40 Aar siden, Fru *Kalum* startede, er hun »still going strong«.

Udover de nævnte Funktionærer beskæftiger vi godt et Hundrede Arbejdere — Mænd og Kvinder — som alle udgør et vigtigt Led i den daglige Drift. Hver er paa sin Plads en Tand i Hjulet, og der skal derfor her lyde en Tak for veludført og godt Arbejde.

Vi har haft gode og rolige Arbejdsforhold - ganske vist har der været Arbejdskonflikter, men disse har været af organisationsmæssig Art — i det daglige har vi altid kunnet tale os til Rette.

H. O. H.



H. Johansen,
Bogholder.



V. Rasmussen,
Fuldmægtig.



H. Alberg,
Kasserer.

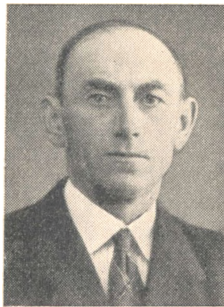
Bestyrelsesmedlemmer.

Kbmd. H. Agersted, Ringsted	1916—1918
Emil Andersen, Valsømagle	1938—
J. P. Andersen, Jystrup	1914—1920
Jørgen Andersen, Benløse	1940—
Jørgen Christensen, Ørslevunderskov	1913—1916
Poul Christensen, Ødemark	1899—1902
Erik Cramer, Julebæk	1939—1945
P. H. Degn, Ringsted	1896—1919
H. A. Doose, Høm 1899—1902 og	1909—1927
Lars Eliassen, Allindelille	1909—1924
Jens Frederiksen, Assentorp	1914—1920
Fr. Hansen, Orup	1931—1937
Lars Hansen, Rislev	1928—1931
Ludv. Hansen, Fredsgaarde	1933—1945
Ole Hansen, Grønbæksgaarden	1896—1906
P. Hansen, Stenmagle	1902—1905
P. Hansen, Ørslevvester	1896—1900
Peter Hansen, Tybjerg	1896—1900
Vilh. Hansen, Englerup	1927—1933
J. Hasling, Frederikseg	1937—1939
N. Henriksen, Tolstrup	1896—1899
S. J. Hyldegaard, Fmd.	1896—1919
Niels Ingemann, Ll. Næstved	1926—1935
Chr. Jensen, Fodby	1935—1944
Kbmd. Chr. A. Jensen, Ringsted	1918—1919
Fr. Jensen, Fredsgaarde	1899—1902
H. A. Jensen, Ringsted	1922—1940
Chr. Jørgensen, Gelsted	1946—
Fr. Jørgensen, Hjelmsøllille	1924—1927
H. P. Jørgensen, Jystrup	1920—1938
Tobias Jørgensen, Allindelille	1896—1900
Anders Larsen, Baarup 1905—1914 og	1915—1918
Ditlev Larsen, Holløse	1916—1920
Hans Larsen, Allindelille	1918—1927
Knud Larsen, Lisbjerggaard, Ll. Næstved . .	1944—
L. Larsen, Naaby	1902—1916
P. Madsen, Nordrup	1942—
P. Mortensen, Hellebjerggaard	1900—1909
Chr. Møller, Thygestrup	1896—1899
A. C. Nielsen, Ringsted	1896—1916
Anders Nielsen, Allindelille	1935—1944
H. Nielsen, Orup Nørregaarde	1901—1907
J. Fr. Nielsen, Lillevang	1919—1940
H. P. Nielsen, Bringstrup	1916—1919
Niels Nielsen, Farringløse	1927—1942

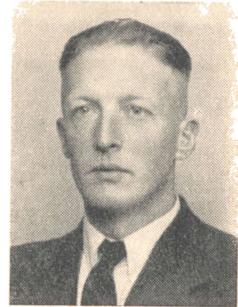
Bestyrelsesmedlemmer.



**Knud P. Larsen,
Lisbjerggaard.**



**Chr. Olsen,
Allindemagle.**



**Gunnar Tvedegaard,
Langemosegaard.**



**Fr. Nordling,
Herlufmagle.**



**Chr. Jørgensen,
Gelsted.**

Voldgiftsmænd og Revisor.



**Axel Mortensen,
Engelsborg.**



**Jens Larsen,
Veterslev.**



**Hans Fr. Nielsen,
Sandby.**

N. D. Nielsen, Holløse	1920—1926
Fr. Nordling, Herlufmagle	1945—1946
Chr. Olsen, Allindemagle	1944—
Jens Olsen, Allindelille	1900—1909
Kbmd. Chr. Petersen, Ringsted	1922—
Chr. Petersen, Sigersted	1906—1899
Jac. Pedersen, Fjenneslev	1896—1899
J. P. Petersen, Mulstrup	1940—
Jens Pedersen, Vrangstrup, Best.	1906—
Jens Pedersen, Vrangstrup, Fmd.	1919—
Jens Pedersen, Merløse	1897—1901
Niels Petersen, Skuerup	1912—1915
J. Chr. Rasmussen, Merløse	1929—1935
Dir. C. Rolff, Ringsted	1919—1922
Kbmd. Rørbye, Ringsted	1919—1922
Steinmann, Tybjerggaard	1902—1905
Jens Sørensen, Baarup	1905—1914
Jens Sørensen, Stenmagle	1920—1929
Jens Sørensen, Ørslevvester	1900—1906 og 1907—1913
P. Sørensen, Udstrup	1927—1942
Gunnar Tvedegaard, Torped	1945—
Jakob Tvedegaard Slimminge	1919—1928
Joh. Thomasen, Stenlille	1909—1912
Vejstrup, Merløse	1896—1897
Johs. Westergaard, Baarup	1942—

Voldgiftsmænd.

Niels Frederiksen, Hjelmømagle	1896—1916
Ole Hansen, Bringstrup	1896—1923
Jens Larsen, Vettørslev	1927—
Axel Mortensen, Engelsborggaard	1923—
Niels Nielsen, Farringløse	1916—1927

Revisorer.

Ole Andersen, Fjenneslev	1896—1906
Chr. Christensen, Torped	1906—1940
P. Hansen, Ørslevvester	1900—1918
Gustav Lund, Bringstrup	1918—1945
Hans Fr. Nielsen, Sandby	1945—
Sagfører Svendsen, Ringsted	1896—1900

Noteringsudvalget (ophævet 1922).

H. P. Andersen, Sigersted	1896—1922
-------------------------------------	-----------



Slagteriets Personale ved 50 Aars Jubilæet.

Omsætning, Overskud, Afdrag m. v.

i de forløbne 50 Driftsaar

Aar	Antal Andelssvin	Omsætning		Overskud		Afdrag		Gennemsnits- pris pr. kg med Overskud og Afdrag	Drifts- onkostninger	
		Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Øre	Kr.	Ø.
1896	13488	733732	57	71209	53	5000	00	66,74		2 87
1897	21109	1154234	82	73280	68	7000	00	77,08		2 58
1898	22506	1234192	70	62945	59	7000	00	73 82		2 77
1899	29545	1407699	19	90936	85	7000	00	64,84		2 52
1900	29073	1743906	31	117094	17	10000	00	83,00		2 69
1901	28672	1824220	83	102887	71	10000	00	87 70		2 75
1902	32407	2109325	49	124680	87	10000	00	89,80		2 42
1903	38442	2328266	60	104139	33	5000	00	82 80		2 39
1904	46625	2500052	08	158423	88	7000	00	74,74		2 24
1905	42383	2711542	21	161834	85	10000	00	88,62		2 52
1906	40399	2779009	98	155955	72	8000	00	93,64		2 75
1907	47577	3077215	27	175585	25	15000	00	89,66		2 72
1908	56563	3329165	67	201878	33	15000	00	82,00		2 90
1909	47383	3452396	02	331303	34	15000	00	101,14		2 75
1910	40423	3308818	35	208830	18	15000	00	109,34		2 85
1911	46867	3383555	52	146520	30	15000	00	93,44		2 72
1912	49174	3868164	86	167849	66	15000	00	104 63		2 80
1913	51460	4495487	75	213785	36	15000	00	116,85		2 76
1914	61404	5085234	07	286816	76	15000	00	111,76		2 72
1915	51583	6425044	92	435027	70	15000	00	159,45		3 20
1916	53114	8560063	13	988880	63	15000	00	196,74		3 18
1917	49139	6840694	97	449448	10	—		184,06		4 43
1918	4009	1358219	53	49873	86	—		223,71		26 93
1919	9348	3263438	68	188889	92	19000	00	323,78		15 36
1920	20837	7550438	01	496212	83	15000	00	385,58		12 43
1921	32342	8596236	78	438129	55	15000	00	311,99		8 65
1922	44685	8557956	43	579861	58	10000	00	243,66		6 04
1923	60469	10194260	44	624800	80	10000	00	224,03		5 18
1924	70833	12492193	72	743136	93	20000	00	232,44		5 12
1925	66115	12174929	57	622324	60	28494	14	236,99		5 75
1926	66535	9383470	52	427556	76	19559	14	183,37		5 43
1927	84511	8937067	36	456202	81	12000	00	140,24		4 21
1928	93097	10231658	99	712617	47	51713	04	146,68		3 84
1929	88086	11369767	45	575703	00	84990	17	171,82		3 90
1930	108582	11017243	76	304195	74	15877	92	183,19		3 66
1931	124488	8615349	81	454547	27	45000	00	89,03		3 40
1932	129545	8636986	79	685695	89	80000	00	85,47		3 31
1933	112027	11359102	39	792506	88	209367	75	132,25		3 41
1934	83237	11034965	42	200288	93	93183	87	157,91		4 49
1935	71162	9999140	32	350453	82	120000	00	165,78		4 70
1936	70909	10055137	78	394758	70	112157	37	176,18		4 30
1937	72179	10694061	15	440427	90	56379	38	177,81		4 39
1938	63424	10323519	86	444251	89	85746	77	182,92		4 81
1939	65370	11251668	26	530285	69	82113	35	185,05		4 56
1940	64075	13165505	43	849960	41	319151	99	217,72		5 06
1941	45052	12979355	20	810400	63	215412	63	267,52		6 11
1942	23508	9128412	98	695119	89	270232	69	301,65		9 94
1943	32862	14237333	30	930420	01	92365	46	312,89		8 79
1944	43749	17404446	53	1329514	50	184693	55	321,92		8 28
1945	33588	12972310	03	872187	88	103428	63	309,29		10 54
	2683960	358736499	80	20829641	93	2606867	85			